



**Bocskai kert i Napsugár Óvoda**  
4241 Bocskai kert, Debreceni út 85.  
Tel.: 52/ 384-654  
Email cím: [ovoda@bocskai kert.hu](mailto:ovoda@bocskai kert.hu)  
OM azonosító: 201610



**Ikt.sz.: 973/2023**

# **BOCSKAIKERTI NAPSUGÁR ÓVODA**

## **PEDAGÓGIAI PROGRAM**

# Bocskaierti Napsugár Óvoda

## Pedagógiai Programja

a tevékenységközpontú óvodai nevelési program adaptálása alapján

<b>Legitimációs eljárás</b>	
Intézmény OM azonosítója:  201610	Készítette:  ..... Gábor Sándorné Igazgató a nevelőtestület bevonásával
Jóváhagyta:  ..... Fenntartó  Ph.	
A dokumentum jellege: Nyilvános	
Érvényes: A kihirdetés napjától	

# Tartalomjegyzék

<b>1. BEVEZETÉS</b> .....	5
<b>2. AZ ÓVODA MŰKÖDÉSÉNEK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI</b> .....	8
2.1. Helyzetelemzés.....	8
2.2. Óvodánk szerepe a község életében .....	9
2.3. Óvodánk személyi feltételei .....	9
2.4. Óvodánk tárgyi feltételei .....	10
<b>3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP</b> .....	12
3.1. Gyermekkép .....	12
3.2. Óvodakép.....	13
<b>4. ALAPELVEINK, CÉLKITŰZÉSEINK</b> .....	13
4.1. Óvodai nevelésünk célja.....	13
4.2. Óvodai nevelésünk alapelvei.....	14
4.3. A képességek szerepe a nevelési céljaink elérésében.....	16
<b>5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI</b> .....	19
5.1. Az egészséges életmód alakítása .....	19
5.1.1. Egészségnevelés az óvodánkban .....	24
5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés .....	28
5.3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása .....	33
<b>6. A TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSE ÉRDEKÉBEN</b> .....	36
<b>7. A FEJELSZTÉS TARTALMA</b> .....	39
7.1. Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás .....	39
7.2. Társas és közösségi tevékenység .....	46
7.3. Munka jellegű tevékenység .....	49
7.4. Szabadidős tevékenység .....	52
<b>8. KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE</b> .....	53
8.1. Anyanyelv .....	54
8.2. A külső világ tevékeny megismerése .....	56
Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalmú tapasztalatszerzés .....	57
Külső világ tevékeny megismerése: környezeti tartalmú tapasztalatszerzés.....	59
8.3. Művészeti tevékenységek.....	62
8.3.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	62
8.3.2. Verselés, mesélés.....	65
8.3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc .....	68
8.4. Mozgás .....	71
<b>9. AZ ÓVODÁS GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE, ÉRTÉKELÉSE</b> ...74	
<b>10. A NEVELÉS TERVEZÉSE AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE</b> .....	77

<b>11. A HÁROM ÉV ALATTI GYERMEKEK GONDOZÁSA, NEVELÉSE</b> .....	82
<b>12. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK</b> .....	83
a) Különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése .....	85
aa) Sajátos nevelési igényű gyermeket, .....	85
ab) Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek .....	89
Speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdsre felkészítő foglalkozások meghatározása .....	101
ac) Kiemelten tehetséges gyermekek .....	91
b) A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek .....	92
A gyermekek esélyegyenlőségeit szolgáló intézkedések, esélyegyenlőségi terv .....	98
c) Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek: .....	100
<b>13. BOLDOGSÁGÓRA PROGRAM</b> .....	<b>102</b>
<b>14. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE</b> .....	<b>104</b>
<b>15. ÜNNEPEK</b> .....	<b>106</b>
<b>16. AZ INTÉZMÉNYÜNK PARTNERKAPCSOLATAI</b> .....	<b>108</b>
<b>17. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS, A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁS VIZSGÁLATA</b> .....	<b>110</b>
<b>LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK</b> .....	<b>113</b>

**Mellékletek:**

1. számú melléklet: Boldogságóra Program
2. számú melléklet: Gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció
3. számú melléklet: Kötelező (minimális) helyiség-, eszközjegyzék

**Függelék:**

Óvodán kívüli nevelés megszervezése koronavírus járvány idején

## 1. BEVEZETÉS

Óvodánk nevelőtestületével, szakmai munkaközösségével elkészítette a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program adaptálásával helyi óvodai pedagógiai programját.

Ez a szakmai dokumentum tartalmazza nevelési céljainkat, feladatainkat, értékrendünket, melyet a családok felé is kívánunk közvetíteni, rendszerbe foglalja óvodánk teljes nevelési, fejlesztési gyakorlatát. Óvodai nevelőmunkánkban annak a tevékenységközpontú szemléletnek a megerősítése, amely támogatja a gyermek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, tehetségének kibontakoztatását és az egyéni adottságait is figyelembe véve azoknak a készségeknek, képességeknek a folyamatos kialakítását, amelyek segítik őt az iskolai életre való felkészülésben. Programunk készítésekor figyelembe vettük a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvényt, valamint a 363/2012. (XII. 17) Kormányrendeletet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról.

### **A Pedagógiai Program jogszabályi háttere:**

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A Kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 363/2012 (XII.17) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramja, módosította 65/2021 (II.15) Korm. rendelet 28.§
- 2021. évi LII. törvény egyes köznevelést érintő törvények módosításáról- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosítása
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról

### **Használt rövidítések:**

Nkt	-	A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
TVKP	-	Tevékenységek központú óvodai Program 2. javított, bővített kiadás 2007.
ONOAP	-	Óvodai nevelés országos alapprogram
PP	-	Pedagógiai program
SNI	-	Sajátos nevelési igény
BTM	-	Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség

## **Az intézmény alapadatai**

**1. A költségvetési szerv neve:**

Bocskai kert Napsugár Óvoda

**2. Az intézmény székhelye:**

4241 Bocskai kert, Debreceni út 85.

**3. OM azonosító:**

201610

**4. Az alapító, fenntartó neve, címe:**

Bocskai kert Községi Önkormányzat Képviselő Testülete  
4241 Bocskai kert, Poroszlai út 20.

**5. A fenntartó és felügyeleti szerv:**

Bocskai kert Községi Önkormányzat Képviselő Testülete  
4241 Bocskai kert, Poroszlai út 20.

**6. Az intézmény címe:**

4241 Bocskai kert Debreceni út 85 sz.

**7. Az intézmény típusa:**

köznevelési intézmény

**8. Képzési forma:**

nappali ellátás

**9. Illetékessége és működése köre:**

Bocskai kert közigazgatási területe

**10. Az intézmény fő tevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:**

851020 Óvodai nevelés

**11. A feladat ellátási helyként felvehető maximális gyermeklétszám: 210 fő**

**12. Az intézmény felvételi körzete:**

Bocskai kert közigazgatási területe

## 2. AZ ÓVODA MŰKÖDÉSÉNEK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

### 2.1. Helyzetelemzés

*„A jelen az a pont, amelyben a múlt és a jövő összetalálkozik, határállomás az időben.”*

*/Erich Fromm/*

A jövő építése mellett, fontos a múlt felidézése, az emlékek, hagyományok gondozása, ápolása. Bocskai kert történetírásaiban a Dugó csárda, mint jelentős épület szerepel, mely kezdetben a Debrecen- Nagykálló közötti hadiút kiszolgálására létesült, majd iskolaként működött. 1971-ben az épület egy helyiségében óvodai csoportot alakítottak ki, majd 1987-ben a következőt.

A település lakosságának növekedése 1999-ben indokolta az újabb két csoport megnyitását. A 2009/2010-es nevelési év során sikeres TÁMOP 3.1.4. pályázat által egy új épületszárnyal, csoportszobával, tornateremmel, fejlesztő szobákkal, tálalókonyhával, orvosi szobával, nevelői szobával, szociális helyiségekkel, bővült az intézményünk. Ezzel egy időben megtörtént a régi szárny felújítása, az épület akadálymentesítése, a teljes udvarrész parkosítása. Jelenleg egy korszerű, minden igénynek megfelelő esztétikus környezetben töltik az óvodás gyermekek a mindennapjaikat.

Településünk népességszámának folyamatos növekedése óvodánk életében örömteli változást eredményezett. A 2020/2021-es nevelési évre beiratkozott gyermekek száma miatt szükségessé vált egy újabb csoport megnyitása, így óvodánk 2020. szeptemberétől öt csoporttal működik. Az óvodaköteles gyermekek számának folyamatos növekedése az alapító okirat módosítását eredményezte, a 2022/2023-as nevelési évtől a felvehető maximális gyermeklétszám 180 főre emelkedett, 2023 szeptemberétől hat csoporttal működött intézményünk.

A 2023/2024-es nevelési év beiratkozását követően egy újabb, a hetedik csoport megnyitása vált szükségessé, így a felvehető gyermekek száma az alapító okirat módosítása alapján 210 fő. A Bocskai kert Községi Önkormányzat által benyújtott, a „Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése” elnevezésű TOP PLUSZ pályázaton elnyert támogatás által két csoportszobával, a hozzájuk tartozó mosdókkal, öltözőkkel bővül óvodánk, lehetővé téve, hogy a gyermekek óvodai nevelését a megfelelő feltételek mellett biztosítani tudjuk.

Erőforrásainkat ismernünk kell, fel kell tárnunk ahhoz, hogy céljainkat meg tudjuk határozni. Intézményünk az óvodai nevelés feladatait innovatív gondolkodás, korszerű pedagógiai szemlélet, a település hagyományainak, értékeinek tiszteletben tartása mellett valósítja meg.



Sokszínű, változatos élményt nyújtó, tevékeny és nyitott óvodai együttlétet biztosítunk a gyermekek számára, ahol a játék, mint alaptevékenység a világ megismerésének leggazdagabb formája, melyben az értelem, az élmény együtt motiválja a gyermeket, biztosítva ezzel fejlődésüket. Óvodánk gyermek és felnőtt közösségére jellemző egymás elfogadása, tisztelete, egymás munkájának megbecsülése, segítése.

## **2.2. Óvodánk szerepe a község életében**

Bocskai kertben számos új lakóház épül, növekszik a népességszám, óvodánk egyre keresettebb. Örömmel tapasztaljuk, hogy a helyi lakosok, a szülők előnyben részesítik intézményünket, a település elhelyezkedésének- Debrecen közelségének- köszönhetően a körzeten kívülről is nagy az érdeklődés.

Óvodánk folyamatosan részt vesz lakóhelyünk életében. Ennek érdekében:

- Rendszeres kapcsolatot tartunk a gyermekek szüleivel, a családokkal.
- Igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy óvodánk életéről, tevékenységeiről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, a település lakossága.
- Óvodapedagógusaink fontos feladatnak tartják, hogy óvodánk - eddigi hagyományaihoz híven - továbbra is képviseltesse magát a különféle rendezvényeken.
- Közművelődési, kulturális és egyéb a lakosságot érintő programokat szervezünk.

## **2.3. Óvodánk személyi feltételei**

Óvodai csoportok száma 2023/2024- es nevelési évtől: 7 csoport

A személyi feltételek megfelelnek a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 1-3. sz. mellékletében előírtaknak, óvodánk dolgozói létszámával és a hozzá előírt szakképzettséggel alkalmas a feladatok ellátására. Néhány speciális létszámszükségletünk van a gyermeki fejlesztések érdekében. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek ép, egészséges társaikkal történő együttnevelése fontos pedagógiai, és társadalompolitikai cél is. A logopédus, fejlesztőpedagógus rendszeres jelenléte elengedhetetlen, mivel sok a beszédhibával, részképesség lemaradással küzdő gyermek. Pszichológus segíti a szorongásos, zárkózott, vagy egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekeket. A gyógypedagógus jelen van óvodánkban akkor, ha a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján ez indokolt az integrált nevelés megvalósítása

érdekeiben. A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúhadházi Tagintézménye biztosítja óvodánk ezen szakemberekkel történő ellátását.

Intézményünkben nagy szakmai gyakorlattal rendelkező óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel, munkájukat szakképzett dajkák, pedagógiai asszisztensek segítik.

Az elmúlt évek során az óvodapedagógusok megújították tudásukat. A törvénynek megfelelően rendszeresen teljesítik a kötelezően előírt 120 órás továbbképzést, többen közülük ezen felül is. A tanfolyamok elvégzése lehetőséget teremt az óvodapedagógusoknak arra is, hogy speciális ismereteket nyújtsanak a gyerekeknek. Igyekeznek olyan területen kompetenciát szerezni, mely összhangban van a helyi program céljaival, feladataival, valamint az egyéni érdeklődésüknek, képességeiknek is teret ad. Ezeket a speciális lehetőségeket, kínálatokat a szülők számára is ismertté kívánjuk tenni (anyanyelvi - és néptánc tehetségműhely, gyermekjóga, meseterápia boldogságóra tevékenységek).

Az óvodapedagógusok, a dajkák, az óvodai közösség tenni akarását, munkához való hozzáállását, érdeklődését, szakmai elhivatottságát a folyamatos fejlődés, egészséges önkritika jellemzi. Tudomásul veszik a változásokat, egymás tetteit objektivitással szemlélik, segítik egymást a munkában, innovatívak. Hitelt érdemlően vesznek részt a minősítési eljárásban, a tanfelügyelet és az önértékelési rendszer feladatait a törvényeknek megfelelően végzik.

Munkatársaink legfőbb erénye a nyitottság, a mindig megújulás képessége és az önzetlen gyermekszerelem. Közösségünk arra törekszik, hogy érzelmileg meleg, elfogadó, szeretetteljes légkörben, vidáman töltsék gyermekeink a mindennapokat.

## **2.4. Óvodánk tárgyi feltételei**

2009/2010-es nevelési évben a TÁMOP 3.1.4. sikeres pályázata által lehetőség nyílt a régi épület felújítására, és egy újabb épületszárny megépítésére. Az óvoda ennek köszönhetően egy esztétikus, modern, XXI. századi, akadálymentesített intézményben várja a település gyermekeit. Az épület használhatóság, és felszereltség tekintetében is nagyon jónak mondható. A szakmai munkát jelentősen segíti a só szoba, tornaszoba, nevelői szoba, személy lift, étel lift, tálaló konyha, orvosi szoba és más kiegészítő helyiségek. Az épület belső tere komfortos.

A tornaterem a mozgásos tevékenységek helyszínéként funkcionál, ezek mellett közös összejöveteleket, (mikulás, farsang, évvárók, bábelőadások stb.) rendezünk itt. A fedett terasz szintén alkalmas a szabadtéren rendezhető programok lebonyolítására.

A csoportszobák barátságosak, játékeszközökkel jól ellátottak. Ezek berendezése, dekorációja az ott dolgozók izlését tükrözi. Mindegyik csoportnak van saját mosdóhelyisége, öltözőszobája. Az elmúlt időszakban rohamosan megnőtt a település lakosság száma szükségsszerűvé és indokolttá vált az óvoda bővítése. A feladat elvégzésére az Bocskai kert Községi Önkormányzat, a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) pályázatán nyert európai uniós támogatást. Az óvoda épülete bővül két csoportszobával, ez további helyet biztosít a gyermekek fogadására. A beruházás része ezen túlmenően, új parkoló létrehozása is, amely a telken belül került kialakításra. A bővítés által létrehozott új épületrész helyiségeinek mindegyike akadálymentes.

Az óvoda tágas udvara, füves területei, árnyékos fái kiváló lehetőségként szolgálnak egész évben a mozgás kielégítésére, szabadidős programok és az óvoda nevelési céljainak, feladatainak megvalósítására, a természet változásainak megfigyelésére.

Külön örömet jelentett számunkra, hogy a Bocskai kert Községi Önkormányzat a Magyar Falu Program „Óvodaudvar” (MFP-OUF/2019) keretében támogatást nyert, melyből az óvodánk udvari játékeinak bővítését valósította meg.

Az udvari játékok karbantartása folyamatos, a 78/2003. (IX. 28) GKM rendelet alapján történik a felülvizsgálatuk. A selejtezésre kerülő játékok helyére olyan új, komplex eszközök kerülnek beszerzésre, telepítésre, amelyek hozzájárulnak a gyermekek mozgásának sokoldalú fejlődéséhez, korszerűek, esztétikusak, időtállóak.

A fenntartói költségvetésből vásárolt IKT eszközökkel gazdagodva korszerűbbé váltak a feltételek a nevelő munkánkat tekintve. A csoportszobákban elérhető Wifi-rendszer, az óvodapedagógusoknak biztosított laptop, tablet, hangszóró, erősítő, projektor lehetőséget adnak arra, hogy a mindennapok tervezett tevékenységeibe beépüljenek ezek az eszközök. A gyermekeknek - közvetett módon a szülőknek - pozitív mintát kívánunk nyújtani az internet felhasználhatóságára. Az informatika gyors fejlődése miatt ma már minden embernek rendelkeznie kell ezen eszközök ismeretével, használatához szükséges kompetenciákkal.

### 3. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

#### 3.1. Gyermekkép

*„A gyermek, világra nyitott lény. A simogatásra simogatással, a jókedvre jó kedvvel, a tevékenységre, tevékenységgel felel.”*

*/Mérei Ferenc/*

Az Alaprogram az emberi személyiségből indul ki, abból, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. „...A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.” (ONOAP)

Intézményünk gyermekképe olyan gyermekek nevelése, akik:

- érzelmileg gazdagok
- saját egészségüket értéknek tekintik
- szűkebb, tágabb környezetükben jól tájékozódnak, és óvják azt
- szép iránt fogékonyak
- önállóak
- megfelelő önismerettel, és önértékeléssel rendelkeznek
- nyitottak, érdeklődők
- együttműködésre, kooperációra képesek
- másokat elfogadnak, társaikat a különbözőséget természetesnek tekintik

### 3.2. Óvodakép

*„... és érezzék egy kézfogásról, rólad, hogy jót akarsz, és te is tiszta jó vagy, egy tekintetük elhitesse véled, szép dolgokért élsz, és érdemes élned!”*

*/Váci Mihály/*

Az óvodáskorú gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család.

„Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépéséig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit az óvodában, miközben az teljesíti funkcióit (óvó- védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.” (ONOAP)

A tevékenységközpontú helyi pedagógiai programunk által biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének, nevelésének optimális feltételeit, változatos élményekkel kiegyensúlyozott, nyugodt óvodai életet kívánunk teremteni a gyermekek számára.

## 4. ALAPELVEINK, CÉLKITŰZÉSEINK

*„Hogy valakinek az élete sikeres lesz-e vagy sem, az igen nagymértékben attól függ, hogy az illető kisgyermek korában milyen légkörben tölti a napjait. Milyenek az emberek, milyen a hangulat körülötte reggeltől estig. A gyermeknevelésben a szeretet a leghatékonyabb eszköz.”*

*/Tzendin Gjaco/*

### 4.1. Óvodai nevelésünk célja

A családi nevelés elsődlegességét tiszteletben tartva segítjük a gyermek egészséges testi, lelki, szellemi fejlődését. Érvényt szerzünk a gyermeki jogoknak. Gyermekközpontúságunk elviekben és gyakorlatban is megvalósul. Nevelőmunkánkat áthatja a gyermekek egyéni különbözőségének tiszteletben tartása, a szereteten, őszinte érdeklődésen, különbözőség elfogadásán alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia. A nevelésünk a gyermek személyiségének egészére hatással van, célunk egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása. Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait. Arra törekszünk, hogy elősegítsük óvodásaink sokoldalú,

harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is. Célunk a gyermeki személyiség komplex formálása, a gyermekközpontú, nevelésközpontú, tevékenységközpontú óvodai élet megteremtése, megszervezése által.

„A nevelés folyamatában azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a kifejlesztésén dolgozunk, amelyek alkalmassá teszik az egyént arra, hogy- másokkal egyetértésben és együttműködésben- cselekvő és alkotó módon hozzájáruljon a társadalom és önmaga fenntartásához, fejlődéséhez. „TVKP (15-16. oldal)

## **4.2. Óvodai nevelésünk alapelvei**

***„Mindannyian egyenlők vagyunk, de nem egyformák.”***

A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi. A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

### **Pedagógiai elveink:**

- a gyermekek mindenekfelett álló érdekeit képviseljük
- a gyermeki személyiség iránt tiszteletet, elfogadást, szeretetet, megbecsülést tanúsítunk, biztosítjuk a védelmet, gondoskodást, a különbözőség elfogadását
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásokat a gyermekek személyiségéhez igazítjuk

### **A célok, alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodunk:**

- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről;
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről;
- a gyermeki szükségletek kielégítéséről;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű, az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról;

- tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről;
- az egészséges életvitellel és a környezettudatossággal összefüggő magatartás megalapozásáról a gyermekekben;
- olyan tevékenységek szervezése az óvoda mindennapjaiban, egyéb óvodai foglalkozáson kívüli keretek között is, amely hozzájárul ahhoz, hogy a fenntartható fejlődés szemléletmódja kialakulhasson a gyermekekben
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzéséről, ápolásáról, erősítéséről átörökítéséről, nyelvi neveléséről, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségéről;
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzéséről, ápolásáról, erősítéséről, társadalmi integrálásáról;
- népi kultúra, népi hagyományok alapjaival, szépségeivel való megismertetéséről;
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség elérésének támogatásáról;
- a hátrányok csökkentéséről az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételéről;
- a kiemelt figyelmet igénylő: lassabban fejlődő, lemaradó, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási és tanulási zavarral küzdő, speciális nevelési igényű gyermekek fejlesztéséről, integrált neveléséről, esélyegyenlőségük biztosításáról;
- kiemelkedő képességű gyermekek speciális szükségleteinek megismeréséről, a tehetség kibontakoztatásának elősegítésével;
- együttműködési és érintkezési képességek fejlesztéséről, azaz kommunikációra és kooperációra képes gyermekek neveléséről;
- gondoskodunk a gyermeki személyiség kibontakoztatásáról, életre való felkészítéséről.

### **Intézményünk jellemzői az óvodakép, célok, alapelvek megvalósítása tükrében:**

- Óvodánk légköre szeretetteljes, gondoskodó, érzelmi biztonságot nyújtó, óvó-védő, feltétel nélkül elfogadó, hagyományokat ápoló, értékeket közvetítő- és teremtő.

- Intézményünk a helyes életritmus kialakításával megteremti a feltételt a nyugodt, harmonikus személyiségfejlődésre, a helyes én-kép-, önértékelés-, életvitel kialakítására.
- Nevelőközösségünket a sokoldalúság, a kompetens együttműködés, a kezdeményezőkézség, az egységes nevelésfilozófiára való törekvés jellemzi, amely segíti az integrált és differenciált nevelést, a hátrányok leküzdését, a felzárkóztatást és a tehetséggondozást (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).
- A nevelés – fejlesztés során a gyermekek egyéni érési üteméhez igazodunk.
- A környezettudatos szemlélet, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője, ehhez kapcsolódó attitűdök átadása, a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeinek kreatív, sokoldalú kihasználásával.

#### 4.3. A képességek szerepe a nevelési céljaink elérésében

Programunk olyan képességek fejlesztésére törekszik, amelyek a társadalomban létező elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. A nevelés szempontjából kitüntetett a társadalmi és egyéni szempontokból lényeges kompetenciák két nagy csoportba sorolhatók. Az első csoportba tartoznak a **kooperációs** (együttműködési) képességek, a második csoportba tartoznak a **kommunikációs** képességek. A kommunikációra és kooperációra való képességet a gyermekek a kommunikáció és a kooperáció egymással összefüggő folyamatában és ezek gyakorlása közben szerezhetik meg. Ezért is nagyon fontos feladat már óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok és a közös tevékenységek kialakítására.

##### Kooperációs képességek, részterületei:

- együttműködés, összedolgozás képessége
- az összehangolt közös tevékenység képessége
- az együttes munka képessége
- az együtt játszás, a közös játék és manipuláció képessége
- egymás kölcsönös segítségének képessége

Ebben a folyamatban törekszünk a fokozatosság elvének betartására. A kooperációs képességek a befogadástól az óvodáskor végéig folyamatosan fejlődnek, alakulnak, spontán módon és tudatos fejlesztő munkával is. Különböző szituációs, kooperatív játékokkal, közös



tevékenységekkel, feladatokkal fejleszthetőek. A kooperáció szempontjából mintaadás a csoporton belüli felnőtt kooperáció, valamint a család – óvoda kapcsolata.

Az iskolába lépés előtt a gyermeknek el kell jutnia az „én-realizálás” legfejlettebb formájához, melynek tartalma a következő:

- a gyermek képes felmérni a saját helyzetét a csoportban
- kész a társaival való együttműködésre – kooperatív
- énjét elég erősnek éli meg ahhoz, hogy társai akaratát is tudomásul vegye – kompetens
- a társak kezdeményezését nem saját énje veszélyeztetettségeként éli meg – autonóm
- képes az önálló helyzetmegoldásokra, a konfliktushelyzetek rendezésére, a felnőtt segítsége nélkül
- énjét színvonalas teljesítményeken keresztül érvényesíti, természetesen mindezt elemi fokon.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan éretté válnak az iskolába lépéshez. Az egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

#### Kommunikációs képességek részterületei:

- a verbális kommunikáció
- nem verbális kommunikáció (tekintet, mimika, gesztus, térköz, hangerő, hangszín)
- érintkezési viselkedéskultúra – illem

A gyermek kommunikációs kompetenciája a családban bontakozik ki. A család közlési módjától, szokásaitól függ, hogy milyen készség alakul ki a gyermekben, milyen kommunikációs mintákat vesz át. A kommunikáció fejlődése függ a gyermeket körülvevő környezettől is. Azok a gyermekek tudnak megfelelő kommunikációs kapcsolatot kialakítani, akik értik a beszédet és meg tudják értetni magukat másokkal. A kommunikáció a pedagógusok részéről hitelességet kíván, verbális módon alkalmazkodik az életkorhoz. Megköveteli az artikulációt, a hangképzést, az intonációt hibátlanságát. A pedagógus verbális kommunikációjának alapvető normája a képszerűség, a színesség, tömörség, pontosság. A kommunikációs képességek hozzájárulnak az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek igényének kialakításához, pl. udvariasság, barátkozás, figyelmesség, segítőkészség, együttérzés a felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek viszonylatában. Ez az eszköze a gyermeki tapasztalatok és élmények megbeszélésének,

miközben a gyermekek megértik, és egyre jobban alkalmazzák képességeiket, önálló véleményalkotásra is képesek.

Az alábbi képességeket a különböző tevékenységformákban és a későbbiekben az egyes tevékenységi területekre lebontva konkretizáljuk, így épülnek be a tartalmi keretbe.

- érzelmi- akarati képesség
- értelmi képesség: érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás
- testi képesség
- szocializációs képesség
- anyanyelvi képesség

#### **Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:**

- folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit
- a folyamatos megfigyelés útján alkosson reális képet a gyermekek meglévő ismereteiről, képességeiről, ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére
- a kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési tervet készítsen, ennek megfelelően fejlessze őket
- minden gyermeket egyéni képességeinek megfelelően, önmagához viszonyítva igyekezzon fejleszteni

#### **A gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése:**

Mindig konkrét cselekvéshez kötötten értékelünk, segítjük a helyes viselkedés megszilárdítását és a következő fejlettségi szint megközelítését. A pozitívumokra épülő differenciált fejlesztő értékelést részesítjük előnyben, törekszünk arra, hogy értékeléseink egyértelműek legyenek. A gyermeki fejlődést folyamatában és képességeihez viszonyítva figyeljük és értékeljük. A tevékenységek során, személyes kapcsolatban és bátorító attitűddel értékeljük a gyermekek tevékenységét, magatartását. Alkalmazzuk a pozitív megerősítéseket, a differenciált, konkrét, árnyalt értékelést és a jutalmazás sokféle módszerét (simogatást, megerősítő pillantást, gesztust, mimikát, szóbeli közlést, testközelséget, egyénileg és csoportosan). Tudatosan alkalmazzuk az egész gyermekcsoportra vonatkozó értékeléseket a közösségi és erkölcsi érzelmek fejlesztésére. Célunk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai. Elismerjük a gyermek erőfeszítéseit, próbálkozásait, az esetleges sikertelenség esetén is. A szociális tanulás sokféle lehetőségét –

pl. szerepjáték, szabályjáték, páros, csoportos tevékenykedtetés – kihasználva kívánjuk elősegíteni az önértékelés pozitív alakulását, az önbizalom erősítését. Figyelünk arra, hogy minden gyermek énképe pozitívan fejlődjön, folyamatos megerősítést, dicséretet, elismerést kapjon.

## **5. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI**

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. Az óvoda nevelő intézmény, s mint ilyen, a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik.

„Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.” (ONOAP)

### **5.1. Az egészséges életmód alakítása**

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az egészséges életmód, életvitel más-más a különböző családoknál, ezért a nevelésben az óvodába lépéskor az egyéni különbségeket figyelembe kell venni.

A gyermekeinkre váró terhelés elviseléséhez a megfelelő életmód szervezése elengedhetetlen. A gyermekeinket a családok megváltozott életvitele miatt sokszor érik káros hatások, főképpen a rendszertelenség, a következtelenség a probléma, így a gyermek stabilitása, biztonsági szükséglete sérül.

Ezért az óvoda feladata, hogy rendszerességet, szociális biztonságot nyújtson a gyermekeknek. A szociális biztonságérzés azonban nem csak a „valakihez való tartozást” jelenti, de az önállóságot is, a túl sok korlátozás ez ellen dolgozik. A gyermek akkor érzi magát biztonságban, ha az óvodapedagógus elvárása mellett nyugodtan, bátran kiegyensúlyozottan, kiszámíthatóan, önállóan tevékenykedhet.

Az egészségügyi szokások kialakításánál a gyermek aktivitására építünk. Elsősorban nem a verbális ráhatás az eredményes, hanem az életrendet és a környezeti feltételeket kell úgy kialakítani, hogy a helyes tevékenységek természetesen, szinte spontán létrejöjjenek. A

gyermekek egyre több ismeretet szereznek szervezetük működéséről, az egészségvédelemről, az egészségről, a szerveink működéséről. Az óvodai tevékenységformák mellett a szabadidő más lehetőségeire is, így a játékra, sétákra, kirándulásokra, relaxációs gyakorlatokra, mozgásra. Az egészséges életmód szokásainak kialakításában sokat segít, a gyermekek azonosulási utánzási törekvése.

A test ápolása és edzése elsősorban a gyermekek testi fejlődését és az egészség megőrzését szolgálja, de jelentős szerepe van az egészségkultúráltság és a helyes életmód korai magalapozásában is.

### **Feladata:**

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, testápolás, tisztálkodás, étkezés életvitel igényének alapozása, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére nevelés. /Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosítása 28. § Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet 1. melléklet III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI cím, Az egészséges életmód alakítása alcím ötödik francia bekezdésében a „telítetlenzsírtartalmú” szövegrész helyébe a „telítettszír-tartalmú” szöveg lép. /
- Az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

### **A nevelés tartalma:**

Az egészséges életmód egységes kialakítását az óvodai szokás-, szabályrendszer és a családok szokás-, szabályrendszerének összhangjával biztosítjuk. Az óvodai életre való ráhangolás igazodik a család igényeihez, a gyermek egyéni szükségleteihez. Az egyéni igényeket, otthonról hozott szokásokat figyelemmel kísérjük, megértő, elfogadó magatartásunkkal segítjük – a közösséghez történő alkalmazkodás keretein belül. Az óvodába lépés után igyekszünk a lehető legrövidebb időn belül megismerni a gyermekeket, az egyéni sajátosságait. Ebben az időszakban alakul ki a gyermek érzelmi biztonsága. Ekkor ismerkedik meg a gyermek az óvoda környezetével, a csoportjával, más csoportokkal, a felnőttekkel.

A gondozás a gyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti a növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez. Segít az egészségügyi szokások, az egészséges életmód iránti igény kialakításában. A gondozás alapja a gyermek – felnőtt pozitív kapcsolata, amely által nyugodt légkörben lehetőség nyílik gondozási teendők közvetítésére. Az egészséges személyiségfejlődés egyik legfontosabb feltétele az óvodapedagógus és a gyermek közötti jó kapcsolat. A higiénés teendők végrehajtásához szeretetteljes, nyugodt, derűs légkört biztosítunk, figyelembe véve a gyermekek eltérő egyéni helyzetét, szükségletét, életkori sajátosságait, otthoni szokásait. Figyelemmel kísérjük a gyermekek gondozottságát, ruházatát, személyi higiéniáját, egészségi állapotát, betegségekre utaló tüneteit. Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés lehetőségét a gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk.

A testápolásnak biztosítani kell a gyermekek testének tisztaságát, és ruházatának rendezettségét, az állandó, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodást, a gyermekekben a tisztaság igényének kialakulását. Fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket az önálló testápolásra, figyelembe véve az egyéni különbözőségeket és az ebből származó, az általánostól eltérő feladatokat.

A táplálkozás a gyermekek étkezésével kapcsolatban fontos, hogy a szülők megismerjék az óvodai étrendet, a csoportok étkezési szokásait. Minden étkezés kulturált körülmények között zajlik. Az ízlésesen, szépen terített asztal látványa fokozza az étvágyat. A tízórai, az ebéd, az uzsonna, étkezési formája folyamatos. Az evéssel kapcsolatban minden erőltetést és kényszert kerülünk. Az óvodáskorú gyermekek étkeztetésénél szükség esetén sajátos igényeket kell figyelembe venni (pl. ételallergia, táplálkozással kapcsolatos zavarok, problémák). Az

egészséges táplálkozás átszövi a csoportok életét a mindennapok tevékenységeiben is. Évszakonként egészséges alapanyagokból készítenek a gyerekek ételeket, a heti egy alkalommal, a munka tevékenység részeként a közös gyümölcs és zöldség tisztítás, aprítás eszegetés programunk eleme. Ezekben a tevékenységekben is tudatosul az étkezés és az egészség közötti szoros kapcsolat.

Öltözködés: Megfelelő ruházatban a gyermek jól érzi magát, és szabadon mozoghat benne. Fontos, hogy az időjáráshoz igazodjon. Megkönnyíti a gyermek önállóságra nevelését, ha az egyes ruhadarabokat könnyen lehet fel- és levenni. A réteges öltöztetés előnyeire, a ruha és váltóruha évszaknak és a gyermek méretéhez való igazodására felhívjuk a szülők figyelmét.

Mozgás: Az óvodáskorú gyermekek életeleme a mozgás. A természetes mozgás is előnyösen befolyásolja a mozgások összerendeződését és erősíti izomrendszerét. A kötetlen mozgások gyakorlására, a mozgásigény teljes kielégítésére a gyermekek egy részének nincs meg a lehetősége a családban. A gyermek mozgásigényének kielégítésénél ezért az óvodára nagy feladat hárul. A csoportszoba, az udvar, a természet, az óvodai tornaterem nyújtotta lehetőségeket kihasználva módot adunk a gyermekeknek, hogy szabadon, változatos mozgásformákat megtapasztaljanak. A séták, a kirándulások az élményhatásokon kívül a gyermekek mozgásigényének kielégítését, fejlesztését is szolgálják. A szabadban való tartózkodás naponta az időjárásnak megfelelő öltözékben megvalósítandó feladat az óvodapedagógusok számára.

Pihenés, alvás: A gyermeki igényeket figyelembe véve biztonságos, szeretetteljes légkört teremtünk, az egyéni szükségleteknek megfelelő pihenéshez. A pihenéshez biztosítjuk a szükséges személyi és tárgyi feltételeket, a nyugodt alvást segítő légkört (mese, halk zene). Pihenésre minden gyermek számára lehetőséget adunk.

Baleset-megelőzés: A 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet XVIII. fejezetének „a tanuló- és gyermek balesetekkel összefüggő feladatok”, óvodára vonatkozó rendelkezései alapján végezzük. Óvodai helyiségeink, udvarunk és egyéb eszközeink kialakításánál elsődleges szempont a biztonságos, balesetmentes környezet kialakítása. Tanév elején a gyermekekkel közösen végig tekintjük a veszélyforrásokat a csoportszobában, az udvaron és a gyermekek által használt egyéb helyiségekben. Fontos, hogy ez az áttekintés a gyerekek életkori

sajátosságának megfelelően, játékosan történjen. Fel kell hívni a figyelmüket, hogy a játékeszközök biztonságos használatával nem csak saját, de társaik testi épségét is védik. Ezt a balesetmegelőző feladatot a csoportnaplóban szükséges rögzíteni. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy milyen veszélyforrásokat hordoz magával, mire szükséges odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében (helyiségek veszélyei: folyosó-lépcső, csoportszoba, öltöző, mosdó, udvar, udvari játékok, csoportszobai játékok). Az általános baleset megelőzési feladatokon túl, minden egyes tevékenység kezdetén és közben megbeszéljük az óvodapedagógusok a gyerekekkel, hogy biztonságuk védelme érdekében mire kell figyelniük.

### **Az óvodapedagógus feladatai az egészséges életmód alakításával kapcsolatban:**

- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, nevelőmunkájának kiindulópontja a gyermek fejlődését elősegítő óvodai környezet megteremtése legyen.
- A gyermekek eredményes gondozása érdekében az óvónő működjön együtt a családokkal.
- Tájékoztassa a szülőket az óvoda gondozási feladatiról, az egészségügyi szokások megerősítéséhez kérje a szülők együtműködését.
- A szokások kialakítása során vegye figyelembe, hogy az egyes gyermekek más és más ütemben és módon jutnak el a kívánt fokra.
- Biztonságos, szeretetteljes légkör megteremtése az óvodában, ahol a gyermek egészséges lelki fejlődése, egyéni kompetenciájának kibontakoztatása biztosított.
- Fokozatosan szoktassa hozzá a gyermeket a csoportos mozgáshoz.
- Vigyázzon a gyerekek testi épségének védelmére.
- Ismertesse meg a gyerekekkel a balesetmentes viselkedés szabályait.
- Az egészséges táplálkozás megismertetése, fontosságának hangsúlyozása.
- A nyugodt pihenés feltételeinek biztosítása.

### **A fejlődés jellemzői óvodáskor végére, az egészséges életmód alakítása területén:**

#### Testápolás:

- Minden étkezés előtt és után önállóan, figyelmeztetés nélkül mosakodnak, törölköznek.
- Ruhájuk ujját fel-és letűrik

- WC papírt használják, kezet mosnak WC használat után.
- Vigyáznak a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket és a fogápoló szereket tisztán teszik a helyére.
- A zsebkendőjüket használják, helyesen fújják az orrukat.
- Tüsszentéskor, köhögéskor a kezüket a szájuk elé tartják.

#### Önkiszolgálás:

- Az önkiszolgálás feladatait szükségleteinek megfelelően, teljes önállósággal, biztonsággal, látják el.
- Az épületbe lépés előtt letörölik a cipőjüket.
- Önmaguk is képesek a szükségleteiket életkoruknak megfelelően, önállóan kielégíteni.
- Szokássá válik az étkezés közbeni kulturált viselkedés, helyesen használják az összes evőeszközt, szalvétát, az asztal és környéke esztétikus rendjére törekednek.

#### Öltözködés:

- Önállóan megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek, jelükhöz teszik a ruhájukat és cipőfűzőjüket meg tudják kötni.
- Pihenés után ágyneműjüket összehajtogatják.

#### Baleset megelőzés:

- Felismerik környezetükben a balesetveszély forrásokat.

#### Táplálkozás

- Meg tudják nevezni és különbséget tudnak tenni egészséges ételek és italok között.

### **5.1.1. Egészségnevelés az óvodánkban**

Az egészségnevelés a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelenti.

Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái (életviteli helyzetei) közül a legegészségesebbet válassza. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását. A modern egészségnevelés fogalma az egészség: a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jóllét állapota. Ezek alapján határozzuk meg egészségfejlesztő tevékenységünket.



## **Egészségfejlesztő tevékenységek, egészségfejlesztési program:**

### Szomatikus nevelés feladatai:

- Személyi és környezeti higiénia fejlesztése
- Az egészséges táplálkozás megkedveltetése
- Rendszeres, mindennapos testmozgás biztosítása

Biztosítjuk a higiénikus, sokféle tevékenységet kínáló környezetet. Személyi higiénia nevelünk (általános bőr- haj- köröm, fogápolás, ruházkodás). Biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit. Fokozzuk a motoros képességek fejlesztését a nagymozgás és a mindennapos testmozgás tevékenységek szervezettségével és hatékonyságával. Sokat tartózkodunk a szabad levegőn. Balesetek megelőzésére neveljük a gyermekeket.

### Pszicho higiénés nevelés feladatai:

- Beilleszkedési képesség gyakorlása
- Alkalmazkodó képesség fejlesztése
- Társas kapcsolati készségek fejlesztése a tanulási eredményesség, a lemorzsolódás csökkentése
- Önismeret és önellenőrzés

Megteremtjük a gyermekek szociális biztonságérzetét. Biztosítjuk a személyiség szabad kibontakoztatását. Segítjük a harmonikus társas kapcsolatok alakulását. Kiszűrjük a gyermeki viselkedésben jelentkező zavarokat, a lelki sérüléseket, feltárjuk az okokat és meghatározzuk a segítségadás módját. Folyamatos preventív feladatunknak tartjuk, a tárgyi és személyi jellegű stressz tényezők csökkentését, illetve törekszünk azok megszüntetésére. A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával (pl. Boldogságprogram, meseterápia).

### Szociálhigiénés nevelés feladatai:

- Esélyegyenlőség biztosítása
- Integráló nevelés követelményeinek teljesítése

Nevelési folyamatunk kiemelt feladata a napirendünk céltudatos megszervezése, az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése.

### Alakítjuk, fejlesztjük a gyermekek normákhoz, értékekhez való viszonyát:

az egészségügyi szokások területén, alapvető udvariassági szokások területén, a tevékenységekhez kötődő együttműködési formákban.

Fontos, hogy nevelésünk hatására az életkori sajátosságoknak, illetve egyéni képességeinek, fejlettségének megfelelő szintet érjen el:

engedelmességi szint, identifikációs szint, belső érettségi szint

Fejlesztjük a közösségben elfoglalt helyét:

társas kapcsolati készségek, kapcsolatteremtő képességét, együttműködési képességét, kommunikációs-, nyelvi kifejező képességét

Fejlesztjük a gyermekek tevékenységhez való viszonyát:

kudarccs és siker tűrését - levezetését, konfliktus megoldó képességét, alkalmazkodó képességét, szervező készségét

Fejlesztjük a cselekvés végrehajtásához szükséges akarati tulajdonságait:

testséma ismeretét, térbeli tájékozódását, önértékelését, önbizalmát, önfegyelmét, önérvényesítési módját, szem- kéz-lábdominanciáit.

### **Az óvodapedagógus feladatai az egészségnevelés, egészségfejlesztés területén:**

A szomatikus nevelésben fontos a testedzés, a mozgáskultúra megalapozása, szokássá, magatartásuk részévé alakítása.

Reálisan ítélje meg a gyermek személyes higiénés állapotát, ha szükséges tegye meg a gyermek megfelelő ellátását. Végezzenek a személyi higiénés nevelésben alapos, teljes körű nevelést (WC használat, kézmosás, törölköző, zsebkendő stb.). A higiénias környezet kialakításáért tegyen meg mindent és a nevelésben tudatosan törekedjen arra, hogy a gyermekeknek igénye legyen az egészséges környezetre és annak megőrzésére.

Az egészséges táplálkozás igénye és lehetősége állandó feladat az óvodapedagógus számára, melyben a mintaadás is fontos szerepet játszik.

A mindennapos testmozgás által betöltött egészségmegőrző és egészségtudatos életmód a mindennapi pedagógiában kötelező feladat a pedagógus számára, alakuljon ki a gyermek igénye a napi mozgásra is.

- A pszicho higiénés nevelésben szerepet játszik az ehhez szükséges készségek, képességek fejlesztése. Ide tartozik önmaga és mások elfogadásának képessége. Az alkalmazkodóképesség, a rugalmasság, segítőkészség. A tevékenységek tervezése, szervezése, megvalósítása során a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a társas kapcsolati készségek fejlesztése a tanulási eredményesség, a lemorzsolódás csökkentése.

A szociális egészsége fejlesztésében fontos szerepet játszik a szociokulturális nevelő hatás, melyet az óvodában alapozunk meg azzal, hogy együttműködünk másokkal, elfogadjuk a különbözőséget, esélyegyenlőséget biztosítunk mindenki számára. Ebben szintén nélkülözhetetlen a gyerekeket körülvevő felnőttek mintája. Kiemelt jelentősége van még az óvoda kapcsolatrendszerének, együttműködésének az egészségügyi szolgálattal /védőnők, gyermekorvos, fogorvos/.

#### **Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:**

- a) az egészséges óvodai környezet megteremtése
  - gondoskodik a megfelelő tárgyi feltételekről, kezdeményezze a hiányok pótlását
  - a gyermekkel együtt vegyen részt a környezet ápolásában és védelmében
  
- b) a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
  - a napirenddel a helyes életritmus biztosítása
  - az óvónő differenciáltan, az egyéni sajátosságokhoz igazodva bánjon a gyermekkel
  - az egyéni fejlettségnek megfelelően gondoskodik a tisztálkodás és az öltözködési szokások megfelelő kialakításáról
  
- c) a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése
  - táplálkozási szokások alakítása
  - aktív, passzív pihenés biztosítása
  - edzettség, állóképesség fejlesztése

#### **A fejlődés jellemzői óvodáskor végére, az egészségnevelés területén:**

A gyermek óvodai nevelése során az egészséges életmód alakítása folyamán, kialakul a kisgyermek igénye a személyi és környezeti higiénére, a mozgásos életmódra, az egészséges táplálkozásra és kulturált étkezésre, az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére, egy adott élethelyzetben az egészségesebb megoldás választására, a másokon való segítségre. Mindez az egészség megvédésére történő attitűdöt, az egészség megvédésére vonatkozó érdeklődést, véleményt, szándékot, „érzékenységet” jelent.

## 5.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi, a közösségi nevelés biztosítása során figyelembe vesszük, hogy az óvodáskorú gyermek személyiségében az érzelmek dominálnak, magatartására az érzelmi vezéreltség a jellemző. Fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

„Mindezért szükséges, hogy:

- a gyermeket már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érijék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását és engedjen teret az önkifejező törekvésnek,
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonágainak, (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás-és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.” (ONOAP)

### **Az óvodapedagógus feladatai:**

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, modellértékű, befogadó attitűd, családi légkör megteremtése az óvodakezdéstől az óvodáskor végéig, melyben a közös élmények, tevékenységek során a társas kapcsolatok úgy alakulnak, hogy a gyermekek elfogadják és tisztelik a különbözőségeket.
- Pozitív érzelmi töltésű kapcsolatok kialakítása, megerősítése gyermek – gyermek, gyermek – alkalmazott között.
- Közös élményekkel, komplex tevékenységekkel a környezetben való biztonságos eligazodást segítő szokásokkal, normákkal a gyermekek erkölcsi- és akarati tulajdonságainak erősítése; az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, a gondoskodás, felelősségvállalás, óvás, védelem, az önállóság, az önfegyelem, a kitartás, a feladattudat, a szabálytudat igényének megalapozása.
- A természeti – társadalmi környezet szépségeinek, esztétikájának, értékeinek felismertetésével a környező világgal való pozitív töltésű érzelmi viszony erősítése, önmagunk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A szűkebb és tágabb környezet felfedeztetése, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapjainak lerakása.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése a pozitív énkép, önbizalom, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen fontos az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

### **A nevelés tartalma:**

A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van a másodlagos szocializáció során. Az óvoda nagy előnye lehet, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs teret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemei, formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak. A szeretetteljes óvodai környezet, a családi légkör, a gyermekek egyéni szükségleteinek megismerése és kielégítése, a gyermekre való odafigyelés, a differenciált

bánásmód, mind-mind arra szolgál, hogy biztonságot, megértést, nyugalmat sugározzon a kisgyermek felé.

Óvodai nevelőmunkánk a családi nevelés kiegészítése és folytatása. A családokkal való kapcsolattartás és az együttműködés alakítása érdekében olyan napokat, programokat szervezünk, ahol erősítjük, segítjük a generációk közötti kapcsolatot az által, hogy a testvérek, szülők, a nagyszülők is részesei lehetnek a játékoknak, feladatoknak, bizonyos ünnepeinknek. Mintát adva egymás tiszteletére, megbecsülésére, elfogadására, mely erősíti a közösségi életet is.

Nevelésünkben arra törekszünk, hogy csoportjainkban jó közösségek jöjjenek létre. Kialakulnak az együttélés szabályai, amelyhez igazodik a gyermek. Alkalma nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, az értékhatárok megtapasztalásához. Ezt segítik a közösen kialakított és következetesen betartott szabályok, normák, hagyományok. Vannak óvodai közös szabályaink, hagyományaink, és vannak csoporton belüli szabályok és hagyományok. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Az óvoda kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti, fejleszti a szociális tanulást.

Már az óvodába lépés előtt lehetőséget biztosítunk az óvodával való ismerkedésre, a beiratkozás előtt tartandó nyílt napokon. Óvodakezdekor figyelembe vesszük az egyéni sajátosságokat, és a szülővel egyetértésben biztosítjuk a fokozatos beilleszkedési folyamatot. Az óvodába érkező gyermekkel megismertetjük a csoportszobát, udvart, kiszolgáló helyiségek elhelyezkedését, funkcióját, rendjét, hogy biztonsággal tájékozódhassanak, mozoghassanak. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a szülővel együtt ismerjék meg az óvodát. A szülők fokozatos időcsökkenéssel vesznek részt ebben a folyamatban a gyermek egyéni igényei szerint. Az óvodai életbe történő beilleszkedés alatt viselkedési rendet mutatunk meg a gyermekeknek, ami segíti a társas beilleszkedését. Az óvodakezdes folyamata a szülővel való előzetes megbeszélés alapján történik. Csoportjaink nagyrészt vegyes életkorúak, a nagyobb gyermekeket bevonjuk a kicsik beilleszkedésének segítésébe, felkészítjük őket a csoportba érkező új gyermekek fogadására. Különös hangsúlyt fektetünk erre a családi légkör megteremtésének érdekében. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéniségét, fejlettségét, tempóját, szokásait és ennek megfelelően egyénre szabottan végezzük feladatainkat.

A gyermekek nevelésében törekszünk jó kapcsolatot kialakítani a szülőkkel, a családdal, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttműködéshez.

Minden gyermeket külön egyéniségként fogadunk el és fogadtatjuk el gyermektársaival, minden egyes gyermeket pozitív oldaláról megközelítve.

Hisszük és valljuk, hogy a jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt.

Tiltás helyett választási lehetőséget adunk a gyerekeknek, hogy döntéseket hozhassanak, a változásra képessé váljanak.

A családi légkörben folyó nevelés végig kíséri a gyermekeket. Sok közös élményt, gazdag, tevékenykedtető életet biztosítunk, ezen belül sok olyan – érdeklődésüknek megfelelő – tevékenységet, melyben gyakran átélhetik a belülről táplálkozó kedvet, motiváltságot.

Nagy hangsúlyt fektetünk azokra a közös tevékenységekre, melyben óvodánk minden csoportjának együttműködése nyújtja a közös élményt (pl. séták, jeles napok, kisebb ünnepek, közös játékok, közös mozgás, versenyek, kirándulások, bábelőadások, játszóházak stb.). Családias légkör megteremtésével segítjük elő a társas kapcsolatok alakulását is, ehhez gazdag, tevékenykedtető életet szervezünk. Közös tevékenységekkel biztosítjuk a gyermekek együttműködését, melyben formálódik egymáshoz való viszonyuk. A társakhoz való alkalmazkodás közben fejlesztjük önuralmukat, toleranciájukat, együttműködőképességüket. A különféle tevékenységek során nyugalmat teremtünk.

Nevelési módszereinkben a kérdezés, a megértés, az átérzés jelenti a fő hangsúlyt, mely segítségével lehetővé válik, hogy a gyermekek energiája nem lesz visszaszorítva, hanem más irányba terelhetővé válik. Az óvodapedagógusok, dajkák együtt élő és együtt érző társként vesznek részt a gyermekek óvodai életében, csak így tudjuk a dolgok pozitív oldalát közvetíteni a gyermekek felé, így válik lehetővé a gyermekbarátságok kialakítása, formálása, az örömteli közös együttlétek megélése.

A kialakult konfliktusok feldolgozásához kellő odafigyeléssel, kivárással viszonyulunk, megfelelő objektív véleményünkkel a gyermekek felelősségérzetét erősítjük.

A felnőtt – gyermek kapcsolatok elmélyítését óvodánk közös rendezvényeivel is biztosítja pl. farsangolás, kirándulások, gyermeknap, télapóvárás, karácsonyi játszóház, húsvéti hagyományőrzés stb.) A csoportok hagyományaival mélyítjük a gyermekek összetartozását (pl. névnapok, születésnapok, anyák napja, kirándulások). Közös ünnepeink bensőséges hangulatban zajlanak, melyet fokozott várakozás és készülődés előz meg (pl. mikulás, advent, karácsony). Az idősök iránti tiszteletet személyes kapcsolattartással próbáljuk elmélyíteni.

### **Az óvodapedagógus feladatai az érzelmi nevelés fejlesztésében:**

- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- az élménybefogadás képességének, fejlesztése
- az érzelmek kifejező képességének, fejlesztése
- az ösztönök és az érzelem irányítás képességének fejlesztése
- az érzelmi zavarok kezelése

### **Az óvodapedagógus feladatai az erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés során:**

- a viselkedéskultúra megalapozása
- a kultúrához kötődés erősítése, az értékek megbecsülésére nevelés
- a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önérvényesítés erősítése
- a közös szabályalkotásra, a szabályok betartására és esetleges módosítására ösztönzés
- az alapvető udvariassági szokások, magatartásmódok fejlesztése
- a megkezdett tevékenység befejezésére ösztönzés
- ésszerű korlátok közötti szabadság biztosítása
- a példaadás, pozitív értékek megmutatása, pozitív értékelés

### **A fejlődés jellemzői óvodáskor végére, az érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés területén:**

- a csoportban kialakult szokásokat természetes módon igényeljük,
- a megkezdett munkát fejezze be,
- a munka, vagy egyéb megbízatás során tudatosodjon bennük, hogy ezt a közösség érdekében végzik,
- tudjon együttműködni a tevékenységekben társaival,
- alakuljon ki igénye arra, hogy társait tudja meghallgatni, és érdeklődjön irántuk,
- alakuljon ki a tisztelet az óvoda felnőtt dolgozói iránt, törekedjenek munkájuk megbecsülésére, az udvariassági formákat, illemszabályokat ismerje és tartsa be,
- ragaszkodjon az óvodájához, társaihoz, a vele foglalkozó felnőttekhez,
- alakuljon ki a csoporthoz tartozás érzése (büszkeség, öröm), a közös élményeken, szabályokon, szokásokon keresztül,
- szívesen segítsen,



- tudja elfogadni a társa különbözőségét, segítsen neki,
- konfliktushelyzetekben próbáljon megoldást keresni, amennyiben nem sikerül kérje a felnőtt segítségét,
- indulatait tudja fékezni,
- legyen képes szükségleteit késleltetni

### 5.3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása- beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére, szükséges figyelmet fordítani.” (ONOAP)

A kommunikációs képesség az óvodáskor fontos alapképessége. „... elsősorban a kommunikáló képességet, a beszélő magatartást kell fejleszteni. A beszélőkedvet kell kialakítani...” – Sugárné dr. Kádár Júlia (*A beszédfejlődés útjai, beszédfejlesztés az óvodában*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1986. 8. oldal).

1. „Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása-beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd-és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére, szükséges figyelmet fordítani.”
2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságára-, valamint a meglévő tapasztalatira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi

értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.” (ONOAP)

Az anyanyelvi nevelés legfontosabb színtere a család. Fontos, hogy az óvodapedagógus ismerje meg a család szociokulturális hátterét, amely jelentősen befolyásolja az óvodába érkező gyermekek kommunikációs készségét, képességét. Az anyanyelv használata az óvodai nevelés egész folyamatának szerves része. Az óvodapedagógus jelentősége kiemelkedő, példaértékű beszéde mintát ad a gyermekek számára, amely az óvodáskorú gyermekek személyiségfejlődését segíti elő, fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó.

Óvodai nevelésünk fontos feladata az életkori beszédhibák felismerése, korrekciója, az élettani beszédhibák javítása szakemberrel, logopédussal való együttműködés alapján.

Ha lemaradást tapasztalunk, gondot fordítunk az egyéni fejlesztésre. Az anyanyelvi játékok felhasználásának célja, hogy az óvodáskorú gyermekek játékos formában, élményeket szerezve ismerjék meg anyanyelvünket, fejlődjön beszédészlelésük, beszédmegértésük és beszédprodukciójuk. Az óvodapedagógus önállóan dönthet arról mikor, milyen formában, valósítja meg az anyanyelvi nevelés feladatait.

Az anyanyelvi nevelés minden tevékenységet áthatva segíti a gyermekek önbizalmának fejlődését, szociális kapcsolatainak alakulását. Hozzájárul ahhoz, hogy kialakuljanak azok a képességek, amelyek szükségesek az iskola megkezdéséhez.

Az óvodapedagógusok és a gyermekek környezetében élő felnőttek felelőssége az, hogy a gyermekek óvodáskorban érezzék meg a magyar nyelv szépségeit.

#### **Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelésben:**

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A gyermek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszédre.
- Képessé tenni a gyermeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.

- Az óvodai nevelési folyamat minden szakaszában is figyeljen a kommunikációs helyzetekre.
- A beszédhibák felmérése megfelelő módszerekkel történő javítása, szükség esetén logopédus és beszédfejlesztő pedagógus segítségének igénybevétele.
- Elmélyíteni a magyar nyelv megismerését, megbecsülését, szeretetét, ezáltal a haza szeretetét, anyanyelvünk ápolását.
- Egyéni adottságok, hajlam, rátermettség, kiemelkedő képesség felfedezése.

#### **A fejlődés jellemzői óvodáskor végére az anyanyelvi nevelés területén:**

- Rendelkeznek gazdag, árnyalt szókincsel, amely elősegíti a környezetben való tájékozódásukat, és lehetővé teszi gondolataik érthető kifejezését.
- Nyugodtan, figyelmesen végig hallgatják a felnőtteket és társaikat.
- Aktívvá válik relációs szókincsük.
- A beszédmegértés, beszédhallás önmagához képest fejlődjön.
- Sokat és nagy kedvvel beszélnek, bátran kérdeznek.
- Beszédjüket gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Ismerik a szavak jelentését, képolvasáskor az összefüggéseket ismerjék fel.

#### **Illem:**

A kommunikációhoz szorosan kapcsolódik az illem.

A gyermekeknek, annak érdekében, hogy az élet produkálta helyzetekben megfelelően tudjanak eligazodni, megtaníttuk a helyes viselkedés és együttélés elemi szabályait, melyeket természetes élethelyzetekben gyakorolhatnak:

- a köszönés módjára vonatkozó illemszabályok
- a bemutatkozás illemszabályai
- találkozás, megszólítás, kérés
- vásárlás, vendégfogadás, étkezés szabályai
- illemszabályok a csoportszobában, udvaron
- a jó megjelenés, öltözködés illemszabályai
- óvodán kívüli viselkedés, kulturális és más intézményekben
- az ajándékozás szabályai

## **A fejlődés jellemzői az illemszabályok alkalmazásában óvodáskor végére:**

Ismerik és alkalmazzák a normáknak megfelelő elemi illemszabályokat: köszönés, kérés, megszólítás, bemutatkozás, megköszönés, étkezés, alkalomhoz illő öltözködés.

## **6. A TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSE ÉRDEKÉBEN**

A gyermek személyisége és a tevékenység minősége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermekek számára megadjuk a lehetőséget az önállóan megválasztott gyermeki kíváncsiságból fakadó tevékenységre. Figyelembe vesszük, hogy a megismerési vágy és a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. Az életkor és az egyéni adottság nagy mértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, ezt figyelembe véve segíthetjük elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakozását.

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységre, szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi., bármilyen mozgás, cselekvés, változás felkelti a gyermek figyelmét és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy, a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. A gyermek tevékenysége gyakran változik: minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövidideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segítheti elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban. A 3-7 éves korú gyermekek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermekek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése. Biztosítjuk a minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő választásához, gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek). Támaskodunk a gyermekek tapasztalataira, fizikai állapotára, aktuális élmény - és érzésvilágára, ehhez igazítjuk a tevékenységek időtartamát és módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtatunk előzetes terveinken. A játékok és egyéb tevékenységek során igyekszünk fejlesztő hatású, esztétikus eszközöket biztosítani, melyek illeszkednek a gyermekek életkorához, egyéni szükségleteikhez. Élmények nyújtásával segítjük elő a minél

sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását. Igyekszünk előtérbe helyezni a digitális eszközök használatát, az IKT eszközök adta lehetőségeket is kihasználjuk, ezzel is színesítve, gazdagítva a tevékenységeket.

#### **Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:**

- Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek).
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, aktuális élményvilágára.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.
- Az ismereteket, tartalmakat szakszerűen, érthetően közvetítse a gyermekek számára, figyelembe véve az életkori sajátosságokat és egyéni jellemzőket. Fogalomalkotása legyen pontos, a gyermekek számára is érthetővé tegye mondanivalóját.

#### **A fejlesztés feltételei:**

A 3-7 éves korú gyermekek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermekek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatosfejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztés az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják.

##### **a) Objektív feltételek:**

Óvónői önállóság kérdéskörébe tartozik, hogy az adott méretű és bútorzatú csoportszobát, illetve öltözőt, milyen módon rendezi be, dekorálja. A csoportszobák kialakításánál a játszóterületek beláthatóságát, a gyermekek egészségvédelmének szempontjából biztonságos berendezést, a gyermekek összetételét, életkorát, figyelembe kell venni. A fejlesztőmunkában az IKT eszközök használatának mennyisége és minősége az óvodapedagógus komoly és megfontolt szakmai kompetenciakörébe tartozik. Ott, ahol a gyermekek tud figyelni az óvónő, a dajka, az öltözőben és az óvoda egyéb helyiségeiben is kialakíthatnak a szabad játékhoz a tevékenységekhez alkalmas tereket. Intézményünkben működtetjük az IKT eszközöket, laptop,

tablet, internet lehetőségeit, eddig megszerzett tudásunk szerint. A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, aktuális témákat is feldolgozhatunk. Szorosan együtt kell működnünk a szülőkkel. Fel kell hívnunk a figyelmet arra, hogy szabályok nélkül veszélyes alkalmazni az IKT eszközöket. Elveheti az időt azoktól a tevékenységektől, melyek az óvodás gyermek számára a testi, lelki egészséget biztosítja (pl. mozgás, mesélés, játék) E mellett természetesen mintát mutatunk a felhasználás terén. Célunk, az infokommunikáció különböző formáiban jártas gyermekek nevelése.

### **Feladataink:**

- az informatikai nevelés feltételeinek megteremtése,
- érzékelés, észlelés által sokrétű ismeretszerzés biztosítása,
- információk feldolgozása változatos tevékenységek során,
- a térben, síkban való tájékozódás fejlesztése,
- az IKT eszközök használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel,
- tehetséggondozás, részképesség zavarok megelőzése,
- az interneten való kommunikáció lehetőségének megteremtése,
- a szülők informatikai szemléletének formálása, mindezt fokozatosan, felkészülten, tudatos tervezés mellett kell végeznünk.

### **b) Szubjektív feltételek:**

A csoportok légköre nyugodt, derűs, szeretetteljes legyen. Az óvodapedagógus és az óvodai nevelőmunkát segítő kollégák modell, minta a gyermekek számára. Az óvodapedagógus-dajka-gyermek-szülő kapcsolati formák kiegyensúlyozottsága. Az óvodai udvarunk alkalmas nagy egybefüggő területével a gyermekek mozgásainak kielégítésére, az egészséges életmód feladatainak megvalósítására, a csoportok, gyerekek közötti kooperációra, kommunikációra. Esztétikailag olyan képet mutat, mely segíti a szépérzékük fejlődését, lehetőséget teremt a természeti környezettel való kapcsolat mélyítésére.

### **Az óvodapedagógus feladatai ebben:**

- Igyekeznünk kell minden óvodapedagógusnak (az adott objektív feltételeket tudomásul véve) a gyermekek környezetét úgy alakítani, hogy az megfeleljen a gyermek: játék, és-mozgásigényének, tevékenységének kielégítésére. Felfedezésre, rácsodálkozásra is lehetőséget adjon.

- Udvar felszereltségeinek kihasználása az év minden szakaszában, megfelelő idő legyen biztosítva a szabadban való tartózkodásra. Ezt a személetet tekintse feladatának az óvodapedagógus az egészségtudatos nevelésében.
- Folyosó, öltöző kihasználása, ennek szokásrendszere épüljön be a csoport életébe.

## **7. A FEJELSZTÉS TARTALMA**

A tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

### **A feladatrendszer elemei:**

- 1. Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás**
- 2. Társas és közösségi tevékenység**
- 3. Munka jellegű tevékenységek**
- 4. Szabadidős tevékenység**

A nevelés tervezésekor nem választjuk szét a feladatrendszer elemeit. Ezek egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. A gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájuk kibontakoztatására törekszünk, képességeihez, adottságaihoz igazodó feladatokat, tevékenységeket tervezünk. Ezzel sikerélményt biztosítunk és erősítjük pozitív énképüket.

### **7.1. Játék és tevékenységekben megvalósuló tanulás**

#### **Játék**

„A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.” (ONOAP)

Az óvodáskorban meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét. Fontos, hogy a játék az óvodai élet egészét szöje át. A játék szervezi egyggyé az értelmi, érzelmi, társas folyamatokat. A játékban a különböző személyiségjegyek, az érzelmi, akarati élet

tulajdonságai, a társas kapcsolatok, az értelmi képességek komplex módon fejlődjenek, a megfelelő feltételek biztosítása eredményeként.

„A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.” (ONOAP)

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban a szülő, az óvodában az óvodapedagógus. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja, a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodai élet középpontjában a játék áll, amibe komplex módon illeszthető be, köthető hozzá minden egyéb tevékenység. Pedagógiai koncepcióinkban a játék az óvodai nevelés egyik fő eszköze, ezért a benne rejlő lehetőségeket tudatosan használjuk fel.

A játék megfigyelése a gyermek megismerésének egyik leghatékonyabb eszköze, mely során képet kaphatunk ismereteiről, élményeiről, fejlődéséről, egész személyiségéről. A játékon keresztül alakulhatnak, fejlődhetnek a gyermek készségeinek, képességeinek komplex rendszere, így a mozgás, testi képességek, értelmi, anyanyelvi képességek, érzelmi, erkölcsi, akaratik képességek.

A játékban lehetőség nyílik arra, hogy megismerhessék, felfedezhessék a körülöttük levő világot, megválasszák a játszótársakat, játszóeszközöket, önálló megoldását keressék a problémahelyzeteknek, konfliktusoknak. A játék segíti a gyermeket abban, hogy kifejezze és feldolgozza legbensőbb érzelmeit, indulatait, élményeit, vágyait, konfliktusokat, közben számos kommunikációs helyzet adódik. Törekszünk arra, hogy gyermekeink megőrizhessék a játék örömet, játékhelyzeteiket a pozitív érzelmek alakulása, a saját értékek megmutatása, a szabad önkifejezés, a kreativitás jellemezze.

Az óvodában előtérbe helyezzük a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységsszervezésben is meg kell mutatkoznia. A játék egyszerre két oldalról hat a gyermek személyiségére. Az individuális énjének kielégítése útján a szabad játék segítségével és a gyermek szociális énjének kielégítése, erősítése a szervezett játékok által. A szabad játék során, mi óvodapedagógusok azt fogalmazzuk, „tervezzük” meg, hogy mi mit fogunk csinálni, nem azt, amit a gyermek. A gyermekek érdeklődésének feltárása, annak folyamatos nyomon követése, az érdeklődést magában hordozó, azzal együtt járó környezet biztosítása, a játékelképzelések, játéktervek támogatása.



Az óvodapedagógusok által szervezett képességfejlesztő játékokat óvodánk szakmai koncepciójának megfelelően, annak elérése érdekében valósítjuk meg. Megtervezzük, hogy mit fogunk csinálni, a képességek közül melyeket kívánjuk aktivizálni, hogy nevelési céljaink, a leghatékonyabban megvalósuljanak a játék segítségével.

Szükséges tehát a gyermek spontán, és szervezett játékának folyamatában egyaránt az óvodapedagógus tudatos jelenléte, az igény szerinti együttjátás, ösztönző, támogató magatartása. Az óvodában sokat és jól játszó gyermekekből óvodáskor végére nyitott, érdeklődő és majd alkotó, tevékeny ember válhat.

### **A játékban való részvétel többféle módon történhet:**

- Az óvodapedagógus alkotó kedvű légkört biztosít, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközöket használ fel, mennyi ideig tart a játéka.
- Új ötlet, a kellő időben adott segítség, spontán lehetőség – megerősítés – konfliktusok feloldása.
- Az óvodapedagógus által szervezett játékban a felkínált lehetőségek között szabadon választhat (pl. játékhelyzetek, szerepek – társak között).

### **A nyugodt játék feltételeinek megteremtése, kibontakoztatásának elősegítése:**

A gyerekek játékát jellemezze ötleteinek szabad áramlása, a másik gyermek meghallgatása, az alkotó együttműködés kialakulása. A következetesség, a rendszeresség akkor megnyugtató a gyermek számára, ha benne a játék folyamatosságának biztosítása húzódik meg. A megkezdett játékot holnap is folytathatja, a felépült építmény több napon át is megmaradhat, s ezeket ötleteikkel gazdagíthatják, kiegészíthetik, újra alkothatják.

A rugalmas napirend jól biztosítja a játék folyamatosságát, így a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül játszhatnak több órán keresztül. Óvodánkban a tízóraizás folyamatosan történik, így biztosítva a játék folyamatosságát- ezzel lehetővé tesszük a gyermekeknek, hogy zavartalanul kiélhessék játékigényüket.

Addig folytatódhat a kedvelt tevékenység, amíg az a gyermek számára érdekes élményt és örömet adó. Az óvónő a játék végét időben jelzi, hogy fel tudjon készülni a gyermek a játék befejezésére. A gyermek a napirend kötött részében is érezze, hogy nem kell sietnie.

A gyermekek környezetükből szerzett tapasztalatokkal a játék tartalmát gazdagítják, melyek igen sokfélék, az óvodai közösségben elevenednek meg. Feladatunknak tartjuk, hogy támogató attitűdünkkel, a játékszükségleteknek megfelelő aktuális feltételek biztosításával (megfelelő

érzelmi, tárgyi környezet) a gyermek belső motívumai aktivizálódjanak, teremtsük meg annak a lehetőségét, hogy ezeket a gyermekek játékidőben újra átélhessék. A gyermekek napi játékgényéhez igazodva rugalmasak vagyunk a játszóhelyek kialakításában, asztalok, székek könnyen elmozdítható bútorok átrendezésével, a kívánt játéktémának megfelelően. A vegyes életkor sajátosságaiból adódóan lehetőséget biztosítunk az egyedül, az egymás mellett, a csoportban való játékra, fontos, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást.

A megfelelő szokás- és szabályrendszer hozzájárul a csoport életének szervezettségéhez, kialakításával fejlesztjük a gyermekekben a viselkedési normák kialakulását, az egymás tiszteletben tartását. Mivel a szabályok betartásánál még a nagyobb óvodásoknál is (életkori sajátosságai miatt) hiányzik a belátás, így a szabályok kialakításánál hosszabb távú céljaink vannak. Ezeknek a hosszabb távú céloknak óvodában csak az elmozdulásait várhatjuk el, hiszen a szabályok belülről jövő betartása csak kisiskoláskorra alakul ki. A szabályok melyekhez alkalmazkodni kell, észszerűek és betarthatóak legyenek, de ne olyan mennyiségben jelenjenek meg, mely gátolja a szabad játékot és egyéb tevékenységüket. Ezek a szabályok azért szükségesek, hogy a szabad játék minden gyerek számára megvalósulhasson.

A napi életszervezésben törekszünk arra, hogy minél több időt kapjanak a gyermekek az udvari játéktevékenységhez. A megnövekedett hely, a nagyobb önállóság, a helyhez kötöttség feloldása a szabadabb játék lehetőségét biztosítja. Az udvaron közös, mindenkire érvényes szabályok vannak, a játékeszközök használatával kapcsolatban, a szabályok betartatása pedig minden óvodapedagógus számára kötelező.

### **Az óvodapedagógus feladata a játékkal kapcsolatban:**

- „Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához...
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együtt játszás a gyermekekkel” (TVKP 59. oldal)
- „Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ maradjon, illetve segítővé, kezdeményezővé legyen, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte tegye lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.” (ONOAP)
- „A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléggkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló

játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabály játékokhoz.” (ONOAP)

- A gyermekeket személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan, elsősorban a játékokon keresztül tárja fel.
- Éljen az aktuális élményszerző lehetőségekkel.
- Az udvari játékban minden óvónő, minden körülötte játszó gyermekért felel. Bármely hozzá forduló gyermeknek nyújtson segítséget, a saját csoportjában járó gyerekeket természetesen szem előtt kell tartania.
- „A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival éri el.” (ONOAP)

#### **A fejlődés jellemzői óvodáskor végére a játék területén:**

- Képesek elmélyült, kiegyensúlyozott játékra.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz, a meglévő szabályokat betartják, illetve képesek újak alkotására.
- Bizonyos helyzetekben képesek irányítani, és központi vezető szerepet is vállalni.
- Kompromisszum képessé válnak.
- Játékaikat meg tudják szervezni, képesek az eszközöket, szerepeket elosztani, problémákat megoldani, képesek szervezett együttes tevékenységre (tagolódni).
- Elsajátítják a játék közben szükséges magatartási formákat, alakul frusztrációs toleranciájuk.
- Érdeklődők, tudnak környezetükkel kapcsolatot kialakítani, megfelelően kommunikálni, alakul kooperációra való készségük.

#### **Tanulás /tevékenységben megvalósuló tanulás**

„Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.” (ONOAP)

Kiindulási alapunk, hogy a játék a gyermek számára a legalkalmasabb tanulási forma. A tanulási lehetőségeket az egész napi tevékenység-rendszerébe integrálva biztosítjuk a gyermekek számára. Kiváló alkalom erre minden játék, játékos tevékenység. A játéknak és a

tanulásnak azonos a gyökere, a gyermekek tevékenységi vágya, a felfedezés lehetősége, kíváncsisága, utazásos viselkedése. A tanulási folyamat tervezésében és megvalósításában tudatosan törekszünk a gyermekek motiválására, aktivizálására. A játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb eszköze. Lényeges, hogy a gyermek a tanulást játékként élje meg, mert azok a tapasztalatok, amelyeket óvodáskorban élnek át, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is.

A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalást és a sokoldalú cselekedtetést mindennél fontosabbnak tartjuk a 3-7 éves korú gyermekek fejlődésének szempontjából.

Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből indulunk ki. A komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatjuk el a gyermekhez azt, ami a számukra világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

Azok a tanulási tapasztalatok melyeket óvodáskorban szereznek, nagy hatással lehetnek a későbbi tanuláshoz való viszonyukra is, ezért azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyenek részt ebben a folyamatban.

Célunk, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő feladatot kapjon, figyelembe vegyük az egyéni teljesítőképességüket, erősítsük a gyermek sikerélményét, önbizalmát. A gyermek kérdéseire, ha helyesen válaszolunk, abból újabb kérdés születik. Így gondolkodásra készítjük, kíváncsiságát, érdeklődését nem fojtjuk el, ez a tanulás és a tudás egyik alapja.

Feladatunk, az egyes gyermekek megismerése, fejlesztése, figyelembe véve az egyéni adottságokat; igazodnunk kell a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez. A rész-képesség-zavarok, magatartási zavarok kiszűrése után speciális fejlesztés, differenciált foglalkozás történik, szakember bevonásával.

A nevelés egészén belül megvalósuló tanulást kötött és kötetlen kezdeményezésekkel, foglalkozásokkal, beszélgetésekkel, tapasztalatszerző sétákkal kívánjuk megoldani a mindennapok során. Az óvodapedagógus kompetenciája, hogy a gyermek fejlettsége, illetve a feladat ismeretében döntsön: mikor melyiket alkalmazza.

Célunk, hogy a cselekvő gondolkodás szintjéről, a gyermek jusson el a konkrét fogalmi gondolkodás szintjére. A tevékenységek általi többoldalú tapasztalatszerzésből, egy komplex érzékelő, észlelő folyamat alakul ki, a gyerekek komplex világlátásából pedig a tanulási folyamat indul ki.

„Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utazásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált

környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.” (ONOAP)

A témakörökön, a tevékenység anyagain belül nem lehet mindent komplexen megvalósítani. Ilyenkor célszerű visszatérni a hagyományos foglalkozások tervezéséhez. Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés.

- A fejlődést elősegítő tevékenység/-ek szervezeti formája: kötött, kötetlen
- A fejlődést elősegítő tevékenység/-ek során alkalmazott munkaformák: egyéni, csoportos, egyénre szabott, mikrocsoportos frontális, páros

„A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.” (ONOAP)

A gyermekek megismerési vágyának, érdeklődésének megfelelő, változatos tevékenységek szervezése során építünk az előzetes ismereteikre, élményeikre. A tanulás hozzájárul azon képességek fejlődéséhez, amelyek szükségesek az alap kultúrtechnikák elsajátításához, a sikeres iskolai teljesítményhez. Az új tevékenységek biztosításával lehetőséget kap a gyermek, hogy minél többször kipróbálhassa önmagát, megismerheti saját teljesítő képességét és reális önbizalma alakuljon ki. A teljesítményt az óvónő az egyéni képességekhez viszonyítva értékeli, mindig megerősíti, elismeri, dicséri, törekszik a folyamatos, pozitív visszajelzésekre.

#### **Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:**

- „Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.” (ONOAP)
- Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezzen, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan válassza ki a leginkább megfelelőt.
- Visszajelzései, értékelései egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak.
- Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekedjen, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre.
- Tartsa szem előtt a játékosság elvét.
- Törekedjen a komplexitásra.
- A tanulási folyamat szervezésében vegye figyelembe az egyéni fejlettségi szinteket, életkori sajátosságokat, ennek megfelelően válassza meg az alkalmazott módszereket.
- Az egyéni fejlődési ütem figyelembevételével alkalmazza a differenciálást.

- A tanulást támogató környezet megteremtése során építsen a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- Teremtse lehetőséget a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerheti a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása.
- A gyermekek készségeinek alakítása, képességeinek, részképességeinek sokoldalú, komplex fejlesztése.
- „Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.” (TVKP 66. oldal)
- Ismerje, kritikusan, céljainak megfelelően használja a rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket.

#### **„A tanulás lehetséges formái az óvodában:**

- az utánzás, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása);
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.” (ONOAP)

## **7.2. Társas és közösségi tevékenység**

A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából. Tulajdonságok, képességek, készségek és szükségletek olyan rendszerét kívánjuk formálni, amelyek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik.

Természetesen ebben a folyamatban sem hagyjuk figyelmen kívül az egyén fejlesztését, ugyanis a közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása is.

A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ehhez nyitott, harmonikus, demokratikus és szeretetteljes irányítást biztosítunk, változatos

közösségfejlesztési módszereket alkalmazunk, mellyel tág teret nyitunk a gyermekek önállóságára, tenni akarására, és döntési képességének kibontakoztatására. Ezzel a folyamattal segítjük a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek csoportba való beilleszkedését, szabályok megtaníttatását, mintakövetését is. Tudatosan tervezünk, alkalmazunk olyan szervezési módokat, munkaformákat, módszereket, (pl. páros-, csoportos tevékenységek, projekt stb.), amelyek lehetővé teszik a gyermekek számára a helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció megismerését, a segítő együttműködést, közös feladatmegoldást és a csoportközösség erősítését.

A gyermekek közötti társas kapcsolatot támogatjuk, érzelmileg gazdag közös tevékenységeket, ünnepeket szervezünk. Ennek érdekében korszerű módszereket alkalmazunk, mely a tervező munkánkban konkrét formában megjelenik. Baráti kapcsolatokra figyelve szervezzük a tevékenységeket, erősítjük a közös játék és feladatvégzés örömét. Az óvodai gyermekközösség fejlesztését, formálását a tevékenységeken keresztül kívánjuk megvalósítani, mely tevékenységek a gyermek egyéni örömen túl a közösségi élményt is erősítik. A társas kapcsolatok, a közös munka az együtt játszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, a lényeg az, hogy a tevékenységünk sokszínű és változatos legyen, mindent kipróbálhassanak a gyermekek, kivételt csak a testi épségüket veszélyeztető tevékenységek képezzenek.

A közösségi szokások kialakítása a tevékenységek végzését segíti, és a gyermekek cselekedeteit irányítja, úgy, hogy egyik gyerek ne zavarja a másikat tevékenység végzése közben, mégis lehetővé tesszük az egymás közötti jobb együttműködést, egymásra figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták megoldását.

Az óvónő személyes példájával kölcsönös tiszteletre, egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására nevel.

Tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit, pl. a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a következetességet. Nyílt és egyértelmű kommunikációval, az eltérő szempontok egyeztetésével mintát ad a konfliktusok elkerülésére. A konfliktusok feloldására felhasználja a mese, a báb, a dramatizálás nyújtotta lehetőségeket. A konfliktusok megoldásához konszenzusra törekvő mintát ad (pl. a másik fél érdekének, érzelmeinek, szempontjainak megismertetésével). Kommunikációval, kérdésekkel segítjük kifejezésre juttatni a gyermekek érzéseit saját és társaik reakciójáról. Erőszakmentes megoldási módok alkalmazásával mintát nyújtunk a gyermekek számára (egymás meghallgatása, a konfliktusok igazi okának feltárása). A felnőtt és gyermek között nem a

feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a célunk. Ugyanúgy figyelembe vesszük a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárjuk a szokások, szabályok betartását. Egyaránt építünk a szabadságra, nyíltságra és az őszinteségre a gyermekek egymás közötti és felnőttel való kapcsolatában. A társas és közösségi tevékenységek a nevelő munkánk egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán legfontosabb időpont, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. Türelemmel és szertettel fordulunk az újonnan óvodába kerülőgyerek felé. Szülői igény alapján már óvodába kerülés előtt otthonában ismerkedünk meg a gyermekkel, a családdal, és lehetővé tesszük azt is, ha a szülő részt akar venni a befogadásban. Az óvoda nyitottságát nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem az óvodáskor végéig biztosítani szeretnénk a szülőknek hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével.

#### **Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységekkel kapcsolatban:**

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre.
- A felnőttekkel és társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A gyermekcsoporton belül az együtt játszás, az összedolgozás, az együttműködés képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A közösen kialakított szabályok betartásának gyakorlása.
- A gyermekekben kialakítani a megértést és toleranciát társaik irányában.

#### **A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:**

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a társadalmi környezet megbecsüléséhez szükségesek.



### 7.3. Munka jellegű tevékenység

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munka. Ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Minden olyan munkát elvégezhetnek, amihez kedvük van, önkéntességüket, nyitottságukat, megismerési vágyukat, aktivitásukat, érdeklődésüket igyekszünk tudatosan felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés tudatos, célirányos, rendszeres és folyamatos tevékenység legyen, ami beépül óvodai életük mindennapjaiba.

„A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.” (ONOAP)

A munkavégzés során biztosítjuk a teljes önállóságot, arra vigyázunk azonban, hogy a munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Azt kívánjuk elérni, hogy váljon a gyermek számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezzen. Az értékteremtő munkánk pedagógiai funkciója a gyermekek együttműködési képességeinek fejlesztése.

„Az belátható, hogy életünk nagy részét munkával, munkában töltjük el. 3–7 éves korban ebből csupán annyit kellene megvalósítanunk, hogy szeressen tevékenykedni a gyermek, szívesen végezzen saját maga és a társak számára olyan cselekvéseket, melyek a munkatevékenység körébe tartoznak.” (TVKP 79. oldal)

„A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű tevékenység- az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi munka, a környezet-, növény- és állatgondozás.” (ONOAP)

A munka olyan külső hatásból irányuló tevékenységként érje a gyermeket, hogy életkori sajátosságának megfelelően és testi épségét ne veszélyeztesse. A gyermekek napi tevékenységének természetes részét alkotják. Legfőbb értéke, a munkához való pozitív viszony alakításában, a munka igénylésében, a munka szeretetében van.

A munka állandóságával, folyamatosságával alakul ki az önálló munkavégzés igénye. A munkatevékenység a gyermekek számára örömmel, szívesen végzett aktív tevékenység legyen.

„A gyermek, munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök, és képességek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája (ONOAP)”

Óvodánkban a következő munkafajtákat különböztetjük meg:

- Önkiszolgálás, a gyermekek a saját személyükkel kapcsolatos teendőket (pl testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása) a lehető legkorábbi időponttól kezdve próbálják önállóan elvégezni.
- Önként vállalt napi munka, vagy felnőttektől kapott kisebb megbízatások teljesítése, környezet gondozása.
- Heti rendszerességgel „gyümölcsnap” keretén belül a témákhoz az egészséges életmód szokásainak kialakításához kapcsolódóan különféle ételek, italok készítése.
- Játékeszközök közös rendben tartása.
- Ünnepek előtt a csoportszoba feldíszítése.
- Óvodánkban fontosnak tartjuk a kerti munka és az évszaknak megfelelő aktuális munkavégzések megvalósítását.

A munka aktivitás vált ki, gondolkodásra készíti a gyermeket. Célunk, hogy munkavégzés közben új ismereteket szereznek, megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat gyűjtenek. Eközben ok- okozati összefüggéseket fedeznek fel, megismerik a munkafolyamatokat, azok sorrendjét, megtanulják az eszközök, szerszámok használatát. Folyamatosan tanítjuk a gyermekeket a feladatok elvégzésére, a szokások alakítása közben szem előtt tartva a gyermek önállóságát, készségeit, tapasztalatait, egyéni fejlődési ütemét. Ennek megfelelően egyénileg differenciáltan nyújtunk segítséget, mely nem mentesíti a gyermeket a feladatvégzés alól, hanem rávezeti. A munka értékelése, a jellegétől függően a csoport és az egyes gyermekek fejlettségének megfelelően történik.

**A munkatevékenység fejlesztő hatása:**

- munkához való pozitív viszony kialakítása,
- kialakul a munkavégzés szokása és készsége,
- fejlődik a gyermek alkalmazkodó képessége, szervezési készsége,

- fokozódik a közösségi összetartozás érzése,
- fokozódik a kooperációs képessége,
- fejleszti az izom és csontrendszert, a mozgás koordinációját, állóképességét, teherbíró képességet,
- fejleszti a természet szeretetét,
- rendszerességre, rendszeretetre szoktat,
- fejlődik a gyermek kitartása, felelősségtudata, kötelességtudata,
- újabb ismereteket szereznek a gyermekek közvetlen környezetükről, ezáltal értelmi képességük is fejlődik,
- megtanulják a gyerekek a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerűhasználatát.

E felsorolásból is kitűnik mennyire fontos számunkra a munkára nevelést már az óvodáskor legelején elkezdni, a gyermek sokoldalú fejlesztése érdekében.

#### **Feladataink a munkatevékenységgel kapcsolatban:**

- Mutassunk példát az egyes munkafajták végzésénél, adjunk lehetőséget a munka elvégzéséhez szükséges alapvető ismeretek elsajátításához, jártasságok kialakításához.
- Minden gyermeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint végezze el az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Figyelembe vesszük az egyes gyerekek egyéni sajátosságait. Igyekszünk elérni, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő munkafeladatot kapjon és alkalmas legyen arra is, hogy a még nem teljesen elsajátított fogásokat is gyakorolhassa.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott munkához szükséges légkört teremtünk. Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhesék azokat. A munka soha ne legyen kényszer, vagy büntetés, mindig szívesen vállalt feladat legyen!
- A napirendben a munkára megfelelő időt biztosítunk, a gyerekek tudják befejezni a megkezdett munkát az egyéni tempójuknak megfelelő ütemben. Igyekszünk elérni, hogy a gátlásos, visszahúzódó gyerekek is részt vegyenek a munkában.
- Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a munkatevékenységhez szükséges – a gyermekek létszámának és méretének megfelelő – munkaeszközöket (seprű, gereblye, kosár, ásó, kapa, lapát, vödör stb.).

### **A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:**

- Önként, szívesen végeznek munka jellegű tevékenységeket.
- Kialakulnak ki a gyermekben a munkavégzéshez szükséges képességek, tulajdonságok, mint például kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, önértékelés, közösségi értékelés, vállalkozó szellem.
- Az elvállalt naposi munkát, környezet és növényápolást, állatgondozást önállóan, felelősséggel végzik.
- Felismerik és önmaguk is kezdeményezik, ismerik a folyamatát, valamint önállóan, pontosan hajtják végre a feladatokat.
- Munkatempójuk kellően gyors és pontos.
- Megbízhatóak.
- A munkatevékenységeknek megfelelően válasszák és használják az eszközöket.
- Igénylik, és meg tesznek mindent az esztétikus környezetért.
- Részt vesznek a csoport díszítésében, vigyáznak a csoport rendjére.

### **7.4. Szabadidős tevékenység**

A szabadidő igazi tartalma a lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. A szabadidős tevékenységeknek azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket, szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodik az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállótlan helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni. Az óvodában sajátosan értelmezzük a szabadidős tevékenységet, mivel az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykednek. Természetesen nemcsak az intézményen belüli csoportszobákban, hanem az udvaron is megvalósítjuk azt a többfajta választási lehetőséget, ami által a gyermekek újból és újból gyakorolhatják döntési képességeiket. Ezt a lehetőséget a szabadidős tevékenységek, minél szélesebb skálájának nyújtásával használjuk ki. Az óvodások életének ilyen formában való szervezésével változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó teret teremtünk. Az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód,

hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

#### **Feladataink a szabadidős tevékenységek megszervezésében:**

- A szervezési feladatok megoldásában együttműködünk, a feladatokat egymás között felosztjuk.
- A délelőtti szabadidős tevékenység folyamán lehetőségeket keresünk és kínálunk az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra a gyermekek egyéni kéréseinek figyelembevételével.
- Egyszerű, saját magunk és a gyermek által készített eszközökkel elősegítjük a gyermek fantáziájának fejlődését, ismereteinek bővítését.
- A választásra felkínált több fajta tevékenységet időszakonként átgondoljuk, ha szükséges bővítjük, módosítjuk, vagy változtatunk rajta.
- Mindent megteszünk annak érdekében, hogy az általunk irányított szabadidős tevékenység magas színvonalon folyjék az óvodánkban.

Ezek a tevékenységek segítik az integráció megvalósítását.

#### **Célunk a szabadidős tevékenységek megszervezésében:**

A gyermekek ismerkedjenek a szabadidős tevékenységekkel, formáival, az óvoda területeivel, különböző helyiségekkel, foglalkoztatókkal, az itt dolgozó felnőttekkel, az óvoda területén való nagyobb mozgás lehetőségével. Ha nem a szervezett programon vesznek részt, akkor a mindennapoktól eltérő tevékenységet kell szervezni ezen a napon számukra. Fontos, hogy ne a megszokott környezetükben legyenek a tevékenységek.

A felkínált tevékenységek közül irányítással tudjon választani, dönteni és kis segítséggel az elkezdett tevékenységet tudja befejezni.

A gyermekek önállóan vesznek részt a programokon, szükség esetén kíséri el a felnőtt.

## **8. KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE**

A komplex foglalkozások lényegének tekintjük, hogy komplex rendszereket, folyamatokat dolgozunk föl az óvodás gyermekek szintjén. Tevékenységeinket a probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi és tudatosan, tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

## 8.1. Anyanyelv

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szorosan kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermekeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának fejlődését, erősödik biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, szociális kapcsolatait, elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Fejlesztési feladatunk a család, a környezet megismeréséből indul ki és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül fejti ki hatását. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve van értelme. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében fontos a hátrányos helyzetükből adódó lemaradások folyamatos kompenzálása (szegényes szókinccs, alacsony beszédszínvonal, illemszabályok). Arra kell lehetőséget biztosítanunk, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség, vagy a gyermek korlátozása nem engedhető meg az anyanyelvi nevelés során, a nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A nap folyamán bármikor lehetőséget adunk a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre különösen hangsúlyt fektetünk, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mesélik el a gyermekek. A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédére. Különösen fontos, hogy figyeljünk beszédünk stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására, legyen érthető, világos. Figyelünk arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseinkre. Nem vesszük el a gyermek kedvét állandó javításokkal és figyelmeztetésekkel a folyamatos beszédétől, dicsérik és biztatjuk a bátorabban beszélő gyermekeket, serkentjük őket. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük. Figyelünk arra a gyermekekre, aki beszédhibával, beszéd gátlással, elmaradással küzd. Óvodánkban évek óta kiemelt feladat az anyanyelvi nevelés fejlesztése.

**Illem:** A kommunikációhoz szorosan kapcsolódik az illem. Az illem magába foglalja az alapvető, elemi illemszabályok megismerését, és alkalmazni tudását, természetes élethelyzetekben, a gyermekek életkori és egyéni képességeinek szintjén.

## **Feladataink az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:**

- Tudatos és folyamatos megfigyelések során figyelemmel kísérjük a gyermekek beszéd szintjét, kommunikációs fejlődését, annak változásait.
- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkört biztosítunk.
- Arra neveljük a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket. A gondozási műveletek jó alkalmat teremtenek a párbeszéd kialakítására, a szóbeli utasítás megértésére, készítetve a gyermekeket a kíváncsiságaik, szükségleteik szóbeli kifejezésére. Figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermekek elsajátítsák és használják a párbeszéd különböző együttműködést elősegítő kifejezését, az odafordulás udvarias szabályait (pl. megszólítás, köszönés, kérés, tudakozódás, bemutatkozás, véleménynyilvánítás).
- Arra törekszünk, hogy érthetően és a pedagógiai céloknak megfelelően kommunikáljunk.
- Példát mutatunk arra, hogyan lehet a hangszín, hangerő, gesztus, mimika megfelelő változásával kifejezőbbé tenni a beszédet.
- Lehetőséget teremtünk minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására. Arra törekszünk, hogy a gyerekekben kialakuljon az igény és a képesség a beszédkapcsolaton alapuló együttműködésre játék, munka és az egyéb tevékenységek során.
- Tudatos fejlesztésre törekszünk az anyanyelvi játékok és drámapedagógiai játékok alkalmazásával az óvoda mindennapi életben.
- A tanulási tevékenységformák megtervezésekor figyelünk arra, hogy az anyanyelvi nevelés feladatai közül mit lehet természetes módon beleszőni egy-egy foglalkozási anyagba (pl. zenei nevelés, tiszta hangképzés, ejtés, hangerő, hangszín stb.)
- A nevelési év során minél több alkalmat teremtünk arra, hogy a gyermekek lehetőséget kapjanak a kommunikációra, az önkifejezés gazdagítására.
- Képessé tesszük a gyermekeket, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- Folyamatosan bővítjük a gyermekek szókincsét.
- Olyan formában emeljük a gyermekek beszéd szintjét, hogy képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Fejlesztjük a beszéd megértést.
- Fejlesztjük a beszédtechnikát, s gyakoroltatjuk a helyes kiejtést. Olyan anyanyelvi játékokat kezdeményezünk, melyeknek közvetlen beszédfejlesztő céljuk van. Ezek mindegyike játékos mozgásra, cselekvésre, a gyermek értelmi képességeire építve szolgálja a beszédfejlesztést.

- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő fejlesztése.

### **A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:**

Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot. Tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek) Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

## **8.2. A külső világ tevékeny megismerése**

Az óvodai nevelés országos alapprogramjában a külső világ tevékeny megismerése:

„A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.”  
(ONOAP)



## **Külső világ tevékeny megismerése: matematikai tartalmú tapasztalatszerzés**

„A matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése a külső világ felfedezésével párhuzamosan zajlik, még hozzá aktív formában, hiszen érzékelve, cselekedve, megfigyelve, észlelve, emlékezve, elképzelve, gondolkodva sajátít el, ismer meg és fedez fel dolgokat a kisgyermek” (TVKP, 100.o)

Az óvodai élet összes tevékenységformája magában hordozza a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségeit.

A természeti - emberi környezet megismerése közben alakul és tudatosan a matematikai tapasztalatszerzés, mivel a természetes környezetben találkozik a gyermek a mennyiségi, formai, térbeli, nagyságbeli viszonyokkal. Az óvodába kerülő gyermek már rendelkezik bizonyos tapasztalatokkal. Építünk ezekre a korai tapasztalatokra, és olyan módszereket választunk, amelyek biztosítják a fejlődést. Óvodánkban a tevékenység végzése közben alakulnak ki azok a lehetőségek, amelyek magukban hordozzák a matematikai tapasztalatok szerzését. A gyermek cselekvés, önálló tevékenység közben tanul meg látni, figyelni, feladatokat megoldani, gondolkodni. A képességfejlesztés így szinte észrevétlenül megvalósítható. A komplex foglalkozások a párhuzamos tevékenységek és a szabad játék közben is van lehetőség a megszerzett tapasztalatok rendszerezésére, bővítésére, mélyítésére, rögzítésére. A gyermekek fokozatosan jutnak el a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések felismerésére. 5-6-7 éves korban már megindul a tapasztalatok összegyűjtése, rendszerezése, következtetések levonása.

Az ismeretszerzést tegyük olyanná, hogy a gyermek a játék érdekességével, örömeivel élje át, mivel a lényeg a felfedezés, kutatás, problémamegoldás. A gyermek fejlettségéhez mért érdekes feladat, problémahelyzet felkelti az érdeklődését, mozgósítja találékonyságát és a megoldása, erőfeszítést igényel. Közben fejlődik logikus gondolkodása, problémafelismerő, megoldó képessége. Kapjon nagy szerepet az érdeklődésre, az érzelmekre alapozott feladatokban az önálló problémakeresés és megoldás, ami elsősorban a játékos jellegű feladatok cselekvésben történő megoldását jelenti. Fontosnak tartjuk a gyermekek egyéni fejlettségi szintjére épülő fejlesztést, a differenciálást. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett tapasztalatokkal, benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel a foglalkozáson azt az óvodapedagógus dönti el.

### **Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:**

- Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermek érdeklődését, és természetes élethelyzetben teszi lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A komplex foglalkozások közben vagy a kötetlen kezdeményezéseknél az óvodapedagógus ismerje fel és használja ki a gyermekek ötleteit, igényeit, aktuális élményeit. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten valósítsa meg.
- Minél több alkalmat adjon a gyermekeknek arra, hogy tevékenység közben a problémát maguk lássák meg, maguk próbálják megoldani. Ezáltal is fejlessze a gyermek logikus gondolkodását, problémafelismerő, megoldó képességét feladatra irányuló önállóságát.
- Az óvodai élet során adódó szituációkban ismerje fel és használja ki a matematikai tapasztalatszerzésre adódó lehetőségeket.
- Segítse és bátorítsa a gyerekeket az önálló véleményalkotásra.
- Ismerje a csoport és ezen belül az egyes gyerekek fejlettségét, és szükség szerint foglalkozzon a fejlesztésükkel.

### **A fejlődés jellemzői óvodáskor végére a matematikai nevelés területén:**

- Szívesen vesznek részt matematikai jellegű tevékenységekben
- összehasonlítanak, szétválogatnak, sorba rendeznek tárgyakat, halmazokat tulajdonságok szerint,
- hosszúság jellegű mennyiségeket önállóan is össze tudnak mérni,
- tudnak rendezni, bontani és több, kevesebb, ugyanannyit létrehozni,
- tudnak számlálni tárgyakat legalább 10-ig, tízes számkörben mennyiségeket létrehozni, sorszámneveket használják,
- el tudnak számolni 20-ig,
- tudnak azonosítani egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat,
- képesek geometriai tulajdonságok szerint síkbeli alakzatokat csoportosítani,
- képesek az irányokat és a relációkat megkülönböztetni,
- felfedezik a részek összefüggéseit, kapcsolódásait, oksági összefüggéseit,
- matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon tudják kifejezni.

## **Külső világ tevékeny megismerése: környezeti tartalmú tapasztalatszerzés**

*Természet – társadalom – ember*

Környezeti nevelési elvek

„A tevékenységközpontú program... a világot, a gyermeket körülvevő környezetet, a tevékenységeken keresztül próbálja megismerhetővé tenni.” (TKVP, 105. o.)

A környezeti nevelés során a gyermekek ismerkednek a körülöttük lévő világ természeti és társadalmi valóságával.

*A környezet szeretetére és védelmére nevelésnél* a gyermeki kíváncsiságra, érzékelésre, a gyermeki érzelmekre alapozva a gyermeket a környezet szeretetére, a környezetükkel való együttélésre kívánjuk nevelni. Erre a játék ad a legtöbb lehetőséget a gyermek számára, amin keresztül észrevétlenül szerezhetnek tapasztalatokat szűkebb és tágabb, társadalmi és természeti környezetükről, és szívhatják magukba azokat az ismereteket, mely által a gyermekek környezeti nevelése és fenntarthatóságra nevelése megvalósulhat.

Ebben kiemelt feladatunk, hogy a gyermekek játékához megfelelő feltételeket biztosítsuk, így a gyermekek elmélyült játékán keresztül alakul ki az a pozitív érzelmi viszonyulás, amely a későbbiek folyamán egy környezetbarát szokásrenddé alakítható.

Az évszakok változásai lehetőséget biztosítanak arra, hogy rácsodálkozzanak, megfigyeljenek, tapasztalatokat gyűjtsenek a közvetlen természetben. A gyermekeknek ez jelentsen örömet és élményt.

*A természeti és a társadalmi környezet felfedezése, megismerése* közben olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

A természeti környezettel kapcsolatosan a legfontosabb feladatunknak tekintjük, hogy megismertessük a gyermeket annak értékeivel, szépségeivel, védelmével.

A természetben végbe menő folyamatok megfigyelése közben a gyermekek ismerjék és értsék meg a világot, azt, hogy mennyire összefügg minden egymással. Ezekben a változásokban az embernek meghatározó szerepe van.

A társadalmi környezetben való eligazodás érdekében az óvodapedagógusok a fokozatosság elvét alkalmazzák úgy, hogy a gyermek előbb a szűkebb környezetével, később pedig tágabb környezetével ismerkedjen meg, tájékozódjon benne. Megismerik szülőföldjüket az itt élő embereket, a helyi hagyományokat, néphagyományokat és szokásokat. Találkoznak a nemzeti a családi és a tárgyi kultúra értékeivel és ezek védelmével.

Közben a mindennapi életben szükséges érintkezési szokásokat, szabályokat megismerik és elsajátítják. Ebben a folyamatban alakul és fejlődik az együttműködési kompetenciájuk.

Az elfogadó, toleráns környezet természetes módon befolyásolja a gyermek érzelmeit arra, hogy képes legyen elfogadni másokat.

### *Születéstől – felnőttkorig*

A gyermek meglévő élményeinek, tapasztalatainak újra játszása közben nemcsak a feszültségek oldódnak, hanem ezek elősegítik a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. Magában foglalja mind azt a tevékenységet, ami a gyermeknek segítséget nyújt ahhoz, hogy megismerje és gyakorolhassa a környezetében meglévő szabályokat.

A nap bármely időszakában megvalósítható feladatok, amelyek a szokások elsajátítását, majd a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák, kialakulását segítik.

A gyermek ismerkedhet:

a) Az óvoda épületén belül:

- társakkal
- felnőttekkel
- csoportszobával, kiszolgálóhelyiségekkel

b) Az óvoda épületén kívül:

- újabb társakkal
- más felnőttekkel
- az óvoda udvarral

A séták kirándulások arra is alkalmasak, hogy tágabb környezetüket megismerhessék, ismereteket szerezhessenek.

Lehetőségek településünkön:

- családokhoz történő séták
- községi posta
- iskolalátogatás
- könyvtárlátogatás
- természetvédelmi területek
- vasútállomás, piac, gyógyszertár, rendelők, üzletek

A megismerés lehetőségei településünkön kívül:

- állatkert, vadaspark
- botanikus kert
- múzeumok
- színház
- távolabbi környezetünk természeti kincsei stb.

A környezetéből szerzett ismeretek hozzájárulnak a gyermek:

- biztonságérzetének erősítéséhez
- természeti, társadalmi környezetéhez való pozitív viszony alakulásához.

**Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:**

- „Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a kirándulások, séták, kerti munka, vagy az ünnepek alkalmából.
- Biztosítson minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez...
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert, gyógynövénykert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is. (TVKP 110. oldal)
- Alakítsa ki a gyermekben a környezethez való pozitív viszonyt.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását és döntési képességeinek fejlődését.
- Fordítson különös gondot a csoportjában a környezet védelmének nevelésére, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására (szelektív hulladékfeldolgozás, energiatakarékosság, természetvédelem stb.)
- Aktív részvétel a természet megóvása érdekében szervezett országos programokon, pályázatokon.
- A természeti környezet bemutatására bátran használja az IKT adta lehetőségeket.

**A fejlődés jellemzői óvodáskor végére a külső világ tevékeny megismerése területén:**

- Ismerik teljes nevüket, lakásuk címét, szüleik neveit.
- Felismerik a testrészeket, érzékszerveket és azok funkcióit.
- Felsorolják, felidéznek az évszakokat, azok jellemzőit
- Felismerik a napszakokat, a tegnap, holnap fogalmát, a hét napjainak elnevezését.
- Tisztában vannak az élő- élettelen fogalmak tartalmával.

- Tisztában vannak a növény szó jelentésével (fa, virág, bokor, fű, zöldségfélék, gyümölcsök stb.).
- Ismerik a növények fejlődését és értsék az időjárással való kapcsolatát.
- Tisztában vannak az állat szó jelentésével és tudjanak csoportosítani közöttük.
- Ismerik a gyalogos közlekedés szabályait.
- Ismerik a közlekedési eszközöket, tudják azokat csoportosítani.
- Ismerik a színeket és a színárnyalatokat.
- Egyre pontosabbá válnak ismereteik a környező világról, alakuljon ki pozitív attitűd a környezetükhöz.
- Tisztában vannak a környezetvédelem alapvető fogalmaival, igyekezzen betartani az elvárható viselkedést tágabb és szűkebb környezetében.

Mindkét fejlesztési terület feladata az absztrakt, fogalmi gondolkodás megalapozása. A cselekvő-szemléletes, a szemléletes-képszerű gondolkodás fejlesztése a kiindulása a későbbi fogalmi gondolkodásnak. A tapasztalatok a többszöri, másként is megjelenő átélésük után egyre rendezettebb formát öltenek, képzetekké válnak. A velük végzett műveletek átformálják, kiegészítik a szemléletes képeket, majd egyre több lényeges jegyet tartalmazva fogalmakká válnak. Az óvodáskor végére az elemi fogalmi gondolkodás alakul ki, mely a későbbiekben a valódi fogalmi gondolkodás szintjéig fejlődik.

### **8.3. Művészeti tevékenységek**

#### **8.3.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka**

„A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái – továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal. Az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás, a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamin az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.” (ONOAP)

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület. Magában foglalja a gyurmázást, agyagozást, rajzolást, festést, batikolást, vágást, ragasztást, varrást, hajtogatást, építést, a műalkotásokkal való ismerkedést és a környezetalakítást.

A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyerekek képzeletei, gazdagodnak élmény-és fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik. Elősegíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi alkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakulását.

Fontos feladatunk, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. Mindenféle anyag – eszköz a megszokott és elérhető helyen álljon rendelkezésére a gyermeknek. Minden csoportszobában kialakítunk egy sarkot, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tároljuk.

A tevékenységek megszervezésének alapja az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai, eseményei, valamint az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

Fontosnak tartjuk az ábrázoló tevékenységek során a teljes önállóságot, a bátorítást, az útmutatást, a dicséretet.

### **Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:**

- Ismertesse meg a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- Az alapvető eszközöket mindenki által elérhető, nyitott polcokon tárolja, így a gyermekek igény szerint elővehetik, vagy az előző nap elkezdett munkáikat folytathatják.
- Alapvető eszközök hozzáférését tegye lehetővé a szabad játéktevékenységben is. Törekedjen azok biztonságos, egészség megóvó elhelyezésére, használatára.

- Tudatosan irányított, mikrocsoportos, kötetlen formájú és kooperatív, együttműködést fejlesztő tevékenységeket is szervezzen. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre legfeljebb 6-8 gyermek vegyen részt.
- A tervezhető alkotó tevékenységet differenciáltan szervezze meg.
- Az óvodapedagógus a 3- 4 éveseknek tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáit és eszközeit, tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedjenek meg azokkal. A szándéktalan firka és a látszólag szándékos formafirka alatti időszakban a rajzolás megfelelő eszköze a vastag ceruza, a vastag zsírkréta, festék.
- Az 5-6-7 éves gyermekek képalakítása során minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és eszközöket (viaszkarc, batik, lenyomat stb.)
- Nyújtson lehetőséget a tevékenységek végzése közben is beszélgetésre, a tapasztalatok megosztására. A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal fejlessze a spontán beszéd formáit: megszólítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, szókincs bővítése, formák, színek az ábrázoló tevékenységekhez szükséges eszközök, anyagok megnevezése stb.
- Biztosítson sokféle lehetőséget a gyermekek élményeinek, fantáziájának, megfigyelésének képi és térbeli megjelenítéséhez, kreativitásuk fejlesztéséhez.
- Biztosítson megfelelő időt, helyet, és törekedjen a természetes, jó minőségű anyagok, eszközök alkalmazására. Pl.: puha, vastag hegyű ceruzák, balkezes gyerekeknek balkezes olló
- Alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával, ösztönözze a gyermeki ábrázolást, valamint törekedjen a belső képek gazdagítására a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel is.
- Semmilyen javaslatot ne utasítson el. A gyermek alkotásait értéként kezelje. Szorgalmazza, hogy a gyermek, otthon is folytasson kreatív alkotó, rajzoló, festő, mintázó, kézi munka jellegű tevékenységet.
- Gyakran dicsérjen, differenciáltan értékeljen, vegye figyelembe az egyes gyerekek közötti képességbeli különbségeket, egyéni bánásmódot, differenciált fejlesztést alkalmazzon, adjon lehetőséget az öndifferenciálásra. Gyűjtse és elemezze a gyermekek munkáit, adjon lehetőséget egymás munkájának és a saját munkájuknak az értékelésére. Ezzel segítse a fejlődés folyamatát.



- Ismertesse meg a gyermeket műalkotásokkal (festmény, szobor, épület), természetes anyagokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel, ezzel is erősítve a szülőföldhöz való kötődést. Ismertesse meg más kultúrából érkező gyermek, más népek, népcsoportok vizuális kultúrájával is a gyermekeket.

### **A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:**

- Megfelelő kezűgyességgel, munkatempóval rendelkeznek.
- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek változatos alakú zárt és nyitott alakú terek elkerítésében és lefedésében, bátrabbak, ötletesebbek az építkezésben, a téralakításban.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében, az alapvető térviszonylatok segítségével. Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Képalakításaikban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat. Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket.
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák.
- Elképzeléseik és megfigyeléseik alapján formákat mintáznak.
- Önállóan és csoportosan is készítenek egyszerű játékokat, maketteket. Fokozatos önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat.
- Önállóan díszítenek tárgyakat.

### **8.3.2 Verselés, mesélés**

„A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a

külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.” (ONOAP)

A mesék-versek a nyelvi nevelés eszközei, mint a szóhasználat, a sajátos stílus (népi mondókák, népmesék, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág meséivel) az írói eszközök gazdag lehetőségeit kínálják. Az irodalmi művek sajátos szókincse, szókészlete ezek megértése, a mesék fordulatai ösztönzik a gyermekeket a szóbeli kifejezésre. Az árnyalt kifejezések a fejlődő gyermeki személyiség sokszínűségének kibontakoztatását segítik elő.

Arra törekszünk, hogy gyermekeink bátran meséljenek, kérdezzenek, hogy képesek legyenek szorongásaikat leküzdeni, hogy megszabaduljanak gátlásaiktól. Ebben nyújt segítséget az irodalom, az irodalomban található versek-mesék.

A gyermek nem csupán szereti a meséket, hanem hisz is bennük, egy fejlődési fok után, bár tudja, mi a mese és mi a valóság, az ő gyermeki világszemlélete olyan, mint a meséké, s a mesék ugyanúgy építkeznek, mint a gyermeki gondolkodás, úgy ahogy a gyermek a világot megismeri. Nagyon fontos számukra a mindennapi mese, mely mozgásba hozza a gyermeki

képzetet, mely megbékíti félelmeivel, mely erősíti önbizalmát.

Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mesélés között, csak verselünk vagy mesélünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután.

A mese-vers anyagának gerincét a magyar népmesekincs adja, de a magyar gyermekköltészet, a népi hagyományok jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra verselésre. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához, elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a nekik tetsző meséket. A dramatizáláshoz szükséges eszközöket a gyerekek saját maguk készítik el, a „kincses láda” mélyén rejlő kendőkből, szoknyákból, szalagokból stb., természetesen, ha igénylik, a segítségünket adjuk az öltözködéshez. A mindennapi mesék hatására nő a gyermekek bábozási kedve, igénye. Ezt azért tartjuk jónak, mert a gátlásos, visszahúzódó gyermekek is – talán a paraván mögött valamilyen védelmet véelve, a bábbal azonosulva – megfélelkednek gátlásaiktól, felszabadultan merülnek el e tevékenységben.

Az irodalmi élmények feldolgozását segítjük elő különböző eszközök, anyagok barkácsolási lehetőségek biztosításával. Természetes anyagokból, gyakran újrahasznosítással készült bábokkal, játékokkal meséket játszunk el a gyerekeknek, melyet aztán maguk is dramatizálnak. Minden ünnepkör, évszak tartalmaz olyan mondókákat, verseket, dúdolókat, amit szívesen hallgatnak, illetve tanulnak meg a gyerekek. A gyakori ismétlés, a mese többszöri feldolgozása jobban hozzásegíti a gyermekeinket ahhoz, hogy összefüggéseket találjanak a mindennapokkal, s nagy mértékben hozzájárul önismeretük fejlődéséhez.

#### **Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:**

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- A kisebbek versanyaga népi mondókákból, rigmusokból, legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből álljon. Olyan mesékből melyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus, ismétlődések jellemzik. A későbbiekben már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások. A magyar gyermekköltészet, népi dajkai hagyományok erős alapot adnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Szerepeljenek népi mondókák, névcsúfolók, dúdolók, halandzsza szövegű kiolvasók, humoros versek, klasszikusok és a magyar költők versei. Az állatmeséktől kezdve a népmeséken, novellisztikus-realistikus meséken át beépülhetnek a klasszikus tündérmesék, tréfás mesék és műmesék a gyermekek mesetárába. A vers anyag gazdagodhat közmondásokkal, szólásokkal, népi

mondásokkal, találós kérdésekkel. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

- Közvetett és közvetlen felkészülés. A megfelelő alkalmak felismeréséhez és megragadásához álljon készenlétben, ismerjen nagyon sok mesét, mondókát.
- A gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése. A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese- vers, bábozás, dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyerekek elsajátíthatják a helyes kiejtést, a tiszta beszédhallást, és a nyelvtanilag helyes beszédet. Sok új fogalmat ismerhetnek meg, kibontakoztathatják szabadon önkifejezésüket és feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Az óvodapedagógus biztosítson időt, lehetőséget és megfelelő mennyiségű eszközt a spontán kialakuló bábjátékhoz és dramatizáláshoz.

#### **A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:**

- a gyermek igényévé válik a mesehallgatás, képeskönyv nézegetése
- rövid meséket reprodukálni, dramatizálni képes
- önállóan vállalkozik mesemondásra, saját szavaival képes kifejezni magát
- önállóan alkot meséket, rövid történeteket
- felismeri a szereplők tulajdonságait, megkülönbözteti a jó és rossz szerepeket
- felidézi a tanult verseket, mondókákat és önként vállalkozik azok elmondására
- mesedramatizálásnál szerepet is választ magának
- bábozás közben kifejezi, átéli, eljátssza a mese alakította érzelmeit egyre gazdagodó kifejezőkészséggel

#### **8.3.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc**

„Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömeit. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai

ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.” (ONOAP)

Nézetünk szerint a zenei tevékenység beépíthető gyermekeink játékába, ezért a zenei ízlés formálása, a jó zenei légkör és a jó hangulatú játék feltételeinek kialakítása érdekében minden alkalmat megragadunk az énekelgetésre, mondókázásra, játékdal fűzésére.

A zenei anyag elsődleges segítségünk beszoktatás idején. A nap folyamán bármikor lehetőség nyílik énekes, mondókás játékokra a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Kapcsoljuk dalainkat és mozgásunkat a környezet megismerésére neveléshez, mese-vershez, matematikai játékokhoz, ábrázoláshoz.

A játékdalokhoz, mondókákhoz természetes módon kapcsolódik a zenei képességfejlesztés: zenei ritmusérzék (ütem-, ritmus-, tempóérzék), zenei hallás, tiszta éneklés, dinamikai és hangszín érzék) zenei emlékező és reprodukáló képesség, belső hallás, zenei formaérzék.

A Kodály Zoltán zenepedagógiai módszerei alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztést programunkon belül hatékonyan kívánjuk megvalósítani, ezzel biztosítjuk a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományőrzést és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését.

A zenehallgatásnál hangsúlyozzuk az éneklés, az élőzene előtérbe helyezését, ezért megismertetjük a gyerekeket eredeti népi hangszerekkel, fogadjuk az eredeti népi hangszereket használó népzenei előadókat, együtteseket, ezzel zenei ízlésüket is formáljuk.

#### **Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:**

- A gyerek képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal, és zenei képességfejlesztő játékokkal.
- A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- Zenehallgatással esztétikai élmény nyújtása.

- A mindennapi mozgás gazdagítása a magyar néptánc mozdulataival, népi gyermekjátékokkal.

#### **A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:**

- A gyerekek a mondókákat, játékdalokat és 2-3 alkalmi dalt az óvónő segítségével csoportosan a természetes mozgásnak megfelelően egyszerre mondanak, illetve énekelnek.
- A mondókákat negyedenként kiemelt hangsúllyal a természetes beszéd hanglejtésének megfelelően mondják.
- Megkülönböztetik a magas és mély hangokat.
- Felismerik és megnevezik a halk és a hangos éneklést, a zörejek és a beszéd hangerőbéli különbségét.
- Felismerik körülöttük hallható zörejangokat, a természet hangjait és a ritmusjátékos hangszerek hangját.
- Éneklés és mondókázás közben az egyenletes lüktetést a dalhoz kapcsolódójátékos mozdulatokkal, tapssal fejezik ki.
- Az óvodapedagógus segítségével folyamatos tempót tartanak a természetes mozgásoknak megfelelően.
- Mozgásuk összerendezett, tudnak szépen megformált változatos térformákat kialakítani.
- Ők maguk is találhatnak ki ritmust, szöveget, dallamot.
- Ismerik és használják az egyszerű ritmushangszereket.

#### **Feladataink a művészeti tevékenységek megszervezésében:**

- A gyermekek bevonásával úgy alakítjuk ki a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységeket kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítjuk a sokféle eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Lehetőséget nyújtunk a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- Elősegítjük a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor figyelünk a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolatra, a meghitt légkör megteremtésére.

## 8.4. Mozgás

„A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

A spontán - a játékban, azon belül a szabad játékban - megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. „(ONOAP)

„A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül.” (TVKP 120.)

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés.

Mivel a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll, fontosnak tartjuk a mozgásfejlesztés szempontjából, hogy maximálisan biztosítsuk - az egyéni sajátosságok figyelembevételével – a spontán mozgás lehetőségét.

Igyekszünk minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. Az egészséges

életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testnevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakorlásával érhetünk el.

A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgáskultúra fejlődésének.

A természet erőivel – napfény, levegő – történő edzés kedvező hatását nem szabad figyelmen kívül hagynunk, ezért lehetőség szerint a mozgást a szabadban tartjuk.

Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. Ahhoz, hogy jó eredményeket tudjunk elérni az optimális tárgyi feltételek biztosítása mellett szükség van a gyermekek aktív együttműködésére.

A nyugodt, derűs légkör, játékban gazdag, kellő intenzitású testmozgás nemcsak a kondíciós és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

A foglalkozások időtartama az óvodában eltöltött évek során folyamatosan emelkedik, mindenkor igazodva a gyermekcsoport összetételéhez, fejlettségi szintjéhez.

### **A mozgás objektív feltételei:**

Mivel a foglalkozásokat döntő mértékben a szabadban valósítjuk meg, ezért a megfelelő hely biztosításáról gondoskodnunk kell.

Az udvaron lévő lépegető- függő hidak különböző részein megmunkálás nélküli lefektetett, lazán rögzített hosszú farönkökegyensúlyérzékelés fejlesztését segíti elő.

Különböző alakú, magasságú, nagyságú mászóakák, csúszdák a mászásra, kúszásra, csúszásra, a vállöv erősítésére alkalmasak. Biztosítjuk, hogy alattuk legalább 25 cm vastagságú, fellazított homok legyen.

Az előzőekben felsorolt területeken rögzített tornaszereken, eszközökön túl felhasználhatók az udvaron található fák, bokrok, homokozók stb. is.

Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyerekekkel szabadban.

Minden, ami az óvoda területén található felhasználható a szabadban-teremben végzett mindennapos testnevelés feladatainak megvalósításához. Kellő gondot fordítunk az alkalmazásra kerülő kézi, tornaszerek – babzsák, ugráló kötél, labda, karika, bot, szalag – berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, hogy könnyen elérhetőek legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésünkre. Az eszközök előkészítésében az óvónők mellett a gyermekek és a dajkák is segítenek.



### **A mozgás szubjektív feltételei:**

A mindennapi testmozgás tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok, dobások). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok. Természetesen idetartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásformát, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi mozgás keretében tudatosan alkalmazunk. Legfontosabb feladatunknak tekintjük, hogy minden nap adjunk lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.

Biztosítjuk a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit. Ötleteket adunk, irányítjuk a gyermekek figyelmét a szabadban és a csoportszobában is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz. Változatos eszközökkel és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával lehetővé tesszük, hogy a mindennapi mozgás örömet jelentsen a gyermekek számára.

### **Az óvodapedagógus feladatai mindennapi mozgás megszervezésében:**

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit. Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi mozgás örömet jelentsen a gyermekek számára.

### **A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:**

- mozgáskedvük, mozgásigényük, életvitelük részévé válik,
- nagymozgásuk összerendezetté válik,
- örömmel, szívesen vállalkoznak olyan feladatra, amely erőfeszítést, odafigyelést igényel
- értik egyszerűbb mozgáshoz kapcsolódó kifejezéseket (pl. járás, futás, köralakítás, magas tartás stb.)
- önmagukhoz képest fejlődik mozgástempójuk (gyorsaság, fizikai erőnlét, állóképesség),

- kialakul: téri tájékozódó képességük, reakciókészségük, egyensúlyérzékük, ritmusérzékük, testsémájuk, oldaliságuk, mozgáskoordinációjuk, önfegyelmük.

## **9. AZ ÓVODÁS GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMONKÖVETÉSE, ÉRTÉKELÉSE**

### **Törvényi szabályozás:**

Az óvodai nevelés országos alapprogramja (363/2012.Korm.rend.), illetve a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról előírja a gyermek megfigyelését, fejlődésének nyomon követését. Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként– nyomon követi. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.

Az óvodás gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

93/A. § (1) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

(2) A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza

- a) a gyermek anamnéziséét,
- b) a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének mutatóit,
- c) a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- d) amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- e) a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- f) a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

### **Az óvodapedagógus feladata:**

- A (1) bekezdésben foglalt programnak megfelelő tevékenységek megvalósítása.
- Egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő képességfejlesztés.
- A gyermek fejlődését segítő más szakemberekkel történő együttműködés, a gyermekek differenciált, fejlesztő értékelése, a családjaikkal történő rendszeres kapcsolattartás
- Az óvodai fejlesztő programban részt vevő gyermek - az oktatásért felelős miniszter

által kiadott program szerinti egyéni fejlesztési terv alapján történő - haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az egyéni fejlesztésben részt vevő pedagógusok legalább háromhavonta értékeli.

### **A gyermek megismerésének, fejlődésének nyomon követését szolgáló intézkedéseink:**

Intézményünkben az óvodás gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követjük, és írásban rögzítjük. A gyermek fejlődéséről a szülőt fogadóóra keretén belül évente kétszer tájékoztatjuk.

Ahhoz, hogy a fenti körülményeknek meg tudjunk felelni legelőször a gyermeket és annak környezetét, szociális háttérét kell megismernünk. Ehhez nyújt segítséget a szülőkkel közösen kitöltött személyiséglap (anamnézis).

### **A fejlődést nyomon követő módszerek:**

A fejlettségi szint megállapításának módszerei és eszközei:

- megfigyelés: természetes környezetben, tevékenységek közben, folyamatos megfigyeléssel
- beszélgetés: természetes környezetben, nyugodt légkörben
- dokumentum elemzés: feljegyzések, fejlődésmérő napló
- gyermeki munkák elemzése: családrajz, emberrajz elemzés
- értékelés, mérés

Fejlődési adatgyűjtés szinte az egész személyiségre vonatkozik. A fejlettségmérő dokumentum a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszi lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig.

### **Fő területei:**

- mozgásfejlettség
- testséma
- térbeli mozgásfejlettség
- értelmi fejlettség
- finommotoros fejlettség
- nyelvi kifejező képesség
- szociális fejlettség, érettség

A „fejlettségmérő dokumentum” olyan szempontsorokat tartalmaz, mely a gyermek mindennapi tevékenységében előforduló az óvodapedagógusok által játékosan mérhető. Vezetése lehetőség szerint természetes helyzetben alkalmazott megfigyelésen alapul,

esetenként játékos egyéni vizsgálaton. Az egyéni fejlettségi mutatókat fel évente a folyamatos és időnként célzott megfigyelések rögzítéseként töltjük ki, ezt követően tájékoztatjuk a szülőt a gyermeke fejlettségéről, melyet aláírásával igazol, hogy a tájékoztatást megkapta. Az egyéni fejlődét nyomon követő dokumentumban rögzítjük a gyermekek erősségeit, fejleszthető területeit és ezen információk figyelembevételével tervezzük meg az egyéni fejlesztéseket és a tehetséggondozást, így értékelhetővé válik a gyermekeink fejlődése.

A gyermekek egyéni fejlődési dokumentumainak elemzése, összevetése alapján a mérési, értékelési eredményeket felhasználva határozzuk meg a további fejlesztési céljainkat, ezeket szükség szerint módosíthatjuk. A fejlődési ütemre, lemaradásra utaló jeleknél lehetőségünk van arra, hogy az egyes gyermekeknél a lemaradt területek fejlesztését megcélzó játékokat beépítsük a gyermekekkel való egyéni, játékos foglalkozásokba, vagy a csoport nagyobb részénél felfedezett hiányosságok korrigálására célzott játékokat, foglalkozásokat tervezzünk. A fejlődésmérő lap kitöltése és fejlettségmérő dokumentum kitöltése és pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését. Így már 3-4 éves korban képet kaphatunk arról, hogy a gyermekek közül kik azok, akik várhatóan lassabb ütemben fognak fejlődni és melyik gyerekek lesz szüksége más szakember segítségére is. A nagyobb lemaradásoknál mindenképpen igénybe vesszük a Pedagógiai Szakszolgálatok (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus) szakembereinek segítségét, speciális szakértelmét. A felsorolt eszközökkel, módszerekkel, ezek tudatos használatával eleget tehetünk annak a követelménynek, hogy kellőképpen felkészültek legyenek gyermekeink az iskola megkezdésére. A kapott eredmények lehetővé tehetik a nevelőmunka eredményességének vizsgálatát, összesíthető, számszerűsíthető. További tervezéshez felhasználjuk a gyermekek egyéni megsegítése céljából. A 2011. évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről 45.§ 2(a) bekezdésének figyelembevételével a mérési eredmények további segítséget nyújtanak azon tanköteles korú, sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek egyéni célzott foglalkozásainak szervezésében, akik az Oktatási Hivatal határozata alapján további egy év óvodai nevelésben részesülnek.

## 10. A NEVELÉS TERVEZÉSE AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Nevelési, tanulási tervezésünkben bontjuk le és konkretizáljuk az Óvodai nevelés országos alapprogrammal harmonizáló helyi pedagógiai programunkban szereplő elveket, célokat, feladatokat és azokhoz viszonyított értékeléseket.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljainak és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Feladatunk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésnél tudatosan számításba vesszük az egyes gyermekek fejlődési ütemét. A nevelés és tanulás tervezése egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A pedagógiai tervezés és annak megvalósítása során, figyelembe vesszük a pedagógiai folyamat minden lényeges tényezőjét: a gyermekcsoport életkori sajátosságait, a gyermekek érdeklődését, előzetes tapasztalatait, képességeit, a környezeti feltételeket.

Pedagógiai munkánkban a nevelést és tanulási tevékenységeket egységben szemléljük felismerve a tanulás alapvető nevelési funkcióját. Tudatosan használjuk a tanulási tevékenységekben rejlő személyiségfejlesztési lehetőségeket, az értelmi, érzelmi, esztétikai és szociális képességek terén egyaránt.

A gyermekeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az általunk előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok.

A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítést feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunkánk egészébe. Elsődlegesnek tekintjük megismerni a gyermekek különböző forrásból szerzett ismereteinek változatos módon történő gyakorlati alkalmazását. Tervezéseinkben építünk az adott tevékenység, foglalkozás előzményeire, az ott szerzett tapasztalatokra. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.

A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési helyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvónő aktívan hat egymásra, képes a nevelési, szervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek tervezéséből kiindulva a nevelés tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve tervezünk. A tervezésnél a hangsúlyt nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból

való megközelítésre helyezzük.

Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg. Pedagógiai munkánkat az intézmény programjának megfelelően hosszabb-rövidebb időszakokra tagolva (pl.: éves tematerv), tanulási-nevelési egységekre (pl.: tematikus terv) tervezzük meg. Ha szükséges, rugalmasan kiegészítjük.

### **Éves tervünk tartalmazza**

- a társadalmi és természeti környezetből azokat a témaköröket, melyeket az év során feldolgozunk
- matematikai tartalmú tevékenységek témáit
- művészeti tevékenységek témáit
- mindennapi mozgás témáit

**Nevelési tervet** félévenként készítünk és értékelünk (egészséges életmód alakítása, érzelmi erkölcsi közösségi nevelés fejlesztése, játék- munkatevékenység, anyanyelvi nevelés, tevékenységekbe megvalósuló tanulás fejlesztése) az egész csoportra.

**Tematikus terv** készítése a céloknak megfelelően a négyes feladatrendszer alapján történik, melyben a komplexitás fontos szerepet kap. Magába foglalja a feladatokat, képességfejlesztés módszereit, valamint a szervezési feladatokat, programokat. Az egyes feladatköröknél természetesen jelen van egymás mellett az ének, a mese, a vers, a rajz, mintázás, kézimunka, a mozgás, a beszéd- és különböző logikai műveletek sora.

**Komplex foglalkozások ütemtervét hetente készítjük**, témáktól függően, legtöbbször heti bontásban, mely magába foglalja a feladatokat, a képességfejlesztés módszereit. A gyermekek ötleteit, javaslatait figyelembe vesszük, beépítjük, ez segítséget nyújt abban, hogy a tevékenységeket minél sokszínűbben tervezzük meg.

Az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD-lejátszó, projektor, fényképezőgép, számítógép) célszerűen használjuk, megfelelően a gyermekek érdeklődésének felkeltésére, ismeretszerzésre, szemléltetésre.

A gyermeki tevékenységet, a foglalkozásokat a cél(ok)nak megfelelően, logikusan építjük fel. Pedagógiai tevékenységünkben olyan változatos módszereket, eszközöket szervezeti formákat tervezünk, melyek megfelelnek a gyermekek személyiségfejlődésének és a tevékenységek céljainak.

Többféle módszertani megoldásban gondolkodunk. Az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazzuk módszereit.

### **A fejlesztés módszerei, differenciált tanulásszervezés:**

Pedagógia céloknak, a tevékenységi terület sajátosságainak, a gyermekek szükségleteinek és a kompetencia fejlesztés lehetőségeinek figyelembevételével választjuk meg a pedagógiai módszereinket. A módszerhasználatot tudatosság, célszerűség és változatosság jellemzi, mely a nevelés – tanulás eredményességét segíti.

Tervezőmunkánkban, pedagógiai tevékenységünkben megjelenik a gyermekek ismeretén alapuló egyéni differenciált bánásmód, követelményállítást, motiválás, értékelés.

Fejlettségi szintnek, életkornak megfelelő gyermeki választást biztosító párhuzamos és változatos cselekvési, tevékenységi tapasztalatszerzési lehetőségek egyidejű biztosítására törekszünk. A gyermekek kapjanak választási lehetőséget.

A gyermek önmagához képest való fejleszthetőségét értjük alatta. Vagyis csak annyi feladatot adunk neki, amit meg tud oldani és sikerélményhez juthat. Ez motiválja őt a nehezebb lépcsőfokok elérésére a későbbiekben.

Az óvodáskorú gyermekek szocializációjának sajátosságait figyelembe véve tervezzük pedagógiai feladatainkat, melyek közt elsődlegesnek tartjuk a kudarcok elkerülését és az önbizalom erősítését. Olyan szervezés és irányítás szükséges, mely biztosítja az egyéni sajátosságokhoz, jellemzőkhöz való igazodást.

Az adott téma feldolgozása során a gyerekek képességeinek megfelelő tevékenységet biztosítunk, mely az előrehaladásukat, feladatvégzésüket segíti.

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Mi döntjük el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, vagy kötött foglalkozások keretein belül valósítjuk meg elképzeléseinket. Dolgozunk frontális munkában, leginkább mikro csoportban és egyéni fejlesztésben.

A tevékenységeket nem a gyermek életkorának, hanem fejlettségi szintjének, egyéni szükségletének, igényének, az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak megfelelően valósítjuk meg. A gyermek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek számunkra, a tudatos, irányított tapasztalás megszerzéséhez.

Lehetőséget teremtünk az önálló felfedezésre, feladatmegoldásra, ötletek megvalósítására, a problémák megfogalmazására. Különböző problémahelyzet biztosításával elősegítjük a problémamegoldó gondolkodás fejlődését.

A gyermekek személyiségét fejlődésében szemléljük. Az értékelésnél a gyermekek önmagához viszonyított fejlődésének mértékét hangsúlyozzuk, dicséretet, elmarasztalást ehhez igazítjuk.

Olyan módszereket, szervezési módokat alkalmazunk, a témák feldolgozására, céljaink

elérésére, amelyek optimális lehetőséget biztosítanak a gyermekek motiváltságának biztosítására és fenntartására. Differenciált feladatadással törekszünk a gyermekek teljes körének bevonására.

A gyermek életre való felkészítéséhez olyan szituációk megélését biztosítjuk, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet. A lényeg az, hogy a gyermek cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.

A foglalkozások, tevékenységek során – ahol erre lehetőség nyílik – beépítjük a digitális eszközöket és anyagokat (digitális képek, zenék, hanganyagok).

A nevelőmunka elemzése és értékelése fontos feladatunk, az értékelés tapasztalatai adnak támpontot nevelőmunkánk tervezésének irányvonalairól.

### **A fejlesztés keretei:**

A teljes nevelési folyamat a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés,
- komplex foglalkozások rendszere,
- kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.

### **Az óvodai élet megszervezése:**

A nevelés céltudatos megszervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása.

**A napirend** lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakoztatását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja.

A szabad levegőn való tartózkodás a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való



mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük.

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vesszük az egyes tevékenységek időigényességét. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek ezt indokoltá teszik, változtatható, módosítható.

A gyermek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan eseményekre stb., hatására.

### **A folyamatos, rugalmas napirend általános időkeretei 10 órás óvodai nyitvatartás esetén:**

- a játék és szabadidős tevékenység: 6 óra  
(komplex foglalkozások naponta 30 perc)
- étkezés, pihenés: 3 óra
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység: 1 óra

**A hetirend** a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a befogadás idején figyelniük kell arra, hogy minél rugalmasabb, alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később a heti rend összeállításánál arra kell figyelniük, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

**A kompetencia alapú tanulás** óvodai programcsomagjának tartalmai, mint választható lehetőség, megjelenhetnek a tervezésben, a csoportnaplóban. Tartalma szerint annak kell megjelennie, hogy melyik kompetencia óvodai programcsomag melyik témaköréből használta fel az óvodapedagógus az adott tevékenységet. Tűz, Víz, Föld, Levegő témakörök, mint a Kompetencia alapú tanulás megvalósulásának lehetséges szinterei. Nem választhatók el a komplex tevékenységek rendszerétől, hiszen a fenti témakörök is valamilyen területbe ágyazódva valósulnak meg. Lehetőség a pedagógusoknak a sokoldalú tapasztalatszerzésre, ezáltal a kompetenciák fejlesztésére, gyakorlására.

### **Feladataink a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:**

- éves anyaggyűjtési tématerv készítése,
- nevelési terv készítése,
- a nevelőmunka folyamatos értékelése,
- heti – kétheti nevelési-tanulási terv összeállítása,
- hetirend, napirend összeállítása,
- a gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló fejlődési napló és feljegyzések vezetése

## **11. A HÁROM ÉV ALATTI GYERMEKEK GONDOZÁSA, NEVELÉSE**

„Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.” (2011. évi CXCV. törvény 8.§ (1))”

„A kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól felmentett, hároméves kort betöltött, valamint az Nkt. 8. § (1) bekezdése szerinti harmadik életévét be nem töltött gyermek szülője a nevelési év közben kérheti felvételét az óvoda vezetőjénél, annak érdekében, hogy a gyermek részt vehessen az óvodai foglalkozásokon.” (20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 20§ (2c) bekezdés)

### **A gondozás-nevelés alapelveinek megvalósulása:**

- a gondozás-nevelés egysége,
- a gyermek életkori-és egyéni sajátosságai,
- a személyi-és tárgyi környezetének állandósága,
- az önállósodáshoz szükséges megfelelő idő biztosítása, a gyermekek ösztönzése,
- a pozitív megnyilvánulások támogatása,
- az ismétlődés, rendszeresség a tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményezi, ezzel növeli a gyermekek biztonságérzetét,

- alkalmazkodó képességük fokozatos terhelése, pedig lehetővé teszi a változások zökkenőmentes elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását,
- a gyermek személyiségét, az egyéni és életkori sajátosságait figyelembe véve van kialakítva a napirend,
- odafigyelünk arra, hogy egységes nevelői hatások érijék a gyerekeket, és úgy gondoljuk, ennek alapja az egymáshoz való őszinte odafordulás és alapvető erkölcsi normák

### **A három év alatti gyermekek óvodai gondozás-nevelés feladatai:**

- Az egészséges életmód kialakításában fontosnak tartjuk az egészséges és biztonságos környezet megteremtését, szükségleteik maximális kielégítését, kulturhigiénés szokások kialakítását, ezt mind úgy tesszük, hogy a gyermek egészséges testi fejlődését ezzel elősegítsük.
- Óvodánkban biztosítjuk a derűs légkört, óvodapedagógus-gyermek közötti szeretetteljes érzelmi biztonságot jelentő kapcsolatot. Elősegítjük az egészséges én tudat kialakítását, társas kapcsolatok alakulásában odafigyelünk a nyitottságra, empátiára és a tolerancia fejlődésére. Az érzelmi fejlődést és a szocializációt az óvodapedagógussal és társakkal közös élmények szerzésével segítjük elő.
- A tevékenységeket úgy szervezzük, hogy megfeleljenek a gyermek életkorának, érdeklődésének. Odafigyelünk a megismerési folyamatok fejlődésének segítésére önálló aktivitás és kreativitás támogatásával, sok ismeret nyújtásával, a gyermek tevékenységét támogató odafigyeléssel.

## **12. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK**

### **Személyiségfejlesztés, tehetséggondozás**

Fontos feladatnak tekintjük, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek időbeni felismerését és a velük való egyéni foglalkozást (tehetséggondozás, részképesség zavarral küzdő, SNI és BTM-es gyermekek felzárkóztatása).

A tehetséggondozás, felzárkóztatás számunkra egyaránt fontos pedagógiai tevékenység, melyet képességeinknek megfelelően önállóan, vagy szakember segítségét kérve törekszünk megvalósítani. A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére iskolakezdésre felkészítő foglalkozásokat biztosítunk, az egyéni fejlesztés céljait és feladatait a gyermekek fejlesztésére vonatkozó általános célrendszer figyelembevételével fogalmazzuk meg. A gyermekek számára érthető, és betartható

szokásokat, szabályokat és feladatokat tervezünk, melynek szerves része a lassabban fejlődő, vagy kimagasló képességű gyermekekre való figyelés és feladatadás. Megfelelő, változatos módszereket alkalmazunk a gyermekcsoportok és a különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára differenciált tevékenységeket, helyzeteket teremtünk. Az együttműködés, segítségnyújtás módját, mértékét a csoporttársak részéről történő elfogadást, személyes példánkkal alakítjuk.

Tehetségesnek azok a gyermekek tekinthetők, akik kiváló adottságaik alapján magas szintű teljesítményre képesek valamely tevékenységi területen. A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Az óvodában történő együttnevelés minden esetben egyéni döntést igényel a gyermek szükségletei szerint. A nevelés, fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja, a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy a nehézségekkel küzdő kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti.

A gyermek iránti elvárást nehézség vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.

Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek nehézségének, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

Az óvoda szakmai munkáját is szabályzó 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (továbbiakban Nkt.) deklarált célja: „1. § (1) ...Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.”

*Kiemelt figyelmet igénylő tanulók az Nkt. 4. § értelmében:*

13. kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,

c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,

14. kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

### **a) Különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése**

#### **aa) Sajátos nevelési igényű gyermeket,**

csak akkor fogadunk, ha a Szakértői Bizottság szakvéleményében leírja az integrált óvodai nevelést. Sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd. Számukra biztosítanunk kell az integrációhoz előírt gyógypedagógus által történő fejlesztést, fejlesztő pedagógus SNI-s gyermek fejlesztését nem végezheti.

A tanulásban akadályozott gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről. A tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak. A diagnosztizálása elsősorban orvosi, gyógypedagógiai és pszichológiai feladat. Pszichodiagnosztikai vizsgálatokkal állapítható meg a kognitív funkciók lassúbb fejlődése, valamint más, nem intellektuális területeken jelentkező eltérések. A tanulásban akadályozottak fejlődése igen eltérő attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési stb. rendellenességeket mutatnak, amelyek vagy oksági összefüggésben állnak az értelmi fogyatékosággal, vagy következményesen egyéb hatásokra alakulnak ki.

Tanulási helyzetekben megfigyelhető jellemzőik: a téri tájékozódás, a finommotorika, a figyelemkoncentráció, a bonyolultabb gondolkodási folyamatok, a kommunikáció, valamint a szociális alkalmazkodás fejlődésének eltérései. Az tanulásban akadályozottak nevelésében fontos az egyénre szabott motiváció, az egyéni tanulási módok feltárása és biztosítása.

Az enyhébben hallássérült (enyhe fokú hallásvesztésűek) gyermek fejlesztésének elvei az integrációs nevelés során:

A nagyothalló gyermek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása. A kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata

- A korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkezzenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például mentális állapot, szociokulturális környezet stb.).
- Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A látássérült (gyengén látó) gyermek fejlesztésének elvei az integrációs nevelés során: A látási kontroll hiányosságainak korrigálása érdekében: segítjük a gyermek részvételét a közös játékban, segítjük a közösséghez való alkalmazkodását, és a viselkedési formák megtanulását, gyakorlását, közösség előtti szereplését.

Kiemelt hangsúlyt fektetünk az önkiszolgálás megtanítására, a tárgyak és helyüknek megismertetésére, a rendszeret, higiénia, szem és kéz tisztántartására. Figyelembe vesszük a gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait.

A gyengén látó gyermek fejlesztésénél kiemelt terület:

- látás nevelés, a látás használatának megtanítása távoli és közeli környezetben,
- nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció, magabiztosság
- térben való tájékozódás a látás felhasználásával,
- finommozgás fejlesztése, a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése,

- hallási figyelem fejlesztése, mely segíti a hallás utáni tájékozódást,
- tapintás képességének fejlesztése, mely kiegészíti a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A mozgásszervi fogyatékos, (mozgáskorlátozott) gyermek fejlesztésének elvei az integrációs nevelés során:

Mozgáskorlátozott az a gyermek, akinél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

Kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása. Ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzése, a megtanult mozgásformák alkalmaztatása. Óvodánk épülete akadálymentes, így a mozgáskorlátozott gyermekek akadálymentesen közlekedhetnek, használhatják óvodánk akadálymentes helyiségeit.

A mozgásfejlesztés során előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely-és helyzetváltoztatás, a manipuláció fejlesztése, a nagy és finommozgások célirányos fejlesztésével és az írás megalapozását célzó egyéb grafomotoros fejlesztésekkel. Nagy hangsúlyt kell kapnia az önállóságot, önkiszolgálást segítő fejlesztéseknek is. Biztosítjuk a gyermekek megfelelő mozgását és életterét, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, gyakorlása, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása, a napirend egészét átszövő feladat.

A játéktevékenységek során is fontos a mozgáskorlátozott gyermek bevonása, aktív szerepének segítése. Mivel a mozgáskorlátozottsághoz gyakran társul a beszédzavar vagy kommunikációs probléma, így szükség van arra, hogy a gyermeket bevonjuk minden nyelvi és kommunikációs kompetencia fejlesztését célzó tevékenységbe, és szükség van logopédus szakemberrel való együttműködésre.

Az ének zenei nevelés, az éneklés, a kézügyesség fejlesztése, a rajzolás, pozitívan befolyásolja a mozgásfejlődést tehát szükséges, hogy ezekbe a tevékenységekbe is bevonjuk a gyermeket.

Minden tevékenység során segítenünk kell a mozgáskorlátozott gyermeket a cselekvéses tapasztalatszerzésben ezáltal fejlődnek észlelési és kognitív funkciói.

### A pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek/tanuló:

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionálisszociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz részképességzavarok (diszlexia, diszortográfia, diszkalkúlia, diszgráfia és diszpraxia), hiperaktivitás és figyelemzavar; továbbá a szocio-adaptív folyamatok zavarai, az érzelmi kontroll, ön-, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségét mutató magatartásjellemzők, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

Kiemelt feladatunk, hogy a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával történik. Meg kell előzünk a másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és ki kell alakítani a sikeres iskolakezdéshez szükséges kompetenciákat.

A beszéd fogyatékos, nyelvfejlődési és beszédzavarral küzdő gyermekek fejlesztésének elvei az integrációs nevelés során:

A beszéd fogyatékosok döntő többsége teljesen rehabilitálható, másoknál a tünetek csökkenthetők. A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósul meg. A gyermek egyéni kompetenciájához igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzés biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tesszük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is. Kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, a vizumotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése.

### **Cél:**

Minden arra rászoruló integráltan nevelhető gyermeknek biztosítsuk az egyéni és csoportban való tudatos, az állapotának megfelelő fejlesztést.



## **Feladatok:**

- Óvodába kerüléskor komplex állapotfelmérés, részletes anamnézis készítése, folyamatos fejlettségmérés, tudatos fejlesztési terv készítése.
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.
- Szakmai szolgáltatókkal való kapcsolattartás: konzultációk a gyermekek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megszervezése (Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottság).
- Tudatos óvodai pedagógiai munka, ahhoz, hogy a sajátos igényből adódó hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása: a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek családjával való szorosabb együttműködés, kommunikáció.
- A sajátos igényből adódó lemaradások lehetőség szerinti ellensúlyozása, az SNI-s gyermekek optimális fejlődésének biztosítása.

## **A szülőkkel való szorosabb együttműködést elősegítő intézkedéseink:**

- A gyermek sajátos helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel szülők megnyerése, partneri kapcsolat kialakítása.
- Személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel. Egyéni beszélgetések, a gyermek sajátos helyzetéből adódó gyermekneveléssel, fejlesztéssel, állapotának elfogadásával kapcsolatos nézetek kicserélése. Folyamatos és rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel, tanácsadás.
- Rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, az egyéni fejlődés napló bejegyzéseinek megbeszélése, a szülők részvételi lehetőségének biztosítása a gyermekek tevékenységeiben.

## **ab) Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermek**

„(2) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek” (2011. évi CXC. törvény 4.§)

BTM-es gyermekek számára biztosítani kell azokat a szükséges foglalkozásokat, amelyet a szakértői vélemény előír. Nkt 4§6b. „fejlesztő pedagógiai ellátás: a beilleszkedési, tanulási,

magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló tantárgyi felzárkóztatására és készségfejlesztésére irányuló kötelező foglalkozás”

Óvodánkban tehát a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket integráltan, többi gyerekkel együtt neveljük. Alapító Okiratunknak megfelelően az enyhe fokban sérült SNI-s, BTM-es gyermekek óvodai nevelése során az óvodai nevelés általános céljainak és feladatainak megvalósítására törekszünk úgy, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Biztosítjuk, hogy a nehézséggel küzdő gyermeket a fejlesztés során ne terheljük túl a fejlesztés a számukra megfelelő területen valósuljon meg, és az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődésének üteméhez.

Célunk, hogy fejlődjön az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés és a kognitív funkciók. A napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, amennyi a további önálló cselekvéséhez szükséges. A rehabilitációs, egyéni vagy csoportos fejlesztési terv gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez gyógypedagógus közreműködését vesszük igénybe, amennyiben a gyógypedagógus közreműködése egyébként is nevelési feltétel. A gyermek sikeres integrációjához az előírtakon túl, megkeressük a legmegfelelőbb szakembert.

**Cél:** Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott lehetőségek alapján, az egyéni fejlesztés biztosítása mellett az integrált nevelés során a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítése.

**Tanulási problémákkal küzdő gyermek:** A tanulási nehézséggel küzdők (pl. lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok). Tanulási zavarral küzdők (pl. figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba).

**Magatartászavarok miatt problémás gyermek:** Visszahúzó és depresszív viselkedésű gyermek (félénk, csendes, zárkózott). A csoportos és a párban folyó fejlesztést alkalmazzuk, a testreszabott, differenciált egyéni munka kiegészítésével. Ellenséges, agresszív viselkedésű gyermek (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív). Inkább egyéni feladatokkal fejlesztjük. Az egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése az eredmények kiemelése, megerősítése motiválja a gyermeket, segíti a beilleszkedést, a társak általi elfogadást.

**Az óvodapedagógus feladata a BTM –s gyermekek nevelése során:**

- A gyermek bevonása minden tevékenységbe – játék, munka, tanulás.
- Elfogadó, bátortó, örömteli légkör biztosítása.
- Egyéni fejlődési ütem tolerálása.

- Önbizalom növelése, helyes énkép formálása.
- Egyéni – vagy mikrocsoportos fejlesztés.
- Rendszeres konzultáció a szülőkkel és a szakemberekkel.

### **A fejlesztés formái és lehetőségei:**

A szakvéleménybe foglalt iránymutatások figyelembevételével tervezzük (egyéni fejlesztési terv) nevelőmunkánkat, a differenciált képességfejlesztést. Törekszünk az egyéni – és kis csoportos foglalkoztatási keretek között alkalmazni a fejlesztőpedagógia módszer és eszköztárát. Folyamatosan tájékoztatjuk a szülőt gyermeke fejlődéséről.

### **ac) Kiemelten tehetséges gyermekek**

Óvodapedagógusaink felkészültek a tehetségek felismerésére, és gondozásukat segítik, az óvodai élet egészén belül. Ennek megvalósítására különösen alkalmasak vegyes életkorú csoportjaink és speciális végzettségekkel rendelkező kollégáink (néptánc, gyermekjóra mozgásfejlesztés, boldogságóra, vizuális kultúra műveltségterülettel). A tehetség ígéreték számára plusz foglalkozás és idő keretében biztosítják a tehetség megsegítését, gondozását.

### **Legfontosabb célkitűzésünk a tehetséggondozás terén:**

A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek fejlesztése, személyiségük optimális fejlesztése, megelőzzük a tehetségígéreték figyelmen kívül hagyását, felismerjük az alul teljesítő gyermekekben is bujkáló kiváló képességeket, a kreatív tehetségígéretes gyermekek további gondozása, gazdag, változatos program keretében. Önállóan, vagy szakember segítségét kérve valósítjuk meg, biztosítva a tárgyi eszközöket.

### **Feladataink:**

- kreatív gyermekek felismerése
- kreativitásuk motiválása, ösztönzése
- szükségletük kielégítése: megismerési, elfogadási, alkotási vágy kielégítése, a feladatok sokszínűségének megteremtése
- elkallódás elhárítása
- harmonikus fejlesztés, egyénre szabott tervezéssel
- különböző helyzetekben segítségnyújtás
- fejlődésük segítése kreatív nevelés eszközeivel

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrált nevelésében résztvevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, empátia, tolerancia, hitelesség...) az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus(ok):

- a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a gyermek fejlődésének elemzése alapján, szükség esetén eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő kompetenciákhoz, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, iránymutatásaikat, javaslataikat beépíti a pedagógiai folyamatokba,
- szoros kapcsolatot tart a szülővel, megértő, segítő attitűddel fogadja a szülő közeledését, szakembereként segíti őket.
- a játéktevékenység során kiemelt figyelmet fordít a speciális fejlesztő játékok és játékeszközök használatára,
- gondoskodik a gyermek által használt segédeszköz tisztántartásáról, védelméről.

#### **b) A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek**

##### **Gyermekvédelem, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek:**

A gyermekvédelmi munkát a humánus, segítőkészség, a megértés és a támaszkodás jelenti. A gyermekvédelmi munka fő céljának a prevenciót tekintjük, amely során szeretnénk megakadályozni a veszélyeztetett státusz kialakulását.

A települési önkormányzat feladatkörében van az általános segítő feladatok (un. alapszolgáltatási csomag) biztosítása – családsegítő és gyermekjóléti szolgálat működtetése.

A járásszékhely önkormányzatok feladatkörébe van (kötelezően ellátandó feladatként) a hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenység, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása – család és gyermekjóléti központ működtetése. A gyermekeink szociális háttere igen szélsőséges képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét. A kedvezőtlen szociális, gazdasági, családi és intézményi hatások az értékek és a normaválság, az egyre több családban érzékelhető életvezetési problémák miatt növekszik a feszültség szintje és csökken a feszültségtűrő kompetenciájuk. Ennek káros hatása megjelenik az óvodában is, a gyermekek

teljesítmény-, magatartás-, és kapcsolatzavarainak formájában. Az óvodai gyermekvédelem egyik legfontosabb jelzőrendszer, hiszen a gyermekek minden problémája (éhsége, agresszivitása, szorongása, hiányzások stb.) itt érzékelhető először. Különösen nagy a felelősségünk a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében. A hátrányos helyzet eseténként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról<sup>1</sup> A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet megállapítása<sup>499</sup> „67/A. §<sup>500</sup>

(1) Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c)<sup>501</sup> a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű

a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a) –c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

b) a nevelésbe vett gyermek,

c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

(3) A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre – külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra – megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

(4) A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető. Ebben az esetben az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállását a kérelem benyújtásának időpontjára vonatkozólag kell vizsgálni, valamint a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a kérelem benyújtásának napjától a fennálló rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény időtartamára állapítható meg.

(5) A gyámhatóság a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának igénybevételét elrendelő határozatában megállapítja a halmozottan hátrányos helyzet fennállását. A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételét és a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának igénybevételét elrendelő jogerős határozatát megküldi a 138. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást vezető gyámhatóság részére.

(6) A gyámhatóság a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának megszűnése vagy megszüntetése esetén megállapítja a halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megszűnését. A gyámhatóság a gyermek nevelésbe vételének és a tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt utógondozói ellátásának megszűnéséről vagy megszüntetéséről szóló jogerős határozatát megküldi a 138. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartást vezető gyámhatóság részére.”

Az 1997.évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról 5.§-a meghatározza a veszélyeztetettség fogalmát:

„n)<sup>22</sup> veszélyeztetettség: olyan – gyermek, vagy mászemély által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza”

Ha a gyermek személyiségfejlődését a szülő vagy a környezet nem biztosítja, a gyermek fejlődését veszélyeztetik.

A halmozottan hátrányos helyzet, és a veszélyeztetettség nyilvántartásba vételének szempontjai óvodánkban:

- súlyos anyagi nehézségekhez kapcsolódó elhanyagoló nevelés
- elhanyagoló neveléshez kapcsolódó testi-lelki bántalmazás
- súlyos érzékszervi károsodás, illetve tartós betegség

A hátrányos helyzetű gyermekeknél a szükségletek kielégítése korlátozott valamilyen mértékben, de fejlődése nem veszélyeztetett. Kialakulásához vezető tényező lehet: alacsony jövedelem, rossz lakáskörülmény, szülők alacsony iskolázottsági, műveltségi szintje nevelési hiányosságok, munkanélküliség. A gyermeki jogok érvényesülése a nevelésben a résztvevőkön múlik. A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenységért az intézmény vezetője felel.

### **Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:**

#### **Az óvodavezető feladatai:**

- A gyermek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítéseit és az érvényesülés ellenőrzését.
- A vezetői felelősség kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is.
- A rendszeres egészségügyi vizsgálatok biztosítása.
- Az egészséges életmód biztosítása.
- Fontos feladat, hogy 3. életévét betöltött gyermek, óvodába járása biztosított legyen.
- A vezető felelőssége, hogy az esélyegyenlőség érdekében a gyermekek ne maradjanak ki az óvodai felvételkor, különös tekintettel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre.
- Szükség esetén, a családon belüli körülmények figyelembevételével, javaslatával a család bevonása a szociális segélyezettek körébe.
- A gyermekkel kapcsolatos adatok védelme, az óvoda SZMSZ-ének adatvédelmi szabályzatában foglaltak szerint. Hivatali titoktartási kötelezettség betartása.
- Az óvodavezető kapcsolatot tart minden olyan intézménnyel, ahol a gyermekek képviselőjében szükséges.

#### **Óvodapedagógusok feladatai:**

- Szakértelmükkel, tapasztalataikkal segítsék a gyermeket abban, hogy sikeresen illeszkedjenek be az óvodai közösségbe, meglévő képességek kibontakozhassanak, hiányzó képességek fejlesztése folyamatos legyen, hogy a gyermek szocializációja során elszenvedett hiányosságait a család segítése mellett pótolják, javítsák.

- Ha a gyermek veszélyeztetettségét észlelik, kötelességük a maguk eszközeivel – gondozási tanácsokkal, pedagógiai eszközökkel – ezt elhárítani, illetve amennyiben ez sikertelen marad, jelezni az óvodai gyermekvédelmi felelősnek.
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, feltárása, megszüntetésében való részvétel. A pedagógusnak észlelnie kell a gyermekek viselkedésében, rendezettségében adódó változásokat.

*További feladatok:*

- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodában, szükség esetén védő, óvó intézkedésekre javaslatot tenni.
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni.
- Az egyéni lemaradásokat csökkenteni, a tehetséggondozást megvalósítani, illetve elősegíteni.
- Az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködni.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén, soron kívül javasolni.
- Az elősegíteni a Sajátos Nevelési Igényű gyermek problémái szerinti súlyossági foknak megfelelő ellátási formában.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, adminisztrálni és szükség esetén jelezni a hiányzást.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájárulást javaslatával elősegíteni.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni a gyermek családban történő felnevelését.
- A szülőkkel való együttműködő kapcsolatot kialakítani, a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése érdekében.
- Ismerni a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szerveket, szükség esetén vegye kapcsolatfelvételt kezdeményezni.
- A prevenció minden gyermekre való kiterjesztése.
- Folyamatos kapcsolattartás az óvodai gyermekvédelmi felelőssel.
- A titoktartási kötelezettség minden családot érintő kérdésben érvényesüljön.
- A gyermekvédelem azt is igényli a pedagógusoktól, hogy ismerjék a velük kapcsolatban álló gyermekeket, a rájuk ható tényezőket, és segítsék elő a lelki traumák feldolgozását.



A gyermekvédelmi munka koordinálását a gyermekvédelmi felelős látja el, aki a nevelőtestület tagja. Az intézmény vezetőjének megbízásából képviseli a gyermek- és ifjúságvédelmi szempontokat. Szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezen szempontok érvényesülését.

#### **Gyermekvédelmi felelős feladata:**

- Összehangolni a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között.
- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek felmérése az óvodapedagógusok közreműködésével: nyilvántartásba vétel, a hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség súlyosságának mérlegelése. Szükség esetén javaslattétel a további teendőkhöz.
- Feljegyezni a nyilvántartásba, a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményeit.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait.
- Nevelési év elején megtervezni a gyermekvédelmi munkatervet az adott évre, tanév végén éves értékelés készítése.
- Kapcsolattartás az Önkormányzat szociális feladatokat ellátó munkatársával és Bocskai kert Községi Önkormányzatának Család- és Gyermekjóléti Szolgálatával.
- Rendszeres részvétel a Bocskai kert Községi Önkormányzatának Család- és Gyermekjóléti Szolgálatának esetmegbeszélésein.
- Fontos feladata, hogy segítse a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézmény szintű megállapítását.
- Munkájáról, az ügyek intézéséről az intézmény vezetőjét, és az adott gyermekekre vonatkozó óvodapedagógusokat folyamatosan tájékoztatni.

#### **Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére:**

- Szülői értekezletek, nyílt napok, nyitott óvoda, óvodai rendezvények.
- Személyiségfejlesztő tréningek tartása az óvodai dolgozóknak.
- Alkalmanként szülők klubja szervezése, mentálhigiénés foglalkozások tartása.
- Közös kirándulások évente 1-2 alkalommal, munkadélutánok szervezése.
- Gyermeki és szülői jogok ismertetése a szülők részére a 0. szülői értekezleten, év elején minden csoportban a szülői értekezleten.
- Adományok gyűjtése, kiosztása a hátrányos helyzetű gyermekek, családok részére.

## **A gyermekek esélyegyenlőségeit szolgáló intézkedések, esélyegyenlőségi terv**

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha a köznevelés terén általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberei méltóságához.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. tv, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII:27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, annak érdekében, hogy településünkön minden gyermek részt vegyen az óvodai nevelésben, a törvényi előírásoknak megfelelően figyelemmel kísérjük a 3 éves gyermekek rendszeres óvodába járását.

Célunk a nevelésben, a tapasztalatszerzésben, a megismerésben, hogy foglalkozunk a felzárkóztatással, a tehetséggondozással és az integrációval, inklúzióval amennyiben objektív és szubjektív feltételeink lehetővé teszik. Egyenlő bánásmódban részesítjük óvodásainkat az óvodai élet minden területén.

A család a legfontosabb partnerünk. A sikeres nevelőmunka alapvető feltétele a kölcsönös felelősségen, egyenlőségen alapuló jó együttműködés. Fontos, hogy az óvoda és a család együttműködése alkalmazkodjon a kor társadalmi igényeihez, ne szegregálódjon el egy család sem az óvodai élettől.

Partnereink között társintézményeinkkel való kölcsönös bizalom, felelősségvállalás céljaink közé tartozik. Olyan közös kapcsolódási pontok keresése és fenntartása, amely segíti óvodásaink és családjaik társadalmi beilleszkedésének esélyeit.

### **A gyermekek esélyegyenlőségeit szolgáló intézkedések:**

Az óvodánkban dolgozó kollégák mindennapi tevékenysége, a nevelési programban megfogalmazott elvek szerint ellátott gyermekvédelmi feladatok mind – mind részei annak a komplex hatásnak, amely szükséges az esélykülönbségek csökkentése, az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében. Lehetővé téve azt, hogy a gyermekek személyisége szabadon kibontakozhasson.

- Programunkban is fontos szerepe van a zökkenőmentes óvodai befogadásnak (biztosítjuk az anyás befogadást).
- Törekszünk arra a gyermek érdekében, hogy harmonikus szülő – gyermek – pedagógus viszony alakuljon ki.

- Óvodába érkezéskor felmérjük, hogy a gyerekek az egészségügyi szokások milyen szintjén állnak, milyen értékrendet hoztak családjukból.
- Szakértői hálózat segíti fejlesztő munkánkat, amit ingyenesen vehet igénybe minden szülő (logopédiai szűrés, iskolaérettségi, pedagógiai vizsgálat, pszichológiai segítség). Azokkal a gyerekekkel, akiknek szükséges a fejlesztés fejlesztő pedagógusaink foglalkoznak.

Fontos és folyamatos feladatunk, hogy a szülőket és a partnereinket bevonjuk az intézményi nevelőmunkánkba. Színes és folyamatosan megújuló programjaink erre is lehetőséget adnak. A Bocskaiakerti Községi Önkormányzatának Család- és Gyermekjóléti Szolgálatának munkatársaival rendszeres kapcsolattartás is feladatunk, amely a hátrányos és veszélyeztetett gyermekek érdekében elengedhetetlen.

### **Szociális segítő az óvodában:**

Szociális segítő tevékenység az óvodában végezhet egyéni, csoportos és közösségi tevékenységet. Az óvodai és iskolai szociális segítés új, kötelezően megvalósuló tevékenység, amely ágazatközi szinten biztosít szolgáltatást a nevelési-oktatási intézményekben a gyermekjóléti ellátórendszeren keresztül. Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet a járási székhely önkormányzata által fenntartott család- és gyermekjóléti központoknak (a továbbiakban: központ) kötelező biztosítaniuk 2018. szeptember 1-jétől valamennyi nevelési-oktatási intézményben. Az óvodai és iskolai szociális segítő (a továbbiakban: szociális segítő) tevékenységének alapvető feltétele a két ágazat szakembereinek széles körű együttműködése. Ahhoz, hogy a szociális és a nevelési-oktatási intézményben dolgozó munkatársak együttműködése eredményes legyen, arra van szükség, hogy ismerjék egymás tevékenységeinek kereteit, módszereit, valamint kialakítsák azokat az együttműködési eljárásokat, amelyek meghatározzák közös feladatvégzésüket

Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység hangsúlya a megelőző és megkereső tevékenységen van, szolgáltatásai pedig döntően a nevelési-oktatási intézményekben valósulnak meg, ezért kulcsfontosságúvá válik a szociális segítő és az intézmény közötti együttműködés (Útmutató az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez és gyakorlatához az ÓVODÁBAN 1-15 o.)

### **c) Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek:**

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása a szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt a legalább napi négy órai tartamban meghatározott óvodai foglalkozásokon nem tud részt venni. (Nkt. 4. § 18. pont - Eütv. 89. és 91. §)

Az Nkt. 8. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: „(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A szülő – tárgyév április 15. napjáig benyújtott – kérelme alapján a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti, különös méltánylást érdemlő esetben, – ha a szülő a gyermek negyedik életévének betöltését megelőzően már kérelmezte, úgy újabb – kérelem alapján annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek az ötödik életévét betölti a Kormány rendeletében kijelölt szerv (a továbbiakban: felmentést engedélyező szerv) felmentheti a gyermeket az óvodai foglalkozáson való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, sajátos helyzete indokolja. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, csak az óvodavezető vagy a védőnő, továbbá tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében az Eütv. 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban, vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos rendelhető ki. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek esetében a kérelem a tárgyév április 15. napja után is benyújtható. Az eljárási határidő ötven nap.”

#### **Feladat:**

„Ha a tartós gyógykezelés alatt álló gyermeket az Nkt. 8. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint a felmentést engedélyező szerv az óvodai foglalkozáson való részvétel alól felmentette, az óvoda a szülő részére tanácsadást, konzultációt biztosít, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.” (20/2012(VIII.31) EMMI rendelet 75.§ (5) bekezdés)

A csoportnaplóba a gyermek, tanuló sajátos nevelési igényére, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségére, tartós gyógykezelésére vonatkozó, továbbá a gyermek, tanuló speciális köznevelési ellátásához elengedhetetlenül szükséges szakértői véleményeket, fejlesztési és rehabilitációs terveket, pedagógiai véleményeket, feljegyzéseket, szakorvosi diagnózisokat tüntetjük fel.

## **Speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére biztosítandó, iskolakezdésre felkészítő foglalkozások meghatározása**

„ Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretében ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.” (Nkt 45§ (2a))

A speciális pedagógiai ellátásra jogosult, a tankötelezettségük megkezdésére halasztást kapott gyermekek részére iskolakezdésre felkészítő foglalkozásokat biztosítunk, az egyéni fejlesztés céljait és feladatait a gyermekek fejlesztésére vonatkozó általános célrendszer figyelembevételével fogalmazzuk meg. A gyermekek számára érthető, és betartható szokásokat, szabályokat és feladatokat tervezünk, melynek szerves része a lassabban fejlődő, gyermekekre való figyelés és feladatadás. Az együttműködés, segítségnyújtás módját, mértékét a csoporttársak részéről történő elfogadást, személyes példánkkal alakítjuk. határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni. A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja, a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy a nehézségekkel küzdő kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti. A gyermek iránti elvárást nehézség vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg. Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek nehézségeinek, pszichésfejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése szükséges

### 13. BOLDOGSÁGÓRA PROGRAM

2012-ben dolgozta ki a Boldogságóra programot Bagdi Bella, mely mellé állt fővédnökként Prof. Dr. Bagdi Emőke klinikai szakpszichológus, valamint Prof. Oláh Attila, az ELTE Pozitív pedagógia kutatócsoport vezetője. Együtt alkották meg az óvodák, iskolák számára is jól adaptálható Boldogságóra programot.

„A boldogságóra program Magyarországon a pozitív pszichológia széles körben elfogadott és kísérleti eredményekkel bizonyított tudományág kutatásaira épül.” (Bagdi Bella)

A pozitív pszichológia fókuszában a boldogság áll. Olyan módszerek kidolgozása, a viselkedések megfigyelése, amely által boldogabbá válhatnak a gyermekek, megerősödik önbecsülésük.

A boldogság órák célja a pozitív orientációk készségszintű elsajátítása, a pozitív érzelmek, szemlélet kialakítása, fenntartása, mely által a gyermekek optimistábbakká, boldogabbakká, kiegyensúlyozottabbakká válnak. A boldogságteremtő, - fokozó és fenntartó stratégiák taníthatóak, és a boldogságórák küldetése, hogy lehetőséget teremtsen a gyermekeknek ezen stratégiák gyakorlására.

Két fontos tényező jelentős szerepet játszik ebben:

- boldogságteremtő képesség: azon stratégiák, technikák gyakorlása, amellyel pozitív élményállapotba hozhatja a gyermek magát
- a pszichológiai immunitás, a stressz kezelésének a hatékonysága

A Boldogságóra program szigorú módszertani és tudományos kutatások alapján 10 egymásra épülő témát dolgoz fel:

- a hála gyakorlása
- az optimizmus gyakorlása
- társas kapcsolatok ápolása
- jó cselekedetek gyakorlása
- elköteleződés egy cél mellett
- megküzdési stratégiák
- apró örömeik élvezete
- a megbocsátás gyakorlása
- testmozgás
- fenntartható boldogság

melyek fokról fokra ismertetik meg a gyerekeket a boldogság különböző aspektusaival, a hozzá kapcsolódó megoldási stratégiákkal meséken, játékos feladatokon keresztül.

Az órák alapja a bátorító, megerősítő pedagógiai attitűd, a foglalkozásokon helyet kap a feszültségoldás, relaxáció, meditáció, a saját tapasztalatok, élmények felidézése, a közös gondolkodás, új, tudásalapú élmény konstruálása.

A boldogságórák célját játékosan, kreatív feladatokon, gyakorláson keresztül érik el a gyermekek, ebben szerepet kap a zene, a rajz, az improvizációs játék és számos más alkotó tevékenység.

„Egyértelmű, közvetlen hatása a Boldogság óráknak a flow mentális állapotának megtapasztalása, annak az optimális élménynek a gyakori átélése, amely az ismeretszerzés leghatékonyabb motivátora, a kognitív fejlődés motorja.” Prof. Oláh Attila

A programban résztvevő gyermekek száma 20-22 fő, akik havonta egy foglalkozáson vesznek részt. A programot a Boldogságóra akkreditált képzését elvégző pedagógus tartja.

***Boldogságóra programunk éves tervezetét az 1. számú melléklet tartalmazza.***

#### **Az óvodapedagógus feladata:**

- A gyerekeket meg kell tanítani az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására.
- Az új ötletek befogadása, a boldogságra való képesség erősítésére, kibontakoztatására.
- Pozitív énkép kialakítása.
- A feladatok, játékok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése.
- Egy optimista, bizakodó életszemlélet alakítása.
- Derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása.
- A szeretetteljes, vidám légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, szomatikus fejlődésükre egyaránt.
- A programhoz hasonló játékos feladatokat rendszeres (napi szinten) alkalmazása.
- Beszélgető-kör alkalmával érzékenyítő gyakorlatok végzése
- Empatikus képességét erősítése.
- A nyitottság, a kíváncsiság, a játék és az öröm jogának biztosítása.
- A problémamegoldás képesség kifejlesztése.

- A vitakultúra elemeinek (bírálat, önbírálat, ok-okozati összefüggések, a mások véleményére való odafigyelés, a nyelvi megformálás) folyamatos alkalmazása.
- Minél szélesebb körű önkifejezési lehetőségek biztosítása.

#### **A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:**

- A különböző élethelyzeteket minél könnyebb megoldják.
- A problémákat stressz mentesen, hatékonyan kezelik.
- Pozitív életszemlélet.
- Odafigyelnek egymásra és önmagunkra. Egymás mondanivalóját tiszteletben tartják, meghallgatják egymást.
- Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt érzelmekben, szavakban kifejezik.
- Betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét(különbözőségét)
- A vendégeket szeretettel fogadják.
- Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- Együttműködnek a közös rendezvényeken.
- A konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek.

## **14. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE**

„1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

*a)* A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteit kielégítését szándékosan irányítani képes.

*b)* A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai



tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

*A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek:*

- az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

*Az egészségesen fejlődő gyermek:*

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.

*A szociálisan érett gyermek:*

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,

- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3.\* A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.” (ONOAP)

## 15. ÜNNEPEK

Hétköznapjaink közül kiemelkednek az időről időre visszatérő közösségi események: az ünnepek, melyek az érzelmi nevelést erősítik. Ünnepeink vonulatának évszázados hagyományai vannak. A hagyományok azok az alkalmak, visszatérő események, amelyeknek segítségével nemzedékről nemzedékre megőrizhetjük tudásunkat, tapasztalatunkat. Az ünnepek a hagyományápolás szempontjából is rendkívül fontosak, hiszen kultúránk, népszokásaink megismertetésére is lehetőséget adnak. Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek, gondoljunk itt a rengeteg tevékenységi lehetőségre az esztétikai élmények hatására, vagy a közösségi érzések széles skálájának megmutatkozására stb. Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapokból és ezáltal nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek. Az ünnepek hagyományok ápolása szempontjából is rendkívül fontosak az óvodában, hiszen kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget. Ebből a szempontból nézve az óvoda egyéni arculatának kialakításában is kiemelt jelentőséggel bírnak. Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnep, hanem az a sok-sok előkészület, ami rengeteg tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget. Az aktív és önálló gyermekek nevelésének egyik igen sajátos eszköze a jól előkészített és szépen megformált ünneplés. Az előkészület a csoporton belüli közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmat teremt és természetesen tág teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek: a kooperációnak és a kommunikációnak a gyakorlásához. Az

esztétikus és alkalomhoz illő teremdíszítés ugyancsak lehetőség arra, hogy együtt örüljünk annak, amit létrehoztunk. Nem másról van itt szó, mint az értékteremtés és folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás, ötletmegvalósulás közös örömről. Ennél komolyabb közösségalkotó tevékenységet keresve sem tudnánk találni. Az ünnepek tehát nemcsak nevelési céljaink megvalósítása szempontjából fontosak alapvetően, hanem azért is, mert a legszélesebb tevékenységi formákra adnak lehetőséget. Arra törekszünk, hogy sokszínű tevékenység és a társas együttműködés érvényesüljön a tervezésben, szervezésben és a rendezvény lebonyolításában. Ez lehetőséget nyújt óvodánk nyitottabbá tételére, intézményünk és az itt dolgozók munkájának jobb megismerésére. Az ünnepek tartalmát a hagyományok adják meg, fényét a műsor, a megemlékezés. A gyermekek műsorral, vagy köszöntővel készülnek a következő ünnepélyekre, melyekre meghívhatóak a szülők és más vendégek is.

### **A gyermeki élet hagyományos ünnepei az óvodában:**

- Anyák napja
- Évzáró (ballagás)
- Mikulás-nap
- Karácsony
- Farsang
- Húsvét
- Gyermeknap
- Nemzeti Összetartozás napja

Megünneplésüket az éves munkaterv tartalmazza.

A csoporton belül közösen ünneplik a gyerekek névnapjukat és születésnapjukat.

Népi hagyományok ápolása körében megismerkednek a jeles napokhoz kapcsolódó szokásokkal, népi kézműves technikákkal. Tanulmányi kirándulások, séták, mozi- és színházlátogatás, sportnapok szervezése az adott évi munkatervben kerül rögzítésre.

### **Az óvodapedagógus feladatai:**

- Mélyítse, gazdagítsa érzelmi életüket az ünnepvárással, az ajándékozással
- Az ünnepre való készülődés kölcsönös örömforrás legyen.
- Az ünnep hangulata esztétikai élmény is adjon.
- A gyermekek szereplési vágyait vegyük figyelembe, valamilyen formában lehetőleg minden gyermek vegyen részt.

- Az ünnepet a mindennapok sorából az előkészület és a rendkívüliség emelje ki (dekoráció, ünnepi ruha, teremátrendezés).
- A gyermek tanulja meg, hogy nemcsak kapni öröm, hanem adni is.
- Az óvodapedagógusok határozzák meg az ünnep és a műsorok helyét, idejét, megvalósítását csoportjukban.

## 16. AZ INTÉZMÉNYÜNK PARTNERKAPCSOLATAI

### Együtműködés kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel:

- Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a családok szociális, mentális támogatásának segítése, folyamatos információ a szociális támogatási lehetőségekről, családok és szakszolgáltató intézmény közötti közvetítés).
- Védőnői hálózat  
A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, jelzőrendszer működtetése, esetmegbeszélés. Szülői értekezleteken részvétel, egyéni tanácsadás.  
Közös pályázatok írása, eredményesség esetén megvalósítás.
- A gyermek fejlesztésében való kooperatív együttműködés a Pedagógiai Szakszolgálattal és Megyei Szakértői Bizottsággal.
- A civil szervezetekkel, pedagógusokkal való együttműködés  
A gyermekek óvodai beíratásában való együttműködés (konzultációk).  
A gyermekek hiányzásának csökkentése érdekében közös családlátogatások.  
Együtműködés az iskolaválasztásban (egyéni és csoportos megbeszélések).  
Szülői programok közös szervezése.  
Pályázati lehetőségek felkutatása és sikeres pályázás érdekében együttműködés.
- Kárpát-medencei magyar nyelvű intézményekkel való kapcsolattartás  
Lehetőségeink szerint a Kárpát-medencei magyar nyelvű óvodákkal szakmai kapcsolatépítés, pályázati lehetőségek keresése, felhasználása.
- Egészségügyi ellátását biztosító egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartás  
Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló esetén konzultáció, útmutatás, segítségkérés, tanácsadás

### **A szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés:**

- Személyes kapcsolattartás kialakítása minden szülővel. (családlátogatás, egyéni beszélgetések, szülői értekezletek, fogadóórák).
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.
- Rendszeres napi, heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről.
- Az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése (gyermekek munkáinak kihelyezése a szülői tájékoztatótáblákra).
- A szülői részvétel lehetőség szerinti biztosítása foglalkozásokon, a nap bármely időszakában az előre megbeszélteknek megfelelően betekintési lehetőség az óvodai életbe.
- Egyéni beszélgetések során igény szerint a gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése.
- A Szülői Szervezet fejlesztése, az azonos értékrend megteremtése érdekében.
- Szülői segítség az óvodai rendezvények megszervezésében:
  - Hagyományőrző szüreti multság megszervezése
  - EWWR- hét
  - Állatok Világnapja
  - Márton nap
  - Tök nap
  - Mikulás nap megszervezése
  - Településszintű Adventi gyertyagyújtáson való részvétel
  - Falukarácsony megszervezése
  - Karácsonyi Játzóház
  - Ovitamin-hét
  - Farsang
  - Víz világnapja
  - Húsvéti Játzóház
  - Föld napja
  - Gyermeknap
  - Néphagyományőrző tábor

## **Szülő, gyermek, pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei:**

Óvodánk alapelve volt már kezdetektől fogva az óvodai élet mindennapjaiban a szülő sokat tud segíteni, így a velük való kapcsolattartás alapvető fontosságú. Ezért szívesen látjuk intézményünkben őket. Minden nevelési évben két alkalommal tartunk szülői értekezletet szeptemberben, februárban. A februári szülőértekezleten ízelítőt kapnak a szülők gyermekeik haladásáról, iskolára való felkészültségéről. Az érdeklődők márciusban nyílt héten látogathatják meg a gyermekeiket a csoportokban. Fogadóórát biztosítunk a szülők számára. Újszerű kapcsolattartási forma kerül bevezetésre, a 0. szülői értekezlet, ahol a leendő óvodások szülei kapnak tájékoztatást az intézmény működéséről, programjáról, megismerkedhetnek az intézmény dolgozóival. Kirándulások alkalmával, rendezvényeken való fellépéskor szívesen vesszük a szülők segítségét. Az óvodai szülői szervezet rendszeres megbeszélést tart az óvodapedagógusokkal, intézményvezetővel, melyek alkalmával tájékoztatást kapnak a programokról, aktualitásokról. Mindezek megvalósulása a járványügyi helyzetre kiadott EMMI határozatok figyelembevételével történik.

## **17. ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI TERV, A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁSVIZSGÁLATA**

Az intézményben folyó pedagógiai munkáért a vezető felel, részterületek elemzésében, értékelésében a nevelőtestület felkért tagjai vesznek részt.

A pedagógiai munka gyakorlatának ellenőrzése két szinten történik:

1. A gyermek fejlettségének értékelése, e terület jelen dokumentum 9. pontjában tárgyalva.
2. Az óvodapedagógusi gyakorlati munka szintjén, a szakmai-pedagógiai munka ellenőrzése.

Az óvoda belső ellenőrzési rendszere átfogja az óvodai nevelőmunka egészét. Célja az intézményben folyó pedagógiai munka segítése, fejlesztése. A folyamatos belső ellenőrzés megszervezéséért, hatékony működéséért az óvoda vezetője a felelős. A nevelési év kezdetére a pedagógiai munka irányításának, ellenőrzésének feladatait, ennek feladatmegosztását az éves munkaterv tartalmazza, az ellenőrzések ütemezését, konkrét időpontját, az értékelési szempontsort, a munkaterv részét képező belső ellenőrzési terv határozza meg. Az ellenőrzési terv tartalmazza az ellenőrzés területeit, módszereit és ütemezését.

Az ellenőrzési tervben nem szereplő, rendkívüli ellenőrzésről az óvodavezető dönt. Nevelési évenként egy alkalommal minden óvodapedagógus ellenőrzésére sor kerül. Az ellenőrzés

tapasztalatairól a vezető feljegyzést készít, amelyet ismertet az óvodapedagógussal.

A nevelési évet záró értekezleten az óvodavezető értékeli a pedagógiai munka belső ellenőrzésének eredményeit. Ismerteti a nevelőtestülettel az ellenőrzés általános tapasztalatait, megfogalmazza az esetleges hiányosságok megszüntetéséhez szükséges intézkedéseket.

Az ellenőrzés, értékelés területei:

- Szakmai pedagógiai munka
- Munkáltatói jogkörből adódó ellenőrzések

A következő dokumentumok segítik az ellenőrzést, értékelést:

- Az óvoda munkaterve, amely egy nevelési évre szól.
- A csoportok éves nevelési, fejlesztési terve, értékelések
- Egyéni fejlesztés dokumentumai

Óvodánkban a pedagógiai munka ellenőrzésére jogosult:

- Óvodavezető, az általa delegált vezető
- Országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés szakértői

Célja: a nevelési intézmény szakmai tevékenységének és a pedagógusok munkájának általános pedagógiai szempontok szerint történő ellenőrzése, értékelése.

#### **A pedagógiai program beválasztásvizsgálata:**

Célja: Mindig aktuális a törvényeknek megfelelő, korszerű pedagógiai eljárásokat követő, aktuális, jól használható Pedagógiai Program álljon rendelkezésünkre.

Feladata: A törvényi változásoknak megfelelően, időszakonként a programot felülvizsgáljuk, analizáljuk. A felmerült problémákat korigáljuk és aktualizáljuk. Fontos, hogy a programot a pedagógusok magukénak érezzék, és a napi munkájukba szakszerűen beépítsék.

A nevelőtestület által elfogadott Pedagógiai Programot az igényeknek megfelelően felülvizsgáljuk, gyakorlati megvalósítását, elméleti (előadások, konzultációk stb.), módszertani (bemutatók, hospitálások) ismereteink bővítése előzi meg.

A hatékony megvalósítás érdekében munkaközösségen belül teameket hozunk létre, melyek az éves tervükben meghatározzák az adott nevelési évre vonatkozó kiemelt feladataikat.

## ZÁRADÉK

A Bocskaikert Napsugár Óvoda óvodavezetője, a nevelőtestülettel – szakmai munkaközösségeivel – óvodapedagógusaival felülvizsgálta, elkészítette az intézmény Pedagógiai Programját.

A helyi program módosításaiban figyelembe vettük a jelenleg hatályos törvényi jogszabályokat, módosításokat és a szakmai tartalmakat képviselő törvényi rendeleteket.

A programmódosítás során figyelembe vettük az óvodai alapidokumentumokat (Szervezeti és Működési Szabályzat, Házirend).

Felülvizsgálat, módosítás tervezett időpontja: a törvény- és kormányrendelet változás esetén, fenntartói utasítás, nevelőtestületi javaslat, döntés.

A pedagógiai program publikálásának formája:

- Irattárban nyomtatott formában.
- Oktatási Hivatal honlapján

Bocskaikert, 2023. szeptember 01.

.....  
Gábor Sándorné  
Igazgató



## LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

### A PEDAGÓGIAI PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁNAK ELFOGADÁSA JÓVÁHAGYÁSA

A Pedagógia Programot egybeszerkesztette a nevelőtestület bevonásával:

Bocskai kert 2023. szeptember 01.

.....  
Gábor Sándorné  
Igazgató

Az óvoda Pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatban magasabb jogszabályban biztosított véleményezési jogával élve, a dokumentumról véleményt alkotott az óvoda Közalkalmazotti Tanácsa:

Bocskai kert, 2023. szeptember 01.

.....  
Közalkalmazotti Tanács elnöke

A Pedagógia Programot a Bocskai kert Napsugár Óvoda Szülői Szervezete megismerte, ellenvéleményt nem fogalmazott meg.

Bocskai kert, 2023. szeptember 27.

.....  
Szülői Szervezet elnöke

A Bocskai kert Napsugár Óvoda módosított, egységes szerkezetbe foglalt Pedagógia Programját jóváhagyta az intézmény fenntartója, a Bocskai kert Községi Önkormányzat.

Bocskai kert, 2023.

.....  
Szöllős Sándor  
Polgármester



<b>Boldogságóra program éves terv</b>				
<b>Téma</b>	<b>A foglalkozás tervezett időpontja</b>	<b>A foglalkozás témájának feldolgozása</b>	<b>A tevékenység eszközei</b>	<b>A foglalkozás által megszerezhető kompetenciák</b>
<p><b>1. A Hála gyakorlása</b> A hála gyakorlása lehetővé teszi, hogy felismerjük az adott élethelyzetünk pozitív értékeit gyakorlásával csökken a belső stressz, a szorongás.</p>	szeptember	<p>Relaxációs gyakorlat: „süss fel nap” Dr. Bagdi Emőke Mese: Szutyeejev: Az okoska botocska Beszélgetés a témáról Zene: Bagdi Bella: Szép nap Hála fa készítése közösen</p>	<p>Napocska sík báb a légző gyakorlathoz. Nagy méretű papír, festék? Kivágott virágok a hálafa elkészítéséhez</p>	<p>Önbecsülés, önmegismerés erősítése Pozitív életszemlélet stresszkezelés, szorongás csökkentése.</p>
<p><b>2. Az optimizmus gyakorlása</b> Az optimista szemlélet erősíti az önbizalmat, kitartást, a probléma megoldó képességet. Oldja a stresszt, erősíti az immunrendszert, a jövőben vetett hitet.</p>	október	<p>Ráhangoló játék: Szomorú Szilárd és Boldog Blanka Relaxációs gyakorlat: „Éled a virágom, hervad a virágom” Mese: Arany László: a szomorú királykisasszony Zene: Szélkiáltó: Boldogság dal Optimista tükör készítése egyénileg</p>	<p>szomorú és mosolygós smile síkbáb Papírlap, ceruza, ragasztó az optimista tükör rajz elkészítéséhez</p>	<p>Önfigyelem, pozitív életszemlélet, az apró szépségek fókuszálására való képesség, pozitív lelkiállapot, optimista hozzáállás a nehézségekhez.</p>

<p><b>3. A társas kapcsolatok ápolása</b> A szocializációhoz, a boldog élethez nélkülözhetetlen az emberi szeretet kapcsolatok kialakítása és ápolása.</p>	november	<p>Relaxációs légző gyakorlat zenére Mese: Lázár Ervin: A nagyravágyó feketeerigó „Barátság” játék Zene: Bródy János: Mindannyian mások vagyunk Barátság karkötő készítése közösen</p>	fonalak a barátság karkötőhöz, olló	A szocializációs készségek fejlődése, empátia, elfogadás, kompromisszum készség, pozitív lelkiegyensúly.
<p><b>4. Boldogító jócselekedetek</b> Az apró kis kedvességek, segítségek ápolják, tegyék harmonikusabbá a kapcsolatokat, fokozzák a boldogság érzést, jobban érezzük általa magunkat.</p>	december	<p>Relaxációs gyakorlat: Dr. Bagdi Emőke Mese: Szívem kertje Bezzeg Andrea Zene: Bagdi Bella: Jó emberré csak szívemmel válhatok Jóságos manócska játék</p>	szívecske forma, rajzlap, ceruza	A társas kapcsolatok erősödése, pozitív lelkiállapot, kötődés, elfogadás, empátia, segítőkészség fejlődése.
<p><b>5. Célok kitűzése és elérése</b> A célok meghatározása, a boldog életünk meghatározója. Célok nélkül az élethez való pozitív hozzáállásunk, teljesítményünk, jóllét állapotunk csökken.</p>	január	<p>Relaxációs gyakorlat: „Hintaszék” Dr. Bagdi Emőke Mese: Szutyeyev: A négy kis ezermester Beszélgetés: Ki mit szeretne megtanulni? Zene: Bagdi Bella: Van nekem egy álmom papírrepülő hajtogatása és célba juttatása</p>	rajzlap, doboz a célbadobáshoz	Önbizalom, önismeret fejlődése, kitartás, bátorság, céltudatosság fejlesztése. Kreativitás, sikerorientáltság, boldog lelkiállapot, elégedettség, elfogadás érzésének erősödése.

<p><b>6. Megküzdési stratégiák</b> Az életünk során számos kihívással kerülünk szembe és ezekkel való szembenézéssel, megoldásokkal foglalkozik ez a fejezete.</p>	<p>február</p>	<p>Relaxációs gyakorlat „Égig érő fa vagyok, megnövök, mint a nagyok” Dr. Bagdi Emőke Mese: Az arany kulcs Bezzeg Andrea Kötetlen beszélgetés” ki mit tenne, ha?” Társasjáték (próbatételekkel) és a végén jutalom egy „arany kulcs”, amivel bármilyen kívánság teljesülhet. Zene: Grillus: A lovag és a sárkány Bagdi Bella: Ellazulni jaj de jó</p>	<p>társasjáték előkészítéséhez székek, padok, akadályok előkészítése, „arany kulcs” elkészítése kartonból, aranycsillámos festékkel</p>	<p>Bátorság, önbizalom erősödése, kitartás, pozitív hozzáállás, kreatív gondolkodás, problémamegoldó képesség, együttműködés.</p>

<p><b>7. Apró örömelek élvezete</b> Az apró örömelek felismerése a boldogság szintünket emeli, nem kell hozzá nagy dolgoknak történni. Apró öröm lehet egy szép dal, a természet szépségei, egy kedves szó, segítség, dicséret.</p>	<p>március</p>	<p>Relaxációs gyakorlat Dr. Bagdi Emőke „napimadás” Mese: Bezzeg Andrea újra együtt A téma bevezetése: beszélgetés ki minek szokott örülni, minek örült ma? „Örömládika” készítése közösen, amibe a gyerekek rajzokat, apróságokat (kavicsot, gyöngyöt) stb. tehetnek. Ha valakinek rossz kedve van kivehet belőle egy cédulát, hogy jobb kedvre derüljön. Zene: Bagdi Bella: Imádok élni.</p>	<p>papírkarton a ládikó készítéshez, krepp papír, ragasztó, olló</p>	<p>Empátia, egymásra és a közvetlen környezetünkben fellelhető szépségekre figyelés, érzelmi intelligencia, segítőkészség, összetartozás élménye</p>
<p><b>8. A megbocsájtás gyakorlása</b> A megbocsájtás lelki egészségünk szempontjából nagyon fontos képesség, mivel a harag, a fel nem dolgozott sérelmek csökkentik nemcsak a lelki, hanem a fizikai állapotunk szintjét is.</p>	<p>április</p>	<p>Relaxációs gyakorlat Dr. Bagdi Emőke A téma bevezetése: beszélgetés ki miért haragudott már meg és sikerült e megbocsájtania? A „varázs szavak” gyakorlása játékos formában (sajnálom, kérlek bocsáss meg, köszönöm, szeretlek) Mese bábjáték: Süni Simi Zene: Bagdi Bella: Hooonopo A „megbocsájtás” kavics kifestése filctollal lakkozva</p>	<p>filctoll, lakk a kavicsok elkészítéséhez</p>	<p>Fejleszti az érzelmi intelligenciát, együttérzést, empátiát. csökkenti a szorongást, segíti a jóllét állapotát. Erősíti a társas kapcsolatokat, a közösségi és együttműködő képességet.</p>

<p><b>9. Testmozgás</b> A testmozgás csökkenti a szorongást, a stressz hormon szintet, növeli a boldogság hormon szintjét, javítja az agyi és szervi funkciókat, a pozitív lelkiállapot fenntartását.</p>	<p>május</p>	<p>Relaxációs gyakorlat: „domborítok, mint a cica, házba bújok, mint a csiga” DR. Bagdi E. Mese: A lusta király Bezzeg Andrea Játékos torna: Napsugár együttes Móka torna Zene: Bagdi Bella: Jól érzem magam</p>	<p>torna eszközök</p>	<p>fejleszti a testtudatot, a koordinációs képességet, figyelmet, emlékezetet, állóképességet, erőnlétet, társas kapcsolatokat, együttműködő képességet.</p>
<p><b>10. Fenntartható boldogság</b> Az a képesség, amely által minél hosszabb ideig képesek vagyunk a jóllét állapotában maradni. Ezen készségek elsajátítása folyamatos ismétléssel, gyakorlással válhat szokásunkká.</p>	<p>június</p>	<p>A fenntartható boldogság főbb pillérei a pozitív érzelmek keresése, a társak támogatása, és a szokássá alakítás. Relaxációs gyakorlat „Süss fel nap” Dr. Bagdi Bella A téma bevezetése „Szeretet folyosó” interaktív játék Zene: Bagdi Bella: Jobb veled a világ Mese: Boldog erdő- Kerekérdő Bezzeg Andrea Boldogság fűzér” készítés (a boldogság fokozó technikák felelevenítése)</p>	<p>a boldogság fokozó technikák emblémáinak kivágása, színes ceruza</p>	<p>Fejleszti az érzelmi intelligenciát, empátiát, együttműködési készséget, erősíti a társas kapcsolatokat, a szokássá alakításhoz a rendszerességet, a kitartást, toleranciát, a boldogság állapot rögzítését.</p>

**A GYERMEK ANAMNÉZISE**

A gyermek neve:..... Beceneve:.....

Születési ideje, helye:.....

**1. A CSALÁDRA VONATKOZÓ ADATOK****1/1. Apa adatai**

Neve:.....

Születési éve:.....

Foglalkozása:.....

Jelenlegi munkahelye:.....

Telefonszáma:.....

Iskolai végzettsége:

- 8 általánostól kevesebb
- 8 általános
- szakmunkásképző
- szakközépiskola/gimnázium
- főiskola/egyetem

**1/2. Anya adatai**

Neve:.....

Születési éve:.....

Foglalkozása:.....

Jelenlegi munkahelye:.....

Telefonszáma:.....

Iskolai végzettsége:

- 8 általánostól kevesebb
- 8 általános
- szakmunkásképző
- szakközépiskola/gimnázium
- főiskola/egyetem

**1/3. A család szerkezete**

Teljes család, elvált szülő, anya egyedül, apa egyedül, anya-élettárs, apa-élettárs, nagyszülő, nevelőszülő, egyéb..... neveli

**1/4. Testvérekre vonatkozó adatok**

Testvérek száma:.....

Testvéreinek életkora:

Lány:.....Fiú:.....

Hányadik gyerek a családban?.....

**1/5. Lakáskörülmények**

Szűk család él együtt.....fő      Nagyszülőkkel élnek együtt.....fő



A gyermeknek van-e külön szobája?    igen    nem

A gyermek alvóhelye:

van saját ágya    nincs saját ágya    testvérével/testvéreivel egy ágyban

felőttekkel alszik egy ágyban    felőttekkel egy szobában, de külön ágyban

## **2. A GYERMEK KORAI FEJLŐDÉSÉRE VONATKOZÓ ADATOK**

### **2/1. A terhességre vonatkozó adatok**

Az anya hányadik terhessége:.....

Tervezték-e a gyermeket?    igen    nem

A terhesség:    normál lefolyású volt    veszélyeztetett

Ha veszélyeztetett volt, annak oka:.....

Szedett-e a terhesség alatt gyógyszert?    igen    nem

Ha igen, akkor miért?.....

### **2/2. A szülés, a születés körülményei**

A szülés ideje:    normál időre    koraszülés.....hét    túlhordás.....hét

A szülés lefolyása:    spontán    komplikáció lépett fel (vákuumos, faros, császármetszés)

Szüléskor a gyermek jellemzői:

felsírt    éleszteni kellett    oxigénhiányos állapot lépett fel    egyéb:.....

A gyermek születési súlya:.....    Hossza:.....

### **2/3. A csecsemő fejlődési jellemzői**

Mennyi ideig szopott? .....    nem szopott, tápszert kapott

szopott, de pótlással egészítették ki    jelenleg is szopik

Alvási igény csecsemőkorban:    jó alvó volt    rossz alvó volt

Alvási szokások:    anyával aludt el    apával aludt el    egyedül aludt el

ringatva aludt el    alváshoz eszközt használt (cumi, pelenka,  
egyéb.....)

### **2/4. Egyéb közölnivaló**

.....  
.....

### 3. KISGYERMEKKORI FEJLŐDÉS JELLEMZŐI

Járt-e bölcsődébe?    igen    nem

#### 3/1. Egészségi állapot

egészséges    ritkán beteg    gyakran beteg

Állt-e korábban kórházi kezelés alatt/műtötték-e a gyereket?    igen    nem

Ha igen, akkor mi miatt?.....

Van-e a gyermeknek tartós betegsége?    igen    nem

gyógyszerérzékenység    allergia    lázgörcs    epilepszia    légúti betegségek  
fulladás    egyéb: .....

#### 3/2. Táplálkozás

Önállóan étkeznek-e?    igen    nem    segítséget igényel

Milyen az étvágya?    jó étvágyú    válogatós    rossz étvágyú

Van-e valamilyen táplálkozási zavara, ételérzékenysége, allergiája?

nincs    van ilyen: .....

#### 3/3. Alvási szokások

Délután alszik-e?    igen    nem

Ha igen, hogyan?    önállóan    eszközzel    felnőttel    nyugodtan    nyugtalanul

#### 3/4. Szobatisztaság

Szobatiszta-e a gyerek?    igen    nem    Mikor lett szobatiszta?.....

Van-e jelenleg vizelési – székletürítési problémája?

nappal:    gyakran    néha    nincs

éjszaka:    gyakran    néha    nincs

#### 3/5. Mozgás

Milyen a fizikai állapota?    erős    átlagos    gyenge

Mászott-e?    igen    nem

Mikor kezdett önállóan járni?.....

Észlelt-e bármilyen mozgásfejlődési problémát?    igen    nem

Ha igen, a probléma jellege:

.....

Kezesség: bal jobb mindkettőt használja

### 3/6. Beszéd

Mikor kezdett el érthető szavakat mondani?.....

A jelenlegi beszéd jellemzői:

nem beszél mutogat beszéde érthetetlen megérteti magát közléseket  
tisztán érti érthetően beszél szavakat mond mondatokban fejezi ki magát

### 3/7. Játék

Kedvenc meséi: .....

Kedvenc tevékenysége, játéka.....

Barátkozik-e felnőttekkel? nehezen könnyen zárkózott

Barátkozik-e gyerekekkel? nehezen könnyen zárkózott

### 3/8. A gyermekre jellemző vonások

szófogadó engedetlen akaratos dacos érzékeny sértődős nyugodt élénk  
kiegyensúlyozott ingerlékeny közlékeny önálló segítőkész kapkodó lassú  
agresszív (üt, harap, csíp, köp, csúnya beszéd) szégyenlős visszahúzódó félénk  
egyéb:.....

Szokták-e jutalmazni gyermeküket? igen nem

Miért,

hogyan?.....

Szokták-e büntetni gyermeküket? igen nem

Miért,

hogyan?.....

Vannak-e gyermekének félelmei? igen nem

Ha igen, mitől?.....

Hogyan lehet megnyugtatni?.....

Van-e valamilyen nevelési vagy egyéb problémájuk, melyhez szakember segítségét kérnék?

.....

Van-e folyamatban bármilyen szakvizsgálat?

nincs                      van.....

Mi az, amit még fontosnak tart közölni a gyermekkel kapcsolatban?.....

.....

Köszönjük, hogy az adatok megadásával hozzájárul ahhoz, hogy pedagógusaink megismerjék gyermeküket! Az itt közölt adatokat és tényeket csak a gyermeket nevelő óvodapedagógusok ismerik, és hivatali titokként kezelik az adatvédelmi törvényeknek megfelelően.

Bocskai kert, .....

.....

szülő aláírása

## Egyéni fejlődési lapok

AB  
Gyermek neve

4-5  
Életkor  
(választható formátum: 3-4, 4-5, 5-6, 6-7)

### FEJLESZTÉSBEN RÉSZESÜL

Fejlesztés típusa	3-4 év	4-5 év	5-6 év	6-7 év
Logopédiai				
Pszichológiai				
Gyógypedagógiai				
Fejlesztőpedagógiai				
Gyógytestnevelés				
Szakértői vélemények	Száma		Felülvizsgálat ideje	

### A FEJLETTSÉGVIZSGÁLAT ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Jelölés módja: x

Megfigyelt terület	3-4 év	4-5 év	5-6 év	6-7 év
<b>I. Fizikális adatok</b>				
Magasság (cm):				
Súly (kg):				
Látása				
ép				
problémás				
Hallása				
ép				
problémás				
Laterális dominancia				
jobb				
bal				
kevert				
kialakulatlan				
<b>II. A gyermek beszéde</b>				
Beszédhiba				
nincs				

van							
Beszédtempó							
lassú							
gyors							
megfelelő							
Hangerő							
halk							
hangos							
megfelelő							
<b>III. A gyermek játékanak jellemzői</b>							
gyakorló							
konstruáló/építő							
szabályjáték							
szerepjáték							
szemlélődő							
magányosan tevékenykedő							
társakhoz sodródó							
együttműködő							
erőszakos, agresszív							
kezdeményező, irányító							
elmélyült, kitartó							
kapkodó, szétszórt							
regresszió figyelhető meg							
megtapad egy játéktevékenységben							

### A FEJLETTSÉGVIZSGÁLAT ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

- 5 = kimagasló
- 4 = életkorának megfelelő
- 3 = fejlődő
- 2 = kialakulóban
- 1 = nem megfelelő
- 0 = közömbös/elutasító

### TESTI ÉRETTSÉG, MOTOROS KÉPESSÉGEK

	4-5 év	5-6 év	6-7 év
<b>I. Nagymozgások</b>			
Kondicionáló képességek			
állóképesség			

gyorsaság						
erő						
<b>Koordinációs képességek</b>						
egyensúlyérzék						
szem-kéz-láb koordináció						
kinesztetikus differenciáló képesség						
<b>Tájékozódás térben</b>						
Mozgásminta utánzása						
<b>Testséma</b>						
testrészek ismerete						
testhatárok érzékelése						
<b>II. Finommotorika</b>						
emberábrázolás						
eszközhasználat						
vágás technikája						
fűzés technikája						
cipőkötés						
hajtogatás utánkövetéssel						
vonaltartás, vonalvezetés						
írásmozgás						
<b>Elért pontszám (max. 90 pontból)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Teljesítmény (%)</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Megjegyzés:						

## A FEJLETTSÉGVIZSGÁLAT ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

- 5 = kimagasló
- 4 = életkorának megfelelő
- 3 = fejlődő
- 2 = kialakulóban
- 1 = nem megfelelő
- 0 = közömbös/elutasító

## SZOCIÁLIS KÉPESSÉGEK

	4-5 év	5-6 év	6-7 év
Kapcsolatteremtése a felnőttekkel			
Kapcsolatteremtése a társakkal			
Feladattudata			
Tevékenységekhez való viszonya			

Önértékelése, önbizalma						
A tevékenységek által elvárt szokásszabályrendszerhez való viszonya						
Önállósága a tevékenységekben						
Önállósága az alábbi tevékenységekben						
öltözködés						
pihenés						
tisztálkodás						
étkezés						
Együttérzőképessége, empátiája						
Társadalmilag elfogadott erkölcsi normákhoz való viszonya						
Érzelmait szociálisan elfogadott formában való kifejezése						
Mássághoz való viszonya						
Késleltetés, önfegyelem						
Monotóniatűrés						
Akadályok, nehézségek leküzdése						
<b>Elért pontszám (max. 90 pontból)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Teljesítmény (%)</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Megjegyzés:						

## A FEJLETTSÉGVIZSGÁLAT ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

- 5 = kimagasló
- 4 = életkorának megfelelő
- 3 = fejlődő
- 2 = kialakulóban
- 1 = nem megfelelő
- 0 = közömbös/elutasító

## ANYANYELVI KÉPESSÉGEK

	4-5 év	5-6 év	6-7 év
Beszédértés, szövegértés			
Beszédhanghallás			
Beszédkedv, beszédindíték			
Artikulációs képesség			
Szövegviszaadás			
Szókincs			



Mondatalkotás						
Nyelvhelyesség/grammatika						
Metakommunikációs eszk. használata						
<b>Elért pontszám (max. 45 pontból)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Teljesítmény (%)</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Megjegyzés:						

## A FEJLETTSÉGVIZSGÁLAT ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

- 5 = kimagasló  
4 = életkorának megfelelő  
3 = fejlődő  
2 = kialakulóban  
1 = nem megfelelő  
0 = közömbös/elutasító

## ÉRTELMI KÉPESSÉGEK

	4-5 év		5-6 év		6-7 év	
I. Általános tájékozottság						
II. Pszichikus funkciók működés						
1. Percepció (érezékelés, észlelés)						
alak-háttér felismerése						
formaészlelés						
színfelismerés						
tájékozódás síkban						
akusztikus differenciálás						
taktilis érzékelés						
időészlelés						
keresztcsatornák működése						
2. Figyelem						
3. Érdeklődés						
4. Emlékezet						
5. Képzelet/kreativitás						
III. Gondolkodás						
1. Gondolkodási műveletek						
analízis-szintézis						
általánosítás						
konkretizálás						

összehasonlítás						
ok-okozati összefügg. megértése						
problémamegoldó gondolkodás						
<b>2. Komplex matematikai jártasság</b>						
számolás						
matematikai műveletek						
kis számok felism. összkép alapján						
szerialitás						
<b>3. Gondolkodási szint (cselekvő- szemléletes, képi, fogalmi)</b>						
<b>Elért pontszám (max. 128 pontból)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Teljesítmény (%)</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
Megjegyzés:						

### Mérési eredmények EGYÉNI ÖSSZESÍTŐJE

<b>Képességterületek</b>	<b>4-5 év</b>		<b>5-6 év</b>		<b>6-7 év</b>	
Testi/motoros képességek pontban	0	0	0	0	0	0
Testi/motoros képességek %-ban	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Szociális képességek pontban	0	0	0	0	0	0
Szociális képességek %-ban	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Értelmi képességek pontban	0	0	0	0	0	0
Értelmi képességek %-ban	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Anyanyelvi képességek pontban	0	0	0	0	0	0
Anyanyelvi képességek %-ban	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Összesen elért pontszám (max. 353 pont)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Összesen elért eredmény %-ban</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>

Az elért összeredményeket az alábbiak szerint soroljuk be, ebből indulunk ki az egyéni fejlesztési tervek készítésekor.

szakember vizsgálatát igényli	69% alatt
4-5 éves	69%-75%
5-6 éves	76%-85%
kiemelkedő	86% fölött

### **JEGYZÉK a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről**

A jegyzékben előírt minimum követelmények figyelembevételével a pedagógus - az óvoda, iskola SZMSZ-ében, házirendjében meghatározott - védő, óvó előírások figyelembevételével viheti be az óvodai foglalkozásokra, az iskolai tanórákra az általa készített, használt pedagógiai eszközöket. A gyermekek, tanulók részére vásárolt eszközöknek és felszereléseknek igazodniuk kell a gyermekek, tanulók testméretéhez. A taneszközkészlet meghatározásához az alapfokú művészeti iskolákban az alapfokú művészetoktatás alapprogramja, tantervi programja nyújt segítséget. Taneszközre van szükség minden olyan jellegű tananyag feldolgozásához, amelyik a szemléltetés, illetve tanulói tevékenység nélkül nem valósítható meg. Ha az eszközöket, felszereléseket létszám figyelembevételével kell beszerezni, az adott eszközből, felszerelésből annyi szükséges, hogy minden egyidejűleg jelen lévő gyermek, munkát végző felnőtt igényét egyidejűleg teljesíteni lehessen. Amennyiben az eszközöket, felszereléseket létszám szerint kell beszerezni, az adott eszközből, felszerelésből a tényleges, érintett létszámnak megfelelően kell az előírt mennyiséget beszerezni. Ahol a melléklet az óvoda pedagógiai programjára utal, azon az Óvodai nevelés országos alapprogramja, továbbá nemzetiségi óvodai nevelést biztosító óvoda esetén a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelve, sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését biztosító óvoda esetén a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembevételével készített, vagy jóváhagyott pedagógiai programot kell érteni. Ahol a melléklet az iskola pedagógiai programjára utal, ott a Nat, továbbá a nemzetiségi oktatást biztosító iskola esetén a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve, sajátos nevelési igényű tanuló oktatás esetén a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve, a két tanítási nyelvű oktatást biztosító iskola esetén a Két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelve, érettségi vizsgára felkészítő középiskola esetén pedig az Érettségi vizsga vizsgaszabályzata követelményei figyelembevételével készített, vagy jóváhagyott pedagógiai programot kell érteni. Ahol a melléklet a művészetoktatási intézmények jegyzékében az iskola pedagógiai programjára utal, azon az Alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjára építő pedagógiai programot kell érteni. Ha az óvoda nemzetiséghez tartozók óvodai nevelésében, vagy az iskola (ideértve a művészetoktatási intézményeket is) a nemzetiséghez tartozók iskolai oktatásában, illetve a kollégium nemzetiséghez tartozók kollégiumi nevelésében vesz részt, az eszközök és felszerelések megvásárlásánál a nemzetiségi sajátosságokat figyelembe kell venni.

## 1. ÓVODA

### I. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
	Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés
1.	<b>1. Csoportszoba</b>		
2.	óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült esetén kemény ágybetétek, decubitus matrac egyéni szükséglet szerint; látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén védőszegély (rács).
3.	gyermekszék (ergonomikus)	gyermeklétszám szerint 1	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, lábtartóval és ülökéivel.
4.	gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	Mozgássérült, látás- és középsúlyos értelmi fogyatékos esetén állítható magasságú, dönthető lapú, peremes, egyszemélyes óvoda asztalok.
5.	fényvédő függöny	ablakonként, az ablak lefedésére alkalmas méretben	
6.	szőnyeg	gyermekcsoportonként, a padló legalább egyötödének lefedésére alkalmas méretben	
7.	játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1	
8.	könyvespolc	gyermekcsoportonként 1	
9.	élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	
10.	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
11.	edény- és evőeszköz-tároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
12.	szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	
13.	hulladék szelektálására alkalmas gyűjtőedények	épület szintenként 1	a települési szabályozásnak megfelelően annyi gyűjtőedény, amennyi az elkülöníthető hulladéktípusok száma
14.	<b>2. Tornaszoba</b>		
15.	tornapad	2	
16.	tornaszőnyeg	1	
17.1	bordásfal	2	
17.2	bordásfal	3 gyermekenként 1	új óvoda építése esetén.
18.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	pl. greiswald, mozgás-kotta, body-roll, Bosu jellegű fejlesztő eszközök
19.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel; a pedagógiai programban foglaltak szerint, pl.: zsámoly, matrac, labdák, karikák, stb.

20.	<b>3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba</b>		
21.	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		a pedagógiai programban foglaltak szerint.
22.	tükör (az asztal szélességében)	1	
23.	asztal	1	
24.	szék	2	egy gyermek, egy felnőtt.
25.	szőnyeg	1	
26.	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	
27.	<b>4. óvodapszichológusi szoba</b>	gyermeklétszám szerint	
28.	asztal	1	
29.	szék	4	
30.	szőnyeg	1	
31.	könyvek, játékok, iratok tárolására is alkalmas polc	1	
32.	<b>5. Játsszódvar</b>		
33.	kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	
34.	kerti pad	gyermekcsoportonként 2	
35.	babaház	minimum 1, további 2 csoportonként 1	
36.	udvari ivócsap, ivókút	(székhelyen és telephelyen) 1	új óvoda építése esetén
37.	udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	megfelelő árnyékolás biztosításával
38.	takaróháló, takaróponyva	homokozónként 1	a homokozó használaton kívüli lefedéséhez
39.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	IV. rész szerint	pl.: fészekhinta, gyermekcsoportonként 1 db kétülékes lengőhinta, továbbá 3 - 3 db roller, három és kétkerekű kerékpár, mászóka stb.
40.	<b>6. Intézményvezetői iroda</b>		
41.	íróasztal és szék	1-1	
42.	tárgyalóasztal, székekkel	1	
43.	telefon	1	
44.	könyvszekrény	1	
45.	iratszekrény	1	
46.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.

47.	<b>7. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)</b>		
48.	íróasztal és szék	1-1	
49.	iratszekrény	1	
50.	telefon	1	közös vonallal is működtethető
51.			
	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	tagintézményben perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, közös intézményi használatra stb.
52.	<b>8. Nevelőtestületi szoba</b>		
53.	asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	pedagóguslétszám figyelembe vételével	
54.	szék	pedagóguslétszám szerint 1	
55.	könyvtári dokumentum	500	az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez
56.	könyvszekrény	2	legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen
57.	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	perifériák pl.: multifunkciós eszköz (szkenner, nyomtató, fénymásoló), hangszóró, projektor, vagy interaktív kijelző, erősítő, mikrofon, stb.
58.	<b>9. Orvosi szoba, elkülönítővel</b>	berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint	amennyiben az óvoda-egészségügyi szolgálat az óvodában megszervezett, biztosított; gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai óvodában, helyben biztosítva
59.	<b>10. Gyermeköltöző</b>		
60.	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló
61.	öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	
62.	<b>11. Gyermekmosdó, WC helyiség</b>		
63.	törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	
64.	falitükör	mosdókagylónként 1	
65.	rekeszes fali polc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	
<b>II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK</b>			
	A	B	C
1.	egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosópohár
2.	tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruhakefe, körömkefe, szappantartó
3.	fésűtartó	csopontonként 1	
4.	törülköző	felöltöltött és gyermeklétszám szerint 3-3	
5.	abrosz	asztalonként 3	
6.	takaró	gyermeklétszám szerint 1	
7.	ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	



<b>III. A FELNÖTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK</b>			
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel			
	A	B	C
1.	szennyes ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
2.	mosott ruhatároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
3.	automata mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha a mosás helyben történik
4.	vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2
5.	vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	ha csoportok száma több mint 6, akkor 2
6.	szárítóállvány	csopontonként 1-1 (székhelyen és telephelyen) 1	
7.	takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
8.	kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	pl.: ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna, fűnyíró, fűszegély nyíró, sövényvágó, metszőolló, hólapát, lombvágó, locsolótömlők, seprűk
9.	hűtőgép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	
10.	porszívó	óvodánként (székhelyen és telephelyen szintenként) 1-1	pl.: lehet takarítógép
<b>IV. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK</b>			
	A	B	C
1.	<b>1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)</b>		
2.	különféle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: családjáték, mesterségek játéka; közlekedési szabályjáték; boltos játékok; jelmezek, LEGO; építő kocka és építőelemek; mágneses építők, fogaskerék készletek)
3.	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	csoportszobai és udvari eszközök külön-külön (pl: akadálypálya elemei; egyensúlyérzékelő játékok, eszközök; gimnasztikai eszközök; motoros képességfejlesztő eszközök)
4.	ének, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: hangszerkészlet; furulya; dob; triangulum; xilofon; metalofon; cintányér, csengő)

5.	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: okoskocka; logico eszközök; beszédfejlesztés eszközei; hangképzést segítő eszközök; könyvek)
6.	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: érzékelés-észlelés fejlesztését segítő eszközök; okoskocka; összetett fejlesztő eszközök, logico, sakkjátsszótér eszközcsoomag)
7.	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: rajzolás, festés, mintázás, kézművesség eszközei)
8.	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	az óvoda pedagógiai programja szerint (pl: logico; okoskocka; lotto játékok; kirakó eszközök; adott témakörhöz rendelt digitális adathordozók)
9.	munka jellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
10.	<b>2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök</b>		
11.	digitális hanglejátszásra és képmegjelenítésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	projektor, vagy interaktív kijelző
12.	hangfalak	(székhelyen és telephelyen) 1	
13.	diavetítő	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
14.	vetítövászon	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	
15.	hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	az óvoda pedagógiai programja szerint
16.	hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként, a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	az óvoda pedagógiai programja szerint
17.	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő óvodában; az óvoda pedagógiai programja szerint
<b>V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI</b>			
Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel			
	A	B	C
1.	<b>1. Beszédfogyatékosok</b>		
2.	tükör 120 X 180 cm	csopontonként 1	
3.	logopédiai alapkészlet	csopontonként 1	
4.	<b>2. Hallási fogyatékosok</b>		
5.	dallamíró	csopontonként 1	



6.	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenhármát, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
7.	vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék	gyermeklétszám szerint 1	
8.	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
9.	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	abban az esetben, ha az óvoda a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését a többi gyermekkel azonos óvodai csoportban látja el és a gyermekek száma nem éri el a tizenötöt, az eszköz használata megoldható másik köznevelési intézménnyel történő együttműködés keretében
10.	szurdologopédiai eszközök	csoportonként 1	
11.	<b>3. Látási fogyatékosok</b>		
12.	olvasótelevízió	gyermeklétszám figyelembevételével	gyengénlátók, aliglátók számára
13.	hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	gyermeklétszám szerint 1	

**Óvodán kívüli óvodai nevelés megszervezése  
koronavírus járvány idején**

## **Törvényi háttér**

- Magyarország Alaptörvénye
- 2012.évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 40/2020. (III.11.) Kormányrendelet
- 45/2020. (III.14.) Kormányrendelet
- OH által kibocsájtott módszertani levelek

## **Bevezetés**

Magyarország Kormánya 2020. március 11-én a COVID-19 vírus terjedésének következményeként Magyarország területére veszélyhelyzetet hirdetett, ezzel egyidőben különleges jogrendet vezetett be. Március 14-én megjelent rendelkezései értelmében az óvodákban, bölcsődékben rendkívüli szünet rendelhető el. A rendkívüli szünetnél figyelembe kell venni a szülői igényeket. Mindezek figyelembevételével más rendelkezésig óvodai ügyeletet szükséges biztosítani.

Az Oktatási Hivatal módszertani ajánlásban fogalmazta meg az óvodák számára, hogy „Az óvodapedagógusok a szülők számára, a gyermek személyiségét, érdeklődését és egyéni képességeit ismerve, ajánljanak olyan játékos tevékenységformákat, élményszerzési lehetőségeket, amelyeket a szülők gyermekükkel együtt otthonaikban is megvalósíthatnak.” Kéri, hogy „Az infokommunikációs eszközök használatával online nyújtsanak segítséget, támogatást a szülők részére.” – az óvodák.

## **Óvodánkban megvalósuló online működés elemei a zárt Facebook csoportokban**

- Az óvoda egészét érintő aktuális információk megosztása, vezetői tájékoztatás.
- Az óvodavezető közzéteszi a vírussal kapcsolatos tudnivalókat, értesíti a szülőket, dolgozókat a fennálló helyzetről.
- A pedagógiai program alapján heti, napi tartalmakat terveznek, ajánlanak az óvodapedagógusok csoportonként, nem leterhelve a gyermekeket, szülőket
- Elsősorban az iskolába készülő nagycsoportosok számára iskolaelőkészítő tevékenységek, játékos feladatok küldése.

- Célok**
- A felelős, szabálykövető alkalmazotti, szülői és gyermeki magatartás motiválása, támogatása.
  - A teljes óvodai közösség együttműködése, a folyamatos kapcsolattartás által az országos és az óvodai szintű közös célok érdekében.
  - A családok informálása, pedagógiai segítése, támogatása a válsághelyzetben, a családok életvitelének tiszteletben tartásával.
  - Az óvodások megszokott életrendjének más, kényszerű körülmények közé helyezve is megtalálni a módját annak, hogy a gyermekek érdekes, motiváló hatású élményekhez jussanak, bővüljenek ismereteik, személyiségfejlődésük -egyéni képességeiknek megfelelően- megvalósuljon.
  - Készségek, képességek, kompetenciák fejlesztése, új elemként az IKTkompetenciák fejlesztése.
  - Az óvodapedagógusok számára kihívást jelentő feladatban való helytállásátsikerélményhez juttatás, személyes szakmai fejlődés, kiemelten az együttműködés, kommunikációs képességek és az IKT, digitális kompetenciák terén.

### **Feladatok: 1. Kommunikáció a nevelőtestülettel, tájékoztatás**

- Kötelező elérhetőség és visszajelzési kötelezettség a zárt munkatársi Facebook csoportban, valamint e-mailben és telefonon.
- Az online óvodai működéssel kapcsolatos OH ajánlás továbbítása az óvodapedagógusoknak emailben.
- Egyeztetés, ötletelés a nevelőtestülettel a zárt Facebook csoportban.
- Feladat kiadása, az elkészült online óvodai pedagógiai működés projektjének megszervezése, megküldése emailben az óvodapedagógusoknak.

Felelős: óvodavezető, óvodavezető helyettes, munkaközösségvezető, óvodapedagógusok

### **2. Kommunikáció a szülőkkel, tájékoztatás az óvoda zárt Facebookcsoportjaiban**

- Aktuális, naprakész tájékoztatás az óvodákat, óvoda egészét érintő hivatalos,hatóságok, a fenntartó által elrendelt információkról, felelős állampolgári magatartásról.
- Tájékoztatás a koronavírusról felnőtteknek plakáton, gyerekeknek játékos videón.
- Szülők tájékoztatása az online óvodai működésről, kitűzött célokról, feladatokról.

Felelős: óvodavezető, óvodapedagógusok

### 3. Az online óvodai élet programjának bevezetése

Mivel erre a helyzetre az óvodák vonatkozásában egyelőre nincsen központi szabályozás, csak ajánlás így az empátiás készségünkre, szakmai felkészültségünkre építünk.

- Az erőforrások átgondolása: az óvodapedagógusok milyen mértékben vonható be, ki mennyire felkészült IKT területén., IKT eszközök megléte.
- A teljes óvodai közösséget (szülők, dolgozók, gyermekek) együttműködésére törekszünk, éreztetjük egymással, hogy számíthatunk a másokra, senki sincs egyedül.
- Törekedünk a családokkal az inkluzív kapcsolattartásra.
- Figyelembe vesszük, hogy a legtöbb családban a nagyobb testvérekkel is kell foglalkozni az online oktatás során, illetve a szülő akár távmunkát végezhet. A tanköteles korú gyermek esetében alkalmanként élőben is bejelentkezünk, kapcsolatot tartunk a gyermekekkel lehetőleg a délutáni órákban.
- Az online óvodai programot úgy állítjuk össze, hogy a szülők találkozzanak napi tartalmakkal, amivel a gyermek aztán másnap napközben a szülővel, de a nagyobb óvodás akár önállóan is tovább tevékenykedhet, miközben a szülőnek kötelezettségei vannak nagyobb testvérrel, vagy saját munkavégzése miatt.
- Egy általános, intézményi szinten egységes kereteket tartalmazó online óvodai munkát tervezünk, amit aztán meg tudunk tölteni konkrét tartalommal.
- Online elérhetőek vagyunk a szülők számára vezetői szinten és óvodapedagógusi szinten is. A korcsoportonként megosztott tartalmak lehetővé teszik a gyermekek számára az öndifferenciálást, kipróbálhatják, elvégezhetik azon tevékenység bármelyikét, amelyeket az óvodapedagógusok közzétesznek.

Felelős: óvodavezető, óvodapedagógusok

## **Rendkívüli munkarend elrendelése**

### **Óvodapedagógusok részére:**

Az Oktatási Hivatal által 2020. március 20-án kibocsájtott „Módszertani ajánlás az óvodapedagógusok részére a koronavírus-járványban az óvodai ellátást végző intézmények esetében elrendelt rendkívüli szünetre” melynek értelmében az óvodapedagógusok részére a távmunka végzését lehet elrendelni. A távmunkavégzés során rendkívüli esetben bárki berendelhető, ezért a rendelkezésre állás mindenki részére elrendelhető. Az óvodapedagógusok egészségének védelme érdekében a szükséges egyeztetéseket, nevelőtestületi szakmai megbeszéléseket lehetőség szerint szintén digitális eszközök által, vagy telefonon bonyolítjuk le.

A szülők estében felmérésre kerül, hogy megoldott-e mindenkinél a digitális anyagok fogadása.

### **A távmunkavégzés során elvégzendő feladatok:**

Feladat	Felelős
A gyermekek egyéni és összesített mérése, értékelése	minden óvodapedagógus
Környezettudatos óvodai nevelés minden soron következő témakörének kidolgozása pl.: - EWWR- hét - Vízz világnapja - Madarak, fák napja - Föld napja - Közlekedési világnap	minden óvodapedagógus
Csoportnapló folyamatos tervezése, a tématervek elkészítése, tevékenységek értékelésének elkészítése	minden óvodapedagógus
Online felület működtetése a szülők részére – az anyagok elérhetőségének feltüntetésével (YouTube link, egyéb linkek)	minden óvodapedagógus

A szülőket tájékoztatjuk a szabad játék kitüntetett szerepének fontosságáról, feltételeinek megteremtéséről, mely során a gyermek újra éli az öt évt. élményeket és feldolgozza azokat.

## Verselés, mesélés

A játék mellett talán az egyik legkedveltebb gyermeki tevékenység a verselés és a mesélés, mely tevékenységnek az óvodai nevelésen túl a legtöbb családban is kialakult jó gyakorlata van. A kényszerhelyzet szülte hirtelen váltás minden bizonnyal – akár így, vagy akár úgy –, de mérhető hatással lesz a verselésre és mesélésre, mely hatást a média- idő és tartalom megfelelő mértékének ajánlásával az óvodapedagógusok kedvező irányba befolyásolhatnak az alábbi szakmai értékek szülők és gyermekek irányába történő közvetítésével:

- **Javasoljuk**, hogy lehetőség szerint otthon kerüljön kialakításra egy hely, ahol a gyermeknek is lehetősége van könyveket nézegetni, bábozni, dramatizálni, mesélni, akár önállóan vagy a szüleivel közösen.
- **Javasoljuk**, hogy a gyermek könyvespolcán – lehetőség szerint- az éppen aktuális téma szerinti verses, mesés és egyéb más könyvek legyenek elhelyezve, azonban igény szerint elővehessék bármelyik könyvet.
- **Felhívjuk a szülők figyelmét** arra, hogy vers- és meseválasztásaik során törekedjenek megismertetni gyermekükkel a népköltészet remekeit: pld. a szülőktől (a gyermek nagyszüleitől) hallott, vagy tanult népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat.
- **Az óvodapedagógus ajánlásaival biztosítja a lehetőséget** a mindennapos mondókázásra, verselésre, mesélésre.
- **Az óvodapedagógus felhívja a szülők figyelmét** arra, hogy a versek és mesék hozzájárulnak a gyermek érzelmi, anyanyelvi neveléséhez, miközben élményt nyújtanak.
- **Javasolt a mindennapos verselés és mesélés**, elsősorban a magyar gyermekköltészet és népmesekincs ajánlásokkal. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselése kisgyermek mentális higiéniájának is elmaradhatatlan eleme.
- **A családokat motiváljuk a közös verselésre, mesélésre, bábozásra, dramatizálásra.**
- **Az óvodapedagógusok felhívják a szülők figyelmét** arra, hogy a mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására.
- **Az óvodapedagógusok ösztönözik a családok saját vers és mesealkotását**, keresve a lehetőséget azok összegyűjtésére, a személyiségi jogok tiszteletben tartásával esetleg a csoport gyermekei között azok megosztására.

- **Az óvodapedagógusok javasolják** minden gyermek számára a délutáni csendes pihenőt és az alvást kevésbé igénylő gyermekek csendes tevékenységéhez képeskönyvek nézegetését.

### **Ének, zene, énekes játék, gyermektánc**

- **Az óvodapedagógusok javasolják**, hogy lehetőség szerint a család közös helyiségében (vagy a gyermek szobájában) kerüljön kialakításra egy olyan csöndes sarok, hely, ahol a gyermeknek is lehetősége van zenét hallgatni akár önállóan, vagy a szüleivel együtt. A gyermekek által használható hangszerek- amennyiben van- oly módon legyen elhelyezve, hogy az számukra látható, elérhető legyen. A lakás tágasabb terében legyen lehetőség táncra és mozgásra.
- **Az óvodapedagógus ajánlásaival segíti, hogy** az éneklés, zenélés, a gyermekek mindennapi tevékenységének részévé váljon.
- **Az óvodapedagógus ötleteit megosztva segíti a szülőket**, hogy gyermekeikkel minél gyakrabban, és közösen készítsenek ritmusjátzó „hangszereket” - akár újrahasznosítással- és játsszanak ezekkel minél többet, találjanak ki dalokat és mondókákat.
- **Az óvodapedagógusok alkalomszerűen bevonják a szülőket** is a közös éneklésbe és a hagyományok ápolásába.
- **Az óvodapedagógusok javasolhatják a szülőknek**, hogy lehetőség szerint természetes módon, vagy online tartalmakon keresztül mutassanak be gyermekeiknek különböző hangszereket.
- **A pedagógusi és szülői minta** spontán utánzásával az éneklés - zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik. A mozgás, a ritmus, a dallam és a szöveg globális élményt nyújt a gyermekek számára.

### **Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka**

- **Javasolja az óvodapedagógus**, hogy lehetőség szerint ott, ahol leginkább együtt van a család, alakítsanak ki egy olyan teret, ahol a nap bármely időszakában szabadon fejlesztheti és kipróbálhatja saját kreativitását, esetleg megismerkedhet új anyagokkal. Itt kapnak helyet a vizuális tevékenységek eszközei, de más alkotást elősegítő eszközök is, mint az olló, a kréta, textil, ragasztó, barkácsoló és egyéb más eszközök, anyagok. Olyan legyen ez a tér, ami a gyermekek és a szüleik kreativitását egyaránt ösztönzi, támogatva közben



a verbális kommunikációt, az önértékelést, finom- és nagy- motoros mozgásokat és az intellektuális képességek fejlődését. Maga a tevékenység – s ennek öröme – a fontos.

- **Az óvodapedagógus ötleteivel segíti a szülőket és a gyermekeiket a** felhasználható anyagok gyűjtésére, és a hasznos hulladékok újrahasznosítására (flakonok, dobozok, tojástartó, sajtos doboz, dugók stb.).
- **Az óvodapedagógus instrukciói alapján** a szülők segítenek megismertetni a gyermekeiket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- **Az óvodapedagógusok által javasolt digitális tartalmak között szerepel a** népi kismesterségekkel való ismerkedés. A szülők meséljenek, beszéljenek ezekről gyermekeiknek, keressék, és együtt nézzék meg a lakásban fellelhető alkotásokat, eszközöket.
- **Az óvodapedagógus ösztönözheti a szülőket,** hogy a gyermek vagy a család alkotásaiból készítsenek házi kiállítást, melynek fotóit igényük szerint megoszthatják a csoporttársakkal.
- **Az óvodapedagógus pedagógiai tanácsai és ajánlásai során kiemelt figyelemmel van** a tehetséges gyermekekre (különleges eszközök, anyagok biztosítása, pályázatokon való részvételi lehetőségek).
- **Az óvodapedagógus javasolja a szülőknek,** hogy a gyermek, otthon készített munkáit (produktumait) folyamatosan gyűjtsék össze, és a járvány megszűnte után hozzák el azokat óvodába.
- **Az óvodapedagógus kérje meg a szülőket,** hogy kéthetente legalább egy gyermeki vagy családi alkotás fotója kerüljön megosztásra a szülők és az óvodapedagógusok között.
- **Az óvodapedagógus ösztönözze a szülőket,** hogy vegyenek részt az óvoda, vagy a közösségi hálókön meghirdetésre kerülő rajzpályázatokon.
- **Az óvodapedagógus figyelmeztesse a szülőket** a vizuális tevékenységek során adódó, esetlegesen előforduló baleseti veszélyforrások kiküszöbölésére, megszüntetésére.

## **Mozgás**

**Az óvodai egészségnevelés – benne a mozgásfejlesztés – háttere a család,** mely közeg kitüntetett szerepet kell, hogy vállaljon a gyermek rendszeres mozgásának

megszervezésében és megszerettetésében. Tapasztalataink szerint a szülők számos esetben igénylik óvodapedagógusaik segítségét, ezért is nagyon fontos lehet a családokkal történő együttműködés, a családok szemléletformálásának vagy váltásának segítése, az egészséges és természetes életmód szokásalakításának terén. A spontán játékban -azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak nap mint nap, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Otthon is törekedni kell a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a friss levegő folyamatos biztosítására, a szabad levegő kihasználására.

- **Az óvodapedagógusnak szorgalmaznia kell** a gyermekek számára – a lehetőségek függvényében akár szűkös lakásokban is – az életszükségletet jelentő, a mozgás biztosításához szükséges belső és külső terek kialakítását.
- **A gyermekek számára is értelmezhető célok meghatározásával az óvodapedagógus tudatosítja a szülőkből,** hogy a felnőttkori mozgásügyesség nagymértékben a gyermekkori mozgástapasztalatok függvénye, ezért meghatározó jelentősége van a spontán és szervezett óvodai és otthoni mozgásnak, mozgásos programoknak.
- **Az otthoni napirend kialakításához adható óvodapedagógiai tanácsok** között szerepel a napi mozgás, és minél több idő eltöltése a szabad levegőn.
- **Az óvodapedagógus téma és feladatajánálkapcsán törekszik** játékos mozgásfeladatokon keresztül is az értelmi és szociális képességek fejlesztése, a kooperatív (testvérekkel és szülőkkel együtt végezhető) mozgásos játékok alkalmazására.
- **Tudatosítja a szülőkből az óvodapedagógus** az életkornak megfelelő terhelés, az állóképesség fejlesztésének fontosságát, és ezekhez játékos utánzó mozgásfeladatok ajánlásával nyújtson segítséget.
- **Az óvodapedagógusi kompetencia és az óvodában már kialakított szokások függvényében** tartásjavító, lábboltozat fejlesztő vagy egyéb más mozgásprogramokat és gyakorlatokat ajánl online tartalmakat megosztva.

### **A külső világ tevékeny megismerése**

A környezet megismerése és a környezet megismerésének lehetősége a hirtelen megváltozott hétköznapiakba vegyített sokszínű, érdekes, és izgalmas tevékenységek biztosításával átfogja az egész családi életet. A szeretet, a kötődés, valamint különböző élménybefogadások keltésével az érzelmek és kifejezőképességek, valamint a különböző szokások kialakítására és fejlesztésére most fokozottan, és tudatosan szükséges hangsúlyt helyezni.

**Az óvodapedagógus téma-, cél- és feladatajainak fókuszában az egészség és a test védelme szerepe központi helyen áll. A tematikus terveknek megfelelően a környezeti és matematikai tartalmakat megosztva segítjük a gyermekek, szülők otthoni tevékenységeit.**

### **Munka jellegű tevékenységek**

A családok tartós otthonléte – kivált, ha az bezártsággal is együtt járó – számos lehetőség nyílik a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenységek felkínálására és gyakorlására. A gyermekek általában örömmel és szívesen vesznek részt otthon is a különböző munkafolyamatokban, melyek a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetőségei. Ilyen tevékenységek: az önkiszolgálás, a segítség a szülőknek/nagyszülőknek, a testvérekkel együtt, értük, az önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése (szelektív hulladékok szétválogatása, növény- és kisállat gondozás) stb. A családi együttlét során célszerű átgondolni a gyermekek játékos formában történő bevonásának lehetőségeit és gyakorlatát.

- **Az óvodapedagógus tanácsot ad** a szülőknek a belső és külső környezetben végezhető munkák feltételeinek megteremtéséhez, a gyermeki munka tudatos szervezéséhez.
- **Ösztönözi a szülőket** a gyermekkel való együttműködésre.

**Erősíti a szülőket** abban, hogy folyamatosan, konkrétan és reálisan, a gyermeket saját magához mérten részesítsék személyiségfejlesztő pozitív megerősítésben.

### **A tanulás támogatása – A különböző tevékenységekben megvalósuló tanulás**

- **Az óvodapedagógusok a nevelés-tanítás támogatását** online tartalmak válogatásával, illetve a nagyon sok és hasznos link továbbításával segítik a

szülőket és a gyermekeket.

- **A különböző digitális tartalmak**, linkek csak válogatás, tematizálás, magyarázat vagy ráutalás kíséretében kerülnek megosztásra.
- **A megosztásra kerülő digitális nevelési és tanulási tartalmak mennyiségét, minőségét és ütemezését** egyaránt a minőség, igényesség jellemezi, a mennyiség megválasztásakor kerüljük a gyermekek és a szülők túlterhelését.
- **Az óvodapedagógusok a tanköteles korú gyermekek tekintetében sem alkalmazzák** az úgynevezett „házi feladat” adását és számonkérését! Olyan differenciált feladatokat, ötleteket és tartalmi ajánlásokat közvetítünk a gyermekek számára, amelyek játékos tevékenységeket ígérnek, motiválók, lekötik a gyermekek figyelmét, és adott esetben fejlesztő hatásuk is van/lehet.
- **Az óvodapedagógust elsődlegesen ne csak a fejlesztési szándék motiválja!**
- **Az óvodapedagógus a feladatellátása során a családok anyagi terheit nem növeli** mivel a koronavírus okozta helyzet következményeként sok család egzisztenciális gondokkal is küzd. Olyan megoldásokat keresünk, amelyekhez feltehetően rendelkezésre állnak az eszközök és anyagok a különböző felszereltséggel rendelkező otthonokban (újrahasznosítható anyagok, egyszerűen elkészíthető lisztgyurma, kupakok, flakonok, hajtogatáshoz régebbi csomagoló és egyéb papírok stb.)
- **Az óvodapedagógus a gyermekek otthoni tanulásának az alábbi formáit ösztönözi, javasolja:**
  - az utánzásos minta-, és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás,
  - szokások alakítása,
  - a spontán játékos tapasztalatszerzés,
  - a játékos, cselekvéses tanulás,
  - a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
  - a szülők által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
  - a gyakorlati problémamegoldás.
- **Az óvodapedagógus támogatja a szülőket tanácsaival és példamutatásával** – különösen abban, hogy mindig személyre szabottan, és pozitív értékeléssel segíti gyermekeik személyiségének kibontakozását.
- **Az óvodapedagógusok nyugtassák meg a szülőket**, hogy az okos szabályokat felállító, a gondosan összeállított családi napirendet követő, a gyermekeiket

cselekvő aktivitásra, kreativitásra és megtapasztalásokra serkentő családokban nevelkedő gyermekek a karantén következményeként nem kerülnek olyan helyzetbe, amelyek majdan az iskolába történő beilleszkedésüket nehezítenék. Fontos, hogy a szülők folyamatos kapcsolatot tartanak az óvodapedagógusokkal, és lehetőség szerint működjenek együtt gyermekeik megfelelő fejlődése érdekében.

## **Napi feladatok**

### **Óvodapedagógusok:**

- Céltudatosan válogatjuk össze az ajánlásra kerülő meséket, verseket, mondókákat, dalokat, egyéb tevékenységeket.
- Céltudatosan összeállított tematikus linkgyűjtemény készítünk óvodás dalokgyűjteményt választunk és osztunk meg szülők számára.
- Szakmai anyagokat kutatunk fel, szakmai anyagokat készítünk, tudásátadás, ötletek: Fenntarthatóság – újrahasznosítás témákban.
- Óvodai pályázatokat figyelünk.
- Szemléltető eszközöket, képeket, játékokat készítünk, ötleteket gyűjtünk mappába.
- Ajándékokat, meghívókat, szükséges dekorációs anyagokat készítünk, ötleteket gyűjtünk.
- A családokat, a szülőket segítjük a gyermekek otthoni foglalkoztatásában heti rendszerességgel.
- Óvodai szakfolyóiratokat, szakkönyveket, továbbképzési anyagokból szakmai anyagokat állítunk össze.
- Szülői és nevelőtestületi, munkaközösségi értekezletre PPT-eket készítünk.
- Számítástechnikai ismereteket alkalmazunk, digitális tér az óvodában elméletét és gyakorlatát.

### **Dajkák:**

- Fokozottan figyelnek az óvoda egészséges környezetének biztosítására a rendszeres fertőtlenítésre
- Az óvoda növényeinek heti rendszerességgel gondozzák
- Csoportszoba játékait javítják.
- Óvodai textíliákat javítják, varrják.

### **Intézményvezető, óvodatitkár:**

Biztosítják az intézmény folyamatos működtetését személyes jelenléttel, illetve távmunka formájában.

„Módszertani ajánlás az óvodapedagógusok részére a koronavírus-járványban az óvodai ellátást végző intézmények esetében elrendelt rendkívüli szünetre” értelmében elvégzik a pedagógiai program, szabályzatok felülvizsgálatát.

Napi létszám jelentés az OH felé.

Online felület kezelése – a szülők kollégák támogatása. Óvodai beiratkozás megtartásához szükséges óvintézkedések kidolgozására, tájékoztatás a Kormány járványügyi intézkedéseinek megfelelően. Munkarend kidolgozása rendkívüli helyzet fennmaradása esetén.

### **Egyéb általános rendelkezések:**

Minden dolgozó köteles betartani a Kormány által elrendelt utasításokat.